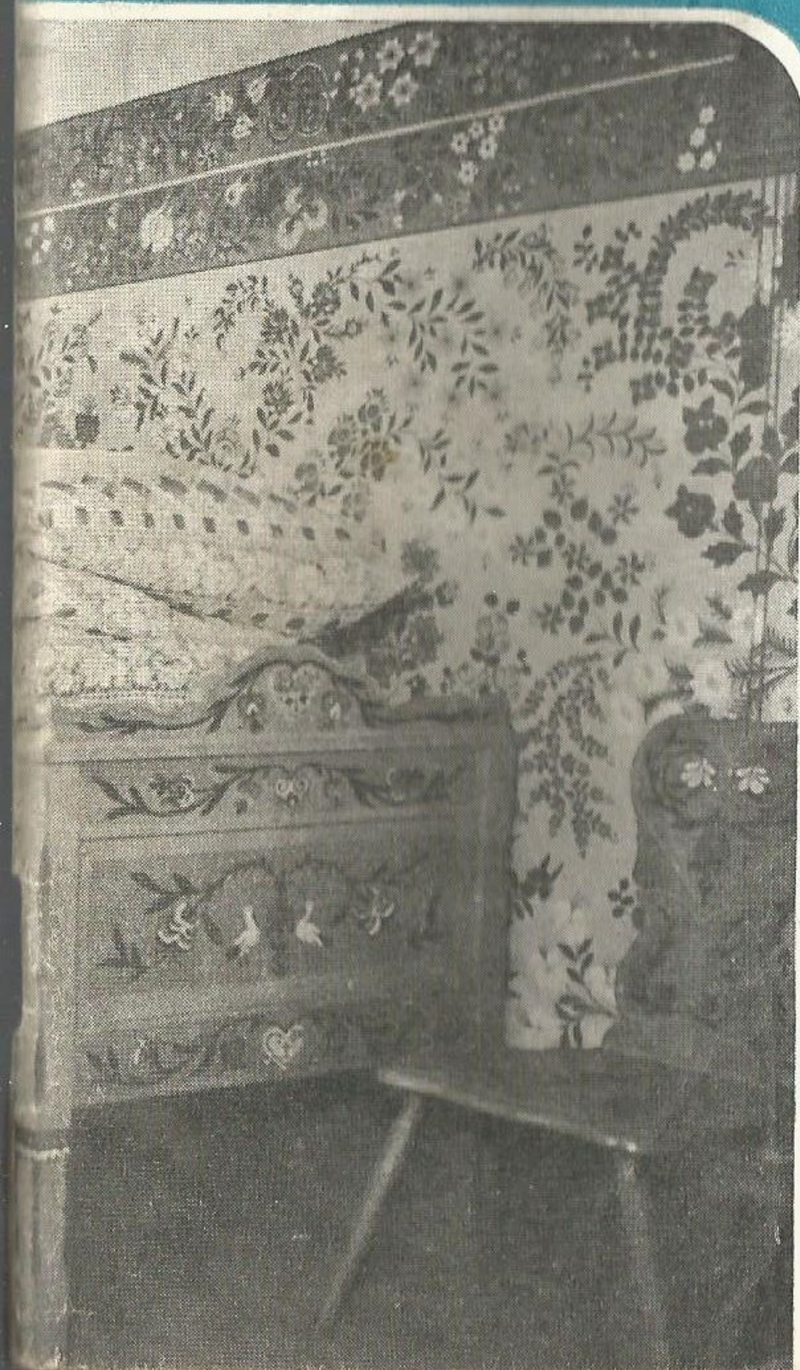
SUOMI-UNKARI

Tässä numerossa mm.

BEETHOVEN — BARTOK

VÄINÖ KAUKONEN: SUKULAISUUTEMME UNKARILAISIIN

SINISELLÄ BALATONILLA

IMRE NEMETHIÄ TAPAAMASSA

N:ot 6-7

Hint

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**
Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**
Päätoimittaja: **Ilmari Orras**

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa
Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.**

TILAUSHINNAT:

1/1 vuosikerta	300 markkaa
Irtonumerohinta	30 markkaa

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Vappu 1952 ja rauha

62 vuotta on toukokuun ensimmäinen päivä ollut kansainvälisen työväenluokan käymän vapaustaistelun tienviitta, joka on osoittanut työtätekevien taistelun edistymistä. Koko maailman tietoisten työtätekevien kanssa vietti Unkarin kansa vappua rauhantaistelun suurena juhlapäivänä.

Unkarissa on vapun vietolla yli 60 vuoden perinteet. Unkarin pääkaupungin työläiset järjestivät mielenosoituksen ensi kerran vuonna 1890, Pariisissa vuonna 1889 pidetyn työläiskongressin päätöslauselmaa noudattaen, ja he vaativat "kolmea kahdeksaa", 8 tuntia työtä, 8 tuntia virkistystä ja 8 tuntia lepoa.

Kansainvälisen proletariaatin juhlapäivän vietosta on tullut traditio Unkarin työväenluokalle, niinkuin sortovuosina, aina vuoteen 1945 saakka, toukokuun 1. päivän sotilashälytykset, raaka terrori ja poliisihyökkäykset tulivat "traditionaalisiksi". Kuuden vuosikymmenen ajan unkarilaisten mielenosoittajien taistelulaulut vaiennettiin heidän huulilleen, heidän rivinsä poljettiin verilammikoihin. Ennen ensimmäistä maailmansotaa habsburgit, ja sitten Horthyn vastavallankumouksellisen sortokauden 25 raskaan vuoden aikana taantumuksellisen fasistihallituksen poliisit peittivät useammin kuin kerran kadut haavoittuneilla ja kuolleilla, mutta Unkarin rohkeat työläiset eivät luopuneet taistelustaan vaan jatkoivat mielenosoituksiaan ihmisoikeuksiensa ja uuden, paremman elämän vaatimuksien — sosialismin puolesta.

Nyt ei Unkarin vappu enää ole vaatimusten päivä, vaan saavutettujen voittojen juhlapäivä. Vuonna 1945 voittoisa neuvostoarmeija vapautti Unkarin ulkomaalaisten fasistien ja unkarilaisten sortajien riistosta. Työtätekevät ovat jälleenrakentaneet maansa raunioista ja luoneet perustan sosialismille. Suunnitelmatalouden avulla he ovat muuttaneet Unkarin kehittyneeksi teollisuusvaltioksi, muodostaneet työtätekevien puolueen ja Mátyás Rákosin johdolla kansantasavallan, jossa kaikki valta kuuluu työtätekeville.

Ei ainoastaan tämän juhlapäivän luonne ole muuttunut, vaan myöskin mielenosoittajien joukot.

Työväenluokan asemassa on tapahtunut valtava muutos. Horthyjärjestelmän aikana työttömien tehdastyöläisten lukumäärä nousi useihin satoihintuhansiin, ja työssä olevatkin työläiset saivat vain nälkäpalkkoja. Nyt on Unkari muuttunut maatalousmaasta teollisuusmaaksi. Teollisuuden tuotanto oli vuonna 1951 kaksi ja puoli kertaa suurempi

kuin ennen sotaa. Työttömyys ei enää ole painajaisena, vaan se on kokonaan tuntematon Unkarin kasantasavallassa, joka viisivuotissuunnitelman aikana tarvitsee yksistään teollisuudessa 650.000 uutta työläistä ja jossa työläiset, joista on tullut ministereitä, tehdaslaitosten johtajia, insinöörejä, teknikkoja ja Kossuth-palkinnon saaneita esimerkillisiä työläisiä, johtavat tuotantoa ja rakennustyötä niinkuin valtiokoneistoakin.

Vuoden 1945 vapautus toi mukanaan myös maauudistuksen. Kolme miljoonaa maatonta ja köyhää talonpoikaa käsittävä luokka hävisi, ja siitä lähtien maa on kuulunut niille, jotka sitä viljelevät. Kaikenlainen koronkiskonta ja suurten maanomistajien riisto on myös loppunut Unkarin kylistä. Kaikkialle maahan tuotanto-osuuskuntaliike luo kukoistavia sosialistisia maatalouskaupunkeja ja kyliä. Koneet, sähkö, puhelimet, betonitiet, kulttuuritalot, lastenseimet, elokuvateatterit ja neuvostojen järjestelmä, jonka puitteissa kansan pojat ja tyttäret johtavat maansa asioita, kuvaavat hyvin näitä tapahtuneita suuria muutoksia.

Kädestä suuhun elävän sivistyneistön työttömyys ja heikko elintaso kuuluvat menneisyyteen. Sivistyneistö, tiedemiehet ja taiteilijat työskentelevät yhdessä kansan kanssa sosialismin rakentamiseksi ja viisivuotissuunnitelman toteuttamiseksi, joka vaatii kouluilta, korkeakouluilta ja yliopistoilta, joiden lukumäärä jatkuvasti kasvaa, 11.000 insinööriä ja 17.000 teknikkoa Unkarin talouselämän johtaville paikoille.

Mutta ei ainoastaan Unkarin kansan asema ole muuttunut, suuria muutoksia on tapahtunut koko maailman työtätekevien asemassa. Jos ajettelemme viime vuosisadan loppua työväenluokan nousun aikakautena, on meidän vuosisatamme työväenluokan voiton ja kapitalismin jatkuvan rappion aikakausi. Sosialismi on toteutettu 1/6 osalla maapalloa. Kolmasosa maapallon asukkaista on vapautettu ihmisen ihmistä kohtaan harjoittamasta riistosta, imperialistisesta järjestelmästä, ja he kulkevat nyt uuden elämän, riistosta vapaan maailman tietä — sosialismin rakentamisen tietä. Koskaan aikaisemmin historiassa ei työväenluokka ja sen kanssa liitossa oleva työtätekevä talonpoikaisto ja sivistyneistö ole muodostanut niin mahtavaa joukkoa kuin nyt. Myrskyisän historiansa aikana ei Unkari koskaan ole kuulunut niin valtavaan leiriin kuin nyt — työn ja rauhan leiriin. Unkarin kansa ei koskaan ole tuntenut kansainvälisen edistyksen ja rauhan asiaa läheisemmäksi kuin meidän päivinämme.

Tämän mahtavan leirin rivejä innostaa vain yksi päämäärä — rauha. Rauhantaistelu liittyy kaikkialla maailmassa tavallisten ihmisten sotaa ja sodansytyttäjiä vastaan käymään taisteluun onnellisemman tulevaisuuden puolesta.

Sodansytyttäjät, imperialistit, ovat niitä vihollisia, jotka tuhoavat pohjois-Korean ja Kiinan asukkaita bakteriologisen sodan alhaisin menetelmin. He ovat niitä, jotka tuhoavat aseillaan kaakkois-Aasian kansoja ja pystyttävät keskitysleirejään niiden tuhoamiseksi. He surmasivat Belojanniksen ja hänen toverinsa Kreikassa, he ovat työntäneet aseet Titon käsiin ja he yrittävät luoda Länsi-Saksaan uuden fasistisen armeijan entisten natsiupseerien johdolla. He käyttävät miljoonia dollareita lähettääkseen vakoilijoitaan ja sabotöörejään edistyksellisiin maihin.

Mutta rauhan viholliset eivät enää voi harjoittaa toimintaansa salassa, sillä sadatmiljoonat edistykselliset ihmiset ja tavalliset työläiset kaikkialla maailmassa tarkkailevat heidän rikollisia toimiaan ja tekevät tyhjiksi heidän yrityksensä uuden maailmansodan sytyttämiseksi. Rauhanleirin sadatmiljoonat ihmiset, niiden mukana myös Unkarin kansa, seisovat valppaina rauhanvartiossa.

Kansikuva: Kesäinen unkarilainen maalaistupa värikkäästi maalattuine seinineen, hienon tyyliaistin muodoiltaan jaloiksi hiomine, kirjottuine huonekaluineen ja valtavine pitsipeitteisine vuoteineen.

Kansilehden sisäsivu: Yllä Budapestin maailmankuulu Tonavan rantakatu Korso jälleenrakennettu. Taustalla Budapestin Ketjusilta jännittyy jälleen entistä ehompana Tonavan yli. Alla valmis osa työläisasuntosuunnitelmasta, joka 5-vuotissuunnitelman aikana kohoaa eräälle Budapestin suurimmalle teollisuusalueelle Ujpestiin.

2. sivu: Tämän vuoden Kossuth-palkinnot on jaettu. Yllä oikealla 50.000 forintin Kossuth-palkinnon saanut maailmankuulu unkarilainen säveltäjä Zoltán Kodály keskustelemassa erään toisen Kossuth-palkitun kanssa. Alla oikealla akateemikko György Lukács vastaanottaa Kossuth-palkintonsa.

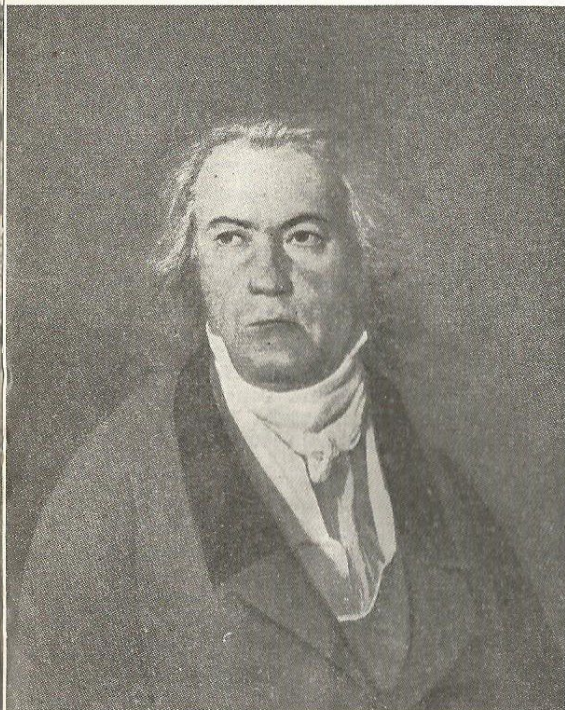
Takimmaisen kansilehden sisäsivu: Kevätkyntö- ja kevätkylvötyöt ovat Unkarissa jo aikoja sitten päättyneet, mutta julkaisemme kuitenkin lukijaimme iloksi pari kuvaa niistä. Yllä naispuoliset traktorinajajat osallistuvat yhä laajemmissa mittasuhteissa kyntötöihin. Alla kevätkylvöt käynnissä Unkarin hedelmällisellä pustalla.

LUKIJAN HUOMIOON!

Kesälomien ja kesäkuun "kuolleen kauden" johdosta julkaisemme kesä- ja heinäkuun numerot yhtenä suurena kaksoisnumerona. "Suomi—Unkari"-lehden seuraava numero ilmestyy elokuun alussa upeana ja laajana olympianumerona.

BEETHOVEN Unkarissa

Mielenkiintoisia asiakirjoja saksalaisen säveltäjämestarin yhteyksistä Unkariin

Beethoven v. 1823. Waldmüllerin öljymaalaus.

Unkarin musiikkielämä juhlii Beethovenia: hänen teoksiaan soitetaan konserttisaleissa, ja Unkarin radio lähetti monipuolista ohjelmaa hänen kuolemansa 125-vuotispäivän johdosta. Unkarilaiset sanomalehdet julkaisivat tunnettujen kriitikkojen, esteetikkojen ja kirjailijain artikkeleita, jotka käsittelivät hänen tuotantoaan. Kansallisen Rauhanneuvoston ja Unkarin säveltäjien ja konserttitaiteilijain liiton aloitteesta maaliskuun 25. päivänä järjestetty "9. sinfonian" esitys oli tärkeä kulttuuritapaus. — Samaan aikaan Berliinissä pidettyjen juhlallisuuksien kanssa avattiin Budapestissa Beethoven-näyttely.

BEETHOVEN-NÄYTTELY.

Musta piano seisoo keskellä salia, sen sileä kansi ja valkeat koskettimet välkkyvät kirkkaina. Seinillä on kukkien ja verhojen keskellä nuotteja, käsikirjoituksia, orkesteripartituureja, haalistunei-

ta kirjeitä, kirjoja, faksimilepainoksia. Seinällä olevat etsaukset luovat huoneeseen 1800-luvun ilmapiirin. Vastapäisellä seinällä on kuolematonta voimaa säteilevä kuolinnaamio.

Ludwig van Beethoven...

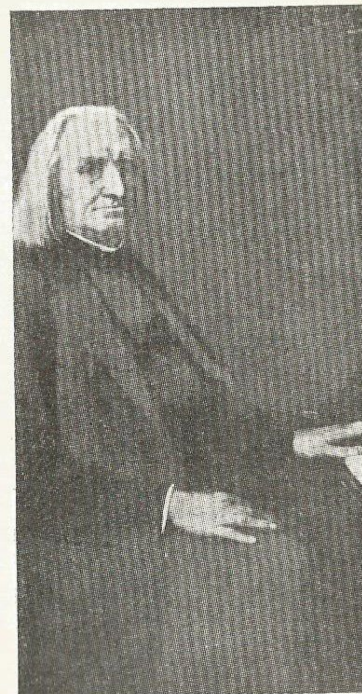
Täällä puhuu kaikki hänen muistostaan. Kiitolliset unkarilaiset ovat keränneet 150 arvokasta muistoesinettä, jotka nyt ovat näytteillä tässä näyttelyssä.

EDISTYKSELLISEN AJATTELUTAVAN INNOITTAJA

Oppaanamme on Bence Szabolcsi, Kossuth-palkinnon saanut musiikkitieteilijä, kirjailija ja tunnetuimman unkarilaisen Beethoven-tutkielman tekijä.

"Kaikkien aikojen suurimmalla säveltäjällä, saksalaisella mestarilla, oli niin suunnaton vaikutus edistykselliseen ajatteluun ja musiikkiin Unkarissa, että alamme tajuta sen laajuuden ja syvyyden vasta nyt, kun edistyksellisiä perinteitä pidetään arvossa", hän lausui alkaessamme kiertokäynnin näyttelyssä.

"Unkarin musiikin suurin klassikko, Ferenc Liszt, oli 11-vuotias tavatessaan Beethovenin ensi kerran", jatkoi Bence Szabolcsi osoittaessaan useita Lisztin käsikirjoituksia ja kirjeitä. "Siltä ajalta peräisin olevan tarinan mukaan mestari kuunteli haltioituneena lapsen pianonsoittoa ja suuteli häntä lopuksi. On varmaa,

Ferenc Liszt.

että Liszt omisti pianotaituruutensa suureksi osaksi Beethovenin teosten tulkitsemiseen."

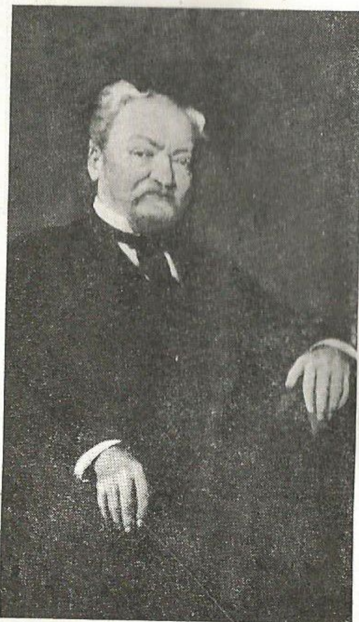
Avasimme erään lasikaapin ja selailimme Beethovenin pianokonserttipartituurin lehtiä, jotka Liszt julkaisi yhdessä omien sinfoniasovitustensa ja suuren weimarilaisen johtajan Bülowin kirjoittamien kirjeiden kanssa, joissa kehoitettiin Pariisin, Wienin ja Rooman suurta yleisöä pystyttämään Beethovenille muistomerkki Bonniin.

Säveltäjänä Lisztiä innoittivat valtavasti Beethovenin paatos ja humaanisuus, hänen intohimoinen vapaudenrakkautensa ja rohkea, vallankumouksellinen asenteensa. Tämä asenne ilmenee erikoisen voimakkaana "Beethoven kantaatissa" ja "B-molli sonaatissa".

LISZTIN JÄLKEEN BARTOK, KODALY JA NYKYINEN SÄVELTÄJÄPOLVI . . .

Tämän jälkeen Kossuth-palkinnon saanut musiikkitieteilijä nosti pöydältä erään haalistuneen sanomalehden.

"Tämä on vanha unkarilainen sanomalehti", hän selitti. "Se on "Életképekin" numero vuodelta 1844, jossa viidenen sinfonian ensiesityksen johdosta kehoitetaan säveltäjiä seuraamaan Beethovenin esimerkkiä, ja samoin kuin suuri saksalainen mestari "korottaa" saksalaisen kansansävelmän, pitäisi unkarilaisten säveltäjien ammentaa voimaa ja väriä unkarilaisten kansanlaulujen aarteistosta. Ja todellakin, samoin kuin Liszt, joka musiikissaan käytti lukuisia unkarilaisia kansanaiheita, Unkarin 1848—49 vapaussodan päivien klassikko Ferenc Erkel sai myöskin syvää inspiratiota Beethovenilta."

Ferenc Erkel.

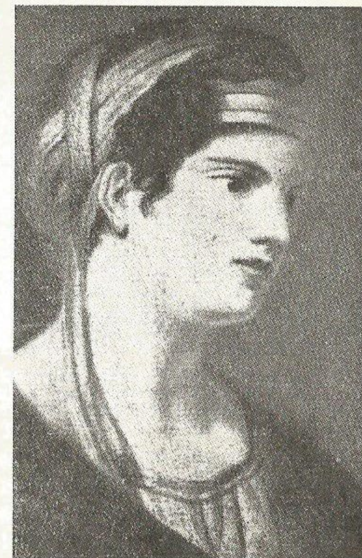
"Beethovenin perintö on olennainen osa Bartókin ja Kodályn tuotannosta, joiden saavutukset ovat kruunanneet kaikki pyrkimykset unkarilaisen kansanlaulukulttuurin ja Unkarin kansanmusiikin alalla", korosti Szabolcsi. "Ne Bartókin kvartetit, jotka tänne on koottu, osoittavat sen."

Tutkiessaan Beethovenin taidetta Liszt, Erkel, Bartók, Kodály ja heidän jälkeensä kansantasavallan uusi säveltäjäpolvi ovat tunnustaneet sen periaatteen, että ainoaa ehdotonta taidetta on se, mikä ilmaisee korkean aatteellisen sisällön ylevässä muodossa. Beethoven elää enemmän kuin koskaan aikaisemmin sosialismin rakentamisen aikakauden kulttuurissa, koska hän luotti järkkymättä ihmisen luovaan voimaan, koska hänen ihmisrakkautensa liittyi erottamattomasti vapauden- ja rauhanrakkauteen, koska hän julisti taiteen vakuuttavaa ja ylentävää voimaa."

Eräällä seinällä näemme Leninin "Appassionataa" koskevan huomautuksen: "Aina kun kuulen tämän teoksen, tunnen, että ihminen pystyy tekemään ihmeitä."

BEETHOVEN UNKARISSA
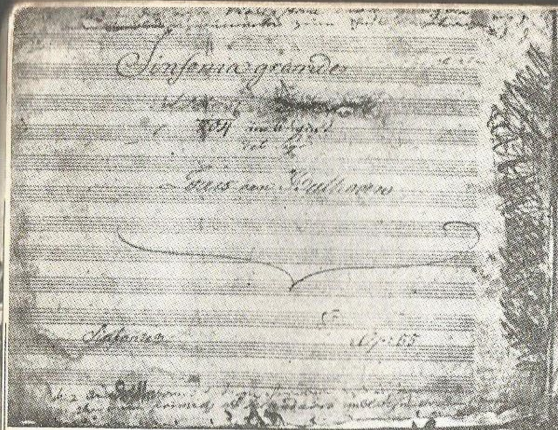
Näyttelyaineiston on koonnut musiikkitieteilijä Ervin Major, joka tutkimustyössään löysi useita uusia todistuskappaleita, jotka liittyvät Beethovenin käynteihin Unkarissa. Näiden todistuskappaleiden mukaan hän ei vieraillut Unkarissa ainoastaan vuosina 1796, 1800 ja 1807, vaan myöskin monta muuta kertaa. Niinpä hän esimerkiksi konserttimatkoja lukuunottamatta vieraili Unkarissa vuosina 1793, 1803, 1806 ja 1820. Nämä vierailut hän teki Therese Brunswickin luokse. On olemassa varmoja muistiinpanoja, jotka osoittavat, että juuri näinä Therese Brunswickin luona viettäminään päivinä, Martonvásárin maalauksellisen kauniissa ympäristössä, syntyi eräs hänen kauneimmista teoksistaan, "Appassionata". Salin keskellä oleva musta piano on arvokas vanha muistoesine: suuri mestari soitti juuri sitä oleskellessaan Martonvásárissa.

Therese Brunswick, jolle Beethoven sävelsi "Appassionata"-sonaattinsa.

Tässä Budapestin näyttelyssä on esillä myös muutamia mielenkiintoisia käsikirjoituksia. Tässä on "Kuningas Stefan-alkusoitto", jonka Beethoven kirjoitti Budan linnanteatterin uusinta-avajaisiin. Paperin yläkulmassa on säveltäjän kirjoitus: "Overtüre zu Ungarns grossem Wohltäter von Ludwig Beethoven".

Kirjeitä . . . eräs on osoitettu Martonvásárin tilanhoitajalle, ja se käsittelee "C-duuri messua".

"Eroica"-sinfonian alkuperäinen käsikirjoitus.

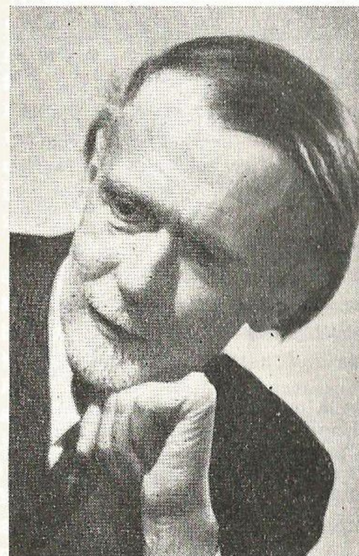
Eräs toinen on kirjoitettu Transdanubiaan eräälle unkarilaiselle mesenaatille, ja siinä puhutaan "M i s s a S o l e m n i k s e s t a". vuonna 1806 Franz Brunswickille kirjoittamassaan kirjeessä Beethoven kirjoittaa lämpimästi ja leikkisästi "rakastettavista, viiksiniekoista unkarilaisystävistään".

Alkuperäisten partituurien (mm. "F i d e l i o") ja käsikirjoitusten lisäksi täydentää tätä näyttelyä runsas unkarilainen aineisto. Unkarilaisten kuvanveistäjien korkokuvien joukossa on János Pásztorin tunnettu rintakuva Beethovenista. Vanhat etsaukset ja piirustukset esittävät Beethovenin teosten muistorikkaita ensiesityksiä. Näytteillä on myös konsertti- ja oopperaesitysten ohjelmia ja mainosjulisteita, selostuksia ja lehtiarvosteluja toista sataa vuotta vanhoista tapauksista.

Katsoja voi tutustua näyttelyssä myös kaikkeen Beethovenia koskevaan unkarilaiseen kirjallisuuteen. Eräs rivi alkaa Ferenc Hainischin, mestarin wieniläisen säveltäjäkopistin muistelmilla, seuraavana on Ferenc Kirchlenerin vuonna 1860 kirjoittama kirja ja kuuluisien kriitikkojen viime vuosisadan lopulla kirjoittamia artikkeleita. Maailmansotien väliseltä ajalta on kuuluisin Emil Lichtenbergin kirjoittama tutkielma Beethovenin kamarimusiikista, joka on käännetty useille kielille. Lopussa ovat maan vapautuksen jälkeen julkaistut, uudet merkittävät teokset: Bence Szabolcsin kirja Beethovenista ja oopperanjohtaja Aladár Tóthin kaunokirjallinen tutkielma.

UNKARILAISET AIHEET BEETHOVENIN MUSIIKISSA

Tri Ervin Major vei meidät niiden näyttelyesineiden luo, jotka muistuttavat meitä suuren saksalaisen säveltäjän teoksissaan käyttämistä unkarilaisista aiheista. "Haluaisimme panna nämä partituurit ja kirjat kultaisiin kehyksiin", lausui Beethovenin elämäntyön innostunut tutkija hymyillen. "Niitä teoksia lukuunottamatta, jotka viittaavat johonkin unkarilaiseen aiheeseen kuten "K u n i n g a s S t e f a n", "A t e e n a n r a u n i o t" ja hänen kansanlaulusovituksensa, soivat hänen teoksissaan monet unkarilaiset aiheet. "Kolmannessa sinfoniassa" on unkarilaisia lainauksia, ja "Seitsemännessä sinfoniassa" havaittavaa viime vuosisadan "verbunkosin" (unkarilaisen sotilastanssin) sankarillista ja vallankumouksellista voimaa käytti jo Haydn ennen häntä. Eräät "W e i h e d e s H a u s e s" teoksen osat voitaisiin myös mainita tässä yhteydessä . . ."

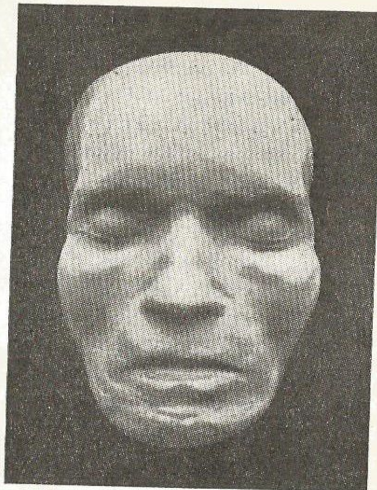
Zoldán Kodály.

BEETHOVENIN KONSERTIT

Kuten aikalaisten kirjoituksista voidaan nähdä, Ludwig van Beethovenin teokset voittivat nopeasti unkarilaisen yleisön, ja jo ensimmäiset esitykset saavuttivat sellaisen menestyksen, ettei kukaan muu unkarilainen (Lisztiä lukuunottamatta) tai ulkomaalainen säveltäjä ole koskaan pystynyt vetämään sille vertoja. — Beethoven antoi ensimmäisen konserttinsa unkarilaiselle yleisölle Bratislavassa vuonna 1796. Toukokuun 7. päivänä 1800 hän esitti "Torvisonaattinsa", Opus 17, Budassa. Budan teatteriorkesteri soitti "Ensimmäisen sinfonian" 1804. Vuonna 1807 hän antoi useita konsertteja Eszterházyn perheen vieraana Kismartonissa. Seuraavana oli "F i d e l i o" Pestissä 1816, jota seurasi "M i s s a S o l e m n i s" Bratislavassa vuonna 1835. On selvää, ettei kulunut kauan edellämainittujen teosten ensiesityksistä, kun niitä jo kuultiin usein Unkarissa. Vuonna 1835, "Seitsemännen sinfonian" esityksen yhteydessä perustettiin Unkarin ensimmäinen vakinainen suurorkesteri, "Filharmooninen orkesteri". Sen perustaja ja johtaja oli Ferenc Erkel, Unkarin kansallisen musiikin klassikko, joka uhrautuvasti edisti Beethovenin taiteen viljelyä.

"Viulutaituri József Joachimin jälkeen ovat unkarilaiset muusikot kehittäneet tyyliään ja saa-

vuttaneet korkean tason Beethovenin teoksia tulkitsemalla", lausui Ervin Major. "Tällä hetkellä täyttää Unkarin työtätekevä kansa konserttisalit, oopperan ja kaupunginteatterin, ja äskettäin yli 10 000 henkilöä, joista suurin osa on tehdastyöläisiä, varasi muutaman päivän aikana itselleen liput valtion filharmonisen orkesterin Beethoven-sarjakonsertteihin. Toinen osoitus tästä kiintymyksestä on tämä näyttely, joka herätti tavatonta mielenkiintoa jo ennen avausta. Työtätekevä kansa säilyttää rakkaudella ja kunnioituksella suureen saksalaiseen säveltäjään liittyvät todistus- ja muistokappaleet."

Beethovenin kuolinnaamio.

Haydnin ooppera Unkarin radiossa

Joseph Haydnin syntymän 220-vuotispäivänä Unkarin radio esitti hänen oopperansa "Infedelta Delusa". Ooppera esitettiin ensi kerran vuonna 1773 Eszterházyn linnassa Kismartonissa, Unkarissa, ja sitä esitettiin vain neljä kertaa suljetulle kuulijaryhmälle. Viimeksi se esitettiin vuonna 1774. Siitä lähtien käsikirjoitus keräsi pölyä linnan kirjastoon vuoteen 1945 saakka, jolloin se talletettiin kansallismuseoon.

Unkarin valtionooppera järjestänyt lippupalvelun.

Lippupalvelun päätehtävänä on hankkia säännöllisesti tehtaiden ja laitosten työntekijöille halpoja lippuja ooppera- ja balettinäytöksiin.

Unkarin valtion kansantanssiyhtye Kiinassa

Kiinan Kansantasavallassa esiintymismatkalla oleva Unkarin valtion kansantanssiyhtye on vieraillut näyttämötaiteen keskusakatemiassa Pekingissä ja esiintynyt Nankingissa, Shanghaissa, Hankoussa ja Tientsinissä.

Kiinan Kansantasavallan pää- ja ulkoministeri Tsou En-lai järjesti Pekingissä vastaanoton Unkarin valtion kansantanssiyhtyeen kunniaksi ja toivotti kansansa ja hallituksensa puolesta unkarilaiset vieraat tervetulleiksi.

Vuoden 1952 Munkácsy-palkinnot

jaettiin äskettäin Unkarin taiteilijain ja taideteollisuustyöntekijäin liitossa.

Béla Bartók – voittaja

Vuonna 1881, yli 70 vuotta sitten syntyi suuri säveltäjä Béla Bartók, köyhän maalaisopettajan poika, pienessä Torontálin kreivikunnan kaupungissa Nagyszentmiklóksessa. Hän ei ehtinyt nähdä 70-vuotispäiväänsä niinkuin hän ei myöskään ehtinyt nähdä vapautetun isänmaansa elpymistä eikä sen ensimmäisiä askeleita sosialismin tiellä. Hän kuoli vapautuksen vuonna 1945, kaukana kotimaastaan valtameren toisella puolella Amerikan Yhdysvalloissa. Bartók eli 64 vuotta, mutta nämä kuusi vuosikymmentä muistuttavat vuosisatoja Euroopan historiassa. Jos koskaan on ollut taiteilijaa, josta voimme sanoa, että hänen elämänsä sisältää kokonaisia aikakausia, on Bartók varmasti sellainen.

Bartókin varhaisessa nuoruudessa ei unkarilainen maaseutukaupunki kyennyt saattamaan häntä todelliseen kosketukseen aikakauden kysymysten kanssa. Hän tutustui elämään varsinaisesti vasta 20-vuotiaana ja sen jälkeen, saavutettuaan Budapestiin, ja hän katseli sitä niinkuin lapsi, hämmästyneenä ja janoisesti. Tuon ajan Unkarin rappeutuneen elämän keskellä häneen tarttui vuoden 1848 vallankumouksen liekki, häntä innoittivat Petöfi, Kossuth ja ajatus itsenäisestä Unkarista. Hän kirjoitti sinfonian Kossuthille, hän esiintyi unkarilaisissa kansallispuvuissa, hän ei halunnut kuulla muuta kuin unkarinkieltä ja hän vannoi palvelevansa vain isänmaataan.

Myöhemmin hänen maailmankuvansa jatkuvasti laajeni ja syveni. Saksalaisuhan rinnalla hän alkoi vähitellen nähdä muita Unkarin kansan vihollisia. Hän tajusi, miten Unkarin säätyläiset myrkyttivät syövän tavoin maaseutua. Tämän hän oli oppiva Pariisissa. Siitä lähtien hän ymmärsi asioita paremmin, arvosteli maan oloja ankarammin. Siitä lähtien ei Bartókin silmissä ollut enää vain Habsburg-ruhtinaita, "turmeltunutta rosvo- ja salamurhaajajoukkiota", vaan myöskin muita yhteiskunnallisia ryhmittymiä. Hän tunsi velvollisuudekseen kääntyä yhä jyrkemmin porvaristoa vastaan, josta hän itse oli lähtöisin. Tämä vaati hänen puoleltaan suuria ponnistuksia. Se vaati täydellistä riistäytymistä ja vapautumista luokkansa kahleista, se merkitsi hänelle uudenlaatuisen taiteen avautumista, jollaista hän ei ollut vielä tuntenut.

Oliko pelkkä sattuma, että samana vuonna kuin suuri runoi-

lija Endre Ady ja kirjailija Zsigmond Móricz kohottivat realismin lipun, Venäjän ensimmäisen vallankumouksen vuonna, Bartók solmi ystävyyssuhteen Zoltán Kodályn kanssa ja lähti ensimmäiselle kansanlaulujen keruumatkalleen. Löytö, joka häntä odotti, oli suurempi, hämmästyttävämpi ja valtavampi kuin hän oli koskaan elämässään kohdannut. Hän löysi Unkarin kansan, ei ainoastaan taiteellisen ilmaisun ja väsyneestä, kuluneesta länsimaisesta musiikista vapautumisen keinona. Tämä löytö oli hänelle käsky suorittaa koko elämän kestävä tehtävä, suurempi ja ehdottomampi kuin mikään muu asia maailmassa, ja se oli: a n t a a i l m a i s u k a n s a n v u o s i s a t a i s i l l e k ä r s i m y k s i l l e, i s k u s o r t a j i e n k a s v o i h i n j a v a l m i s t a a k a n s a n v a p a u t u m i s t a m u s i i k i n a l a l l a.

Eikä tämä ollut vain yhtä kansaa, vaan maailman kaikkia sorrettuja kansoja varten. Unkarilaisen kansanmusiikin tutkimus johti hänet välittömästi tutkimaan myös romanialaista, slovakialaista, karpaattovenäläistä, eteläslaavilaista ja bulgarialaista kansanmusiikkia, sekä myöhemmin turkkilaista ja arabialaista, ja sittemmin mongolialaista ja afrikkalaista kansanmusiikkia. Lumoava ja valtava suunnitelma avautui hänen eteensä: Itä-Euroopan ja Idän kansojen veljeys ja yhdistyminen musiikissa, ja tämän jälkeen heidän veljeytensä ja yhdistymisensä taistelussa sortajia vastaan! Tämä oli Bartókin toinen ohjelma, jolle hän omisti työnsä 4. vuosikymmenennellään.

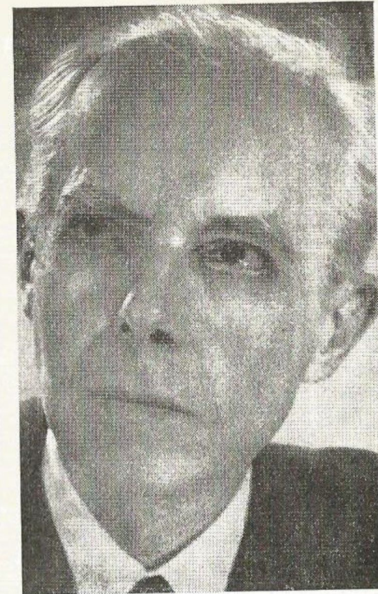
Mutta synkät pilvet nousivat, yhä enemmän vaikeuksia ilmaantui hänen tielleen, ja hänen vihollisensa tulivat yhä lukuisammiksi sekä kotimaassa että ulkomailla sitten kun hänen nimensä oli jo laajalti tunnettu. ”Kiinnostuneet” piirit tunsivat, että Bartókin taiteen ja tieteen sekä musiikkikielen taustalla hehkui itse asiassa kaikenkäsittävä vallankumouksellinen suunnitelma. Ei ole ihme, että hänen vihollistensa kuoro vahvistui.

Sitten tuli ensimmäinen maailmansota, Horthy-järjestelmä sekä kasvava fasismi ja kärjistyvä kansainvälinen vastakohtaisuus. On vain luonnollista, että myös Bartókista puhuttaessa käytettiin adjektiiveja ”epäisänmaallinen roisto” ja ”petturi”. Myöskin on luonnollista, että häntä vastaan käytiin vuosikausia kestänyttä taistelua, hänen teoksensa poistettiin virallisista ohjelmista, häntä epäiltiin ja vainottiin, koska hän askarteli romanialaisen kansanmusiikin parissa, koska hän opetti nuorille ”barbaarisia talonpoikaislauluja ja vähemmistökansallisuuksien lauluja”, koska hän valmis-

tautui lähtemään Neuvostoliittoon ja hyökkäsi ankarasti sortoa vastaan kirjoittamalla julistuksellisia kuorosävellyksiä.

Tänä epäinhimillisenä ajanjaksona Bartók seisoi horjumatta, aivan yksin koettelemusten ja taistelujen keskellä. Tämä yksinäisyys on epäilemättä jättänyt leimansa hänen tuotantoonsa. Hän ei seurannut sen ajan länsimaisten säveltäjien formalistista ”taide taiteen vuoksi”-musiikkia, eikä myöskään jättänyt kansanmusiikin ehtymättömiä lähteitä, mutta koska hän ei löytänyt kuulijoita, jotka olisivat ymmärtäneet hänen sanomaansa, hän kääntyi itseensä. Hän sisällytti musiikkimuotoon, eikä vain yhdessä teoksessaan, maansa ja kansansa kohtaloa murehtivan miehen kärsimykset ja kapitalistisen maailman toivottomuutta vastaan kamppailevan yksinäisen ihmisen epätoivon. Hänen 20- ja 30-luvulla säveltämiensä teosten sävy on usein tumma ja synkkä, hänen musiikissaan ilmenee paljon riitasointuja. Tästä on johtunut hänen eräiden sävellystensä rikkonainen ja vaikeastitajuttava luonne.

Mutta kiihkeänä totuudenetsijänä Bartók ei eksynyt ajan kaaokseen niinkuin useat hänen aikalaisensa. Kuunnelkaamme vain hänen sonaattejaan, kantaattejaan, sävellyksiään jousi- ja lyömäsoittimille tai Divertimenton loppuosaa: taistelun, tuskan, surun ja epätoivon synkkien näkyjen jälkeen nousee mahtava, suurenmoinen finaali, varmuus tulevaisuudesta ja voitosta.

Béla Bartók.

Bartókin teokset lähentyvät ”Kuolemaa” vain tehdäkseen oikeutta elämälle. Luonnon, ihmisen traagillisten tunnustusten ja kärsimysten, unelmoinnin ja katkeruuden kuvaus päättyy aina kirkkaaseen finaaliin, voitonmarssien riemuitseviin melodioihin, joiden veroisia maailma on tuskin kuullut Beethovenin jälkeen. Tämä valoisa mieli nousee

yhä korkeammalle hänen myöhemmissä teoksissaan. "Concerton" riemulliset loppumelodiat eivät ainoastaan tervehdi ulospääsyä pimeydestä, vaan myös kansojen veljellistä yhtymistä, miljoonien ja miljoonien vapautettujen astumista päivänvaloon.

Ja finaalin hetkellä, julistamansa uuden elämän aamussa, erkani Béla Bartók maailmasta. Hakiessaan turvapaikkaa fasismia vastaan Amerikasta hän joutui vain yksinäisyydestä toiseen, vaikka hän kaipasi ihmisyyttä, kotia ja maata enemmän kuin koskaan aikaisemmin. "Haluaisin päästä kotiin, lopullisesti"... lopullisesti, sillä nyt hänen kotimaansa oli jo vapaa. Vielä kerran kuvastui kansojen veljeyden tuleva maailma hänen viimeisissä sävellyksissään, "Kolmannen pianokonserton" ja "Sellokonserton" lehdillä. Voimme myös kuulla siinä hänen oman maansa, lapsuudenmuistojen ja kotimetsän aamulinnun äänen, rauhan, kotiinpaluun ja voiton riemun... Hänen kirjoittaessaan sävellyksen viimeisiä sivuja mielikuvitus jatkoi yhä kulkuaan, mutta kädet pettivät ja sairas ruumis uupui voimattomana kesken työtään. Tällöin piirrettiin vuosi 1945.

Béla Bartók oli taiteilija, joka oli ennenkaikkea ihmisyyden suuri julistaja. Unkarilaiset ovat ylpeitä, että hän oli yksi heistä, kehittyvän uuden maailman kaikkien rehellisten ihmisten taistelutoveri taistelussa oikean asian puolesta.

André Stilin Stalin-palkinnon saanut romaani unkarinkielisenä

Kirjallisuuden kustannusliike on äskettäin julkaissut ranskalaisen kirjailijan André Stilin romaanin "Ensimmäinen isku", joka sai hiljattain Stalin-palkinnon.

Viktor Madarász-näyttely Budapestissa

Kaupungingalleria on järjestänyt näyttelyn, jossa on esillä sorretun vallankumouksellisen maalarin Viktor Madaraszin 64 työtä. Maalaukset "Zrinyi ja Frangepán" ja "Lázló Hunyadin suru" ovat olleet viimeksi näytteillä vuonna 1918. Nyt on esillä myöskin Petöfi-maalaus, joka kuvaa runoilijaa punainen lippu kädessä. Madarász, joka kuolemaansa saakka pysyi uskollisena Unkarin vallankumouksen perinteille, maalasi tämän taulun 83 vuoden ikäisenä.

Unkarilaisia taiteilijoita Puolaan

Unkarin ja Puolan välillä solmitun kulttuurisopimuksen mukaisesti ovat Unkarin radion sinfoniaorkesteri sekä Kossuth-palkinnon saanut viulutaiteilija Ede Zathureczky ja pianisti István Hajdu lähteneet kahden viikon esiintymismatkalle Puolaan.

Ulkoilmateatteri 1 000 katsojalle Balatonfüredissä

Ammattiliittojen kansallisen neuvoston virkistysosasto rakentaa parhaillaan Balatonfürediin Balaton-järven rannalle suurta ulkoilmateatteria. Siinä tullaan esittämään näytelmiä, oopperoita ja baletteja ammattiliittojen lomanvietto-ohjelmaan osallistuville työläisille.

Victor Hugon suhteet Unkariin

Kun Unkarin kansa vietti Victor Hugon syntymän 150-vuotispäivää, se oli todellisen ystävän vilpitöntä juhlimista. Lehdistön artikkelit, esitelmät ja radio-ohjelmat oli omistettu suuren ranskalaisen kirjailijan elämäntyölle.

Victor Hugo. Rodinin etsaus.

UNKARILAISET AIKALAISET JA YSTÄVÄT

Victor Hugon teoksilla oli voimakas vaikutus hänen unkarilaisiin aikalaisiinsa ja varsinkin Unkarin vuosien 1848—49 vallankumouksen kirjallisuuteen. Kun Unkarin kansa kävi sankarillista taisteluaan Habsburgien hirmuvaltaa vastaan, tämä vuoden 1948 vallankumouksellisen Pariisin päähahmo vaati, että Unkarin itsenäisyystaistelulle oli annettava poliittista apua ja että Lajos Kossuth, ensimmäisen Unkarin tasavallan presidentti, oli virallisesti tunnustettava.

Maanpaon ollessa koko Euroopan vallankumoussankareitten kohtalona Habsburgien terroria paenneet unkarilaiset emigrantit ja Napoleon III karkoittama Victor Hugo kohtasivat toisensa Jerseyn ja Guernseyn saarilla. Hugon uskottuihin kuuluivat László Teleki, Unkarin vallankumouksen sankarillisen kenraali Bemin upseeri, ja Ferenc Pulszky. Hugo oli myös vilpittömässä ystävyyssuhteessa vallankumouksellisen unkarilaisen muusikon, viulutaiteilija Ede Reményin kanssa.

János György, Budapestin yliopiston kuuluisa Ranskan kirjallisuuden tuntija, uhrasi paljon aikaa ja työtä Hugon unkarilaissuhteiden tutkimiseen. "Müvelt Nép", valtion kustannusliike, on nyt julkaissut hänen kirjansa.

UUSIA PAINOKSIA

Kirjallisuuden kustannusliike on julkaissut Victor Hugon valitut teokset huomatuimpien kirjailijain kääntäminä. Nämä teokset ovat peräisin kolmelta kirjailija-runoilijaelämän kaudelta. Ensimmäinen, "Claude Gueux" (1843), on ranskalaisen neron mestariteos nuoruusajoilta. "Uljaan Pécopinin legenda" on eräs kauneimpia matkakuvauksia, joka heijastaa vuoden 1848 vallankumouksen tapahtumia ja niiden taustaa. Katkelma romaanista "Les travailleurs de la mer" kuvaa maanpakolaisuutta Englannin kanaalin saarella.

JUHLALLISUUDET BUDAPESTISSA

Maailman rauhanneuvoston vetoomus Victor Hugon vuosipäivän viettämisestä herätti luonnollisesti lämmintä vastakaikua Unkarin kansassa. Helmikuun 26. päivänä Budapestin työtätekevät nimesivät erään kadun suuren ranskalaisen kirjailijan mukaan. Tämä katu sijaitsee eräällä pääkaupungin kauneimmalla paikalla. Tehtaissa ja pääkaupungin samoinkuin maaseutukupunkien kulttuuritaloissa osallistuivat suuret kansanjoukot Victor Hugo-juhlallisuuksiin.

Huomattavin juhla oli helmikuun 26. päivän iltana pidetty muistoilta, jonka olivat järjestäneet kansallinen rauhanneuvosto ja Unkarin kirjailijaliitto Unkarin tiedeakatemiaan ja johon osallistui useita Unkarin poliittisen ja kulttuurielämän johtavia henkilöitä.

"Rauhanliike", lausui Kossuth-palkinnon saanut kirjailija ja runoilija Gyula Illyés tässä tilaisuudessa, "vaalii vapaitten kansojen ja vapautensa puolesta taistelevien kansojen perinteitä, samoinkuin kaikkia kulttuuriarvoja, joista on tullut ihmiskunnan yhteistä omaisuutta". Tällainen yhteinen aarre on Hugon elämäntyö.

"HÄN PUOLUSTI MEIDÄN ASIAAMME"

Tämän jälkeen unkarilainen kirjailija palautti mieliin Hugon Unkaria kohtaan tunteman myötämielisyyden. "Kansamme vaikeina hetkinä hän puolusti epäröimättä asiaamme. Hän tuomitsi Haynaun ja Frans Josefin aikaansaaman verilöylyn. Näinollen meillä on ollut eräänlaista henkilökohtaista kokemusta hänen luonteenlaadustaan."

Kuvatessaan Victor Hugon uraa kirjailijana ja ihmisenä, sekä eritellessään hänen teoksiaan Gyula Illyés lausui: "Kirjailijan syvästi inhimillisen ja taiteellisen kamppailun keskellä hän pysyi järkkymättömänä etsiessään edistyksen tietä ja pitäessään kansan palvelemista ja vapautta kirjallisuuden tarkoituksena. Hän saattoi sanoa itsestään oikeutetulla ylpeydellä,

että jo silloin hän vaati "kuolemanrangaistuksen poistamista, maailmanrauhaa, vapaata opetusta, lastensuojelua ja naisten oikeuksia, kun kaikkein edistysmielisimmätkin pitivät näitä asioita vain runollisena unelmana." Hän ei ollut sosialisti — vaikka hän piti itseään sellaisena — mutta hän oli eräs sosialistien suurimpia kasvattajia."

MAAILMANRAUHAN PUOLESTA

Gyula Illyésin puheen jälkeen esitettiin Victor Hugon runoja ja hänen teostensa musiikkisovituksia. Tilaisuuden päätteeksi Unkarin taideakatemian juhlasaliin kokoontunut yleisö kuuli Victor Hugon kuolemattomat sanat, jotka hän lausui "Amis de la Paix"-liiton (Rauhanystävät) presidenttinä Rue d'Antinilla Pariisissa elokuussa 1849 järjestetyssä rauhankongressissa:

"Maailmanrauhan toivo elää kaikissa ihmisissä. Jos vaadimme rauhan ihannetta, suurinta hyvää, ja levitämme sitä kaikkialle maailmaan, voimme lopulta poistaa sodan kansojen elämästä."

Linnanmuseo Budassa

Linnanvuoren entisöinnin yhteydessä jälleenrakennettiin Budan historiallisen kaupungintalon pahoin vaurioituneet rakennukset Szentháromság-kadun varrella. Budapestin keskiajalta ja renesanssikaudelta peräisin olevien jäännösten museo on nyt sijoitettu vanhaan kaupungintaloon.

"Muinaisen Budapestin" näyttely

Historiallisen museon arkeologinen osasto on järjestänyt Egyetem-kadun varrella olevaan rakennukseensa mielenkiintoisen näyttelyn, joka antaa hyvän kuvan Unkarissa vapautuksen jälkeen suoritetuista arkeologisista kaivauksista.

Uusi päivälehti Budapestissa

"Esti Budapest" ("Budapestin iltalehti"). Unkarin työtätekevien puolueen Budapestin-puoluekomitean ja Budapestin kaupunginneuvoston sanomalehti ilmestyi ensi kerran huhtikuun 2. päivänä entisen "Világoszágin" asemesta. Uusi iltalehti selostaa Unkarin kansan työtä, viisivuotissuunnitelman tapahtumia, kulttuurielämää, urheilutapahtumia ja ulkopolitiikkaa.

70 uutta pukumallia

ovat Unkarin ompelijain käsityöläisosuuskunnat suunnitelleet kevättä ja kesää varten.

"Mitä ostaja haluaa"

oli aiheena keskustelutilaisuudessa, jonka Budapestin kaupunginneuvoston vakinainen kauppakomitea äskettäin järjesti. Työtätekevät olivat runsaasti edustettuina ja kuluttajain toivomuksista keskusteltiin.

300 uutta ravintolaa ja kahvilaa Budapestiin

Äskettäin muodostettiin Unkarin pääkaupunkiin ravintolayhtymä. Kaupunginneuvosto vastaa uudesta organisatiosta, johon nyt kuuluu 15 Budapestin ravintolain piiriyritystä. Yhtymä käsittää ravintoloita, oluttupia ja kahviloita. Noin 300 uutta ravintolaa avataan Budapestissa tämän vuoden aikana.

VÄINÖ KAUKONEN:

Suomalaisten ja unkarilaisten sukulaisuus

Veljeskansoista puhuttaessa on tavallisesti kysymys sellaisista lähellä toisiaan asuvista kansoista, joiden alkuperä on yhteinen ja joiden kielet siinä määrin muistuttavat toisiaan, että kuka tahansa kummankin kansan keskuudessa tajuaa ne sukukieliksi lukuisten sanastollisten yhtäläisyyksien ja muiden kielen ominaisuuksien perusteella. Usein on mahdollista suorastaan ymmärtää joitakin toisen kielen yksinkertaisia lauseita. Tällaisia toisilleen läheisiä veljeskansojen kieliä on monen monia, niinkuin hyvin tiedetään. Mutta miten on meidän suomalaisten ja unkarilaisten kohdalla? Olemmeko me veljeskansoja tai sukulaiskansoja ja ovatko meidän kielemme sukukieliä? Tässä tapauksessa asia ei olekaan aivan yhtä yksinkertainen ja selvä kuin enimmäkseen sukukansoista ja -kielistä puhuttaessa.

On useita sellaisia seikkoja, joiden valossa käsitys suomalaisten ja unkarilaisten sukulaisuudesta tuntuu yllättävältä, ellei suorastaan tosiasiain vastaiselta. Näitä kansoja erottaa toisistaan puolentoistatuhannen kilometrin pituinen alue tasankoja ja korkeita vuoristoja Suomenlahden toisella puolella. Kielet ovat niin kaukana toisistaan, että yleisiä sivistyssanoja lukuunottamatta ei ole monia sellaisia sanoja, jotka ensi kuulemalta tuntisi samoiksi molemmissa kielissä. Ja ihmisten yleisessä ulkonäössä on myös sellaisia erilaisuuksia, että läheinen sukulaisuus ei näytä olevan mahdollinen. Kaikki nämä seikat ovat niin painavia, että sukulaisuutta ei voida pitää tosiasiana ilman erityisiä perusteluja.

Eräänä sukulaisuuden osoittimena, — vieläpä tärkeimpänä — on yhteinen veri. Unkarilaisen L. Bartuczin johtamien laajojen tutkimusten mukaan unkarilaisissa on rotuaineksia hyvin monilta eri tahoilta. Heihin on sulautunut monia vierasperäisiä aineksia varsinkin turkkilais-tataarilaisia, slaavilaisia ja germaanisia kieliä puhuvista kansoista. Etuaasialaisen ja dinaarilaisen rodun edustajien ohella on huomattava osa väestöstä (noin 30 pros.) ns. itäbalttilaista rotua, mihin oman maamme väestön pääosiltaan katsotaan kuuluvan. Tähänastisten tutkimusten perusteella ei siis yhteistä veriperintöä suomalaisten kanssa voida pitää hallitsevana piirteenä unkarilaisissa. Tältä kannalta katsottuna unkarilaiset ovatkin läheisempää sukua eräitten toisten kansojen kanssa. Se onkin hyvin ymmärrettävää, sillä yhteistä lähtökohtaa on haettava niin monen vuosituhannen takaa, että niiden jälkeen tapahtunut erilaistuminen on tässä suhteessa saavuttanut ehdottoman yliotteen. Se selittää suomalaisten ja unkarilaisten erilaisen ulkonäön ja toisistaan eroavat luonteenpiirteet. Mutta joka tapauksessa kaukaista verisukulaisuutta antropologisten tutkimusten kannalta ei voitane kieltää.

Mutta entä suomen ja unkarin kielet?

Kielisukulaisuus ei edellytä yhteistä veren perintöä. Lapin kieli on paljoa läheisempi sukukieli kuin unkari, mutta lappalaiset ovat aivan toista rotua kuin suomalaiset. Toisaalta ei sukukansojen puhumien kielten aina tarvitse olla sukukieliä. Miten on suomalaisten ja unkarilaisten kielisukulaisuuden laita?

Suomi ja unkari ovat joka tapauksessa niin erilaisia kieliä, että kummankaan kansan jäsenet eivät voi oppia toisen kieltä sanottavasti sen vähemmällä vaivalla kuin jonkin muun kielen. Mutta siitä huolimatta suomi ja unkari ovat sukukieliä ja tästä seikasta on oltu selvillä jo parin vuosisadan aikana, aina H. G. Porthanin ajoista saakka.

Minkä seikkojen nojalla suomea ja unkaria on pidettävä kiistattomasti sukulaiskielinä, on itsestään laaja kielitieteellinen peruskysymys, jota toivoisi jonkun unkaria taitavan kielentutkijan tässä lehdessä yleistajuisesti valaisevan. Eräitä näkökohtia voinee siitä ei-asiantuntijakin tuoda esiin.

Kielten keskinäisiä sukulaisuussuhteita selvitettäessä eivät ole ratkaisevia ne sanastolliset yhtäläisyydet, jotka kuka tahansa helposti havaitsee. On tietenkin selvää, että mitä läheisemmistä sukukielistä on kysymys, sitä enemmän äänneasultaan samankaltaisia ja merkitykseltään yhtäpitäviä sanoja on. Mutta jos sukukielet ovat kaukaisia, silloin vuosituhantisten muutosten ja erilaistumisen takia välittömästi havaittavat yhtäläisyydet näyttävät häviävän ehkä vihdoin viimein aivan olemattomiin. Tärkeämpää kuin yhtäläiset sanat ovat kielen rakenne ja eräät keskeiset yleiset ominaisuudet, jotka toisaalta taas liittävät sen eräiden toisten piiriin. Tässä suhteessa unkarin kieli selvästi erottuu ns. länsieurooppalaisista kielistä, mutta liittyy suomeen ja sen sukukieliin. Eräinä tällaisina

yleisinä ominaisuuksina mainittakoon ensimmäisen tavun pääpainollisuus ja vokaalisointu. Edellinen merkitsee sitä, että niin suomessa kuin unkarissa sanan ensimmäisellä tavulla on voimakkaampi paino kuin muilla. Näin ei ole länsieurooppalaisissa kielissä. Vokaalisointu merkitsee sitä, että yhdistämättömässä sanassa on vokaaleina e:tä ja i:tä lukuunottamatta joko vain takavokaaleja (a, o, u) tai vain etuvokaaleja (ä, ö, y). (Tästä johtuu, että monen suomalaisen on vaikea sanoa täysin oikein: olympia.) Vokaalisointu on sekä suomen että unkarin ominaisuus. Jo nämä kaksi yleistä yhtäläistä kielen ominaisuutta, siis ensimmäisen tavun pääpainollisuus ja vokaalisointuusuus, antavat unkarin kielelle sellaisen yleisen sävyn, mikä erottaa sen selvästi esimerkiksi saksasta, mutta virittää tuttuuden tunnetta sellaisessakin kieltä kuulevassa suomalaisessa, joka ei ymmärrä siitä sanaakaan. Tässä on mainittu vain kaksi seikkaa. Mutta niiden lisäksi on kymmeniä muita merkittäviä ominaisuuksia, joiden perusteella kielten sukulaisuutta on pidettävä ehdottoman varmana.

Suomi ja unkari ovat siis sukukieliä, mutta hyvin kaukaisia. Tästä johtuu, että ne sanastoltaan ovat etääntyneet toisistaan niin paljon kuin tiedämme todella tapahtuneen. Kielisukulaisuuden selittämiseksi viitataan usein asiantuntijain keskuudessa ns. suomalais-ugrilaiseen kantakansaan ja kantakieleen. Tällä kielentutkijat tahtovat sanoa käsityksenään, että monia vuosituhansia sitten on puhuttu y h t ä kieltä, josta sitten ovat aikojen kuluessa kehittyneet nykyiset suomen ja unkarin kielet. Todellisuudessa tuollainen "kantakieli" on vain kielentutkijain omia tarkoituksiaan varten käytäntöön ottama apukäsite; eihän sellaista kieltä kukaan missään puhu eikä siitä liioin ole olemassa mitään kirjoitettuja tekstejä. Vastaavasti "kantakansa" on yhtä sisällyksetön teoreettinen rakennelma. Professori Paavo Ravila onkin muutama vuosi sitten nimenomaan huomauttanut: käsite "suomalais-ugrilainen" on "puhtaasti kielitieteellinen, vieläpä vain kielihistoriallinen" ja "suomalais-ugrilainen kantakansa" on "tyhjimpiä ja epämääräisimpiä käsitteitä, millä tieteessä yleensä voidaan operoida". Tämä on huomattava seikka senvuoksi, että väärinkäsitettynä tieteellinen apukonstruktio on aikaisemmin johtanut perusteettomiin kuvitelmiin sellaisesta suomalaisten ja unkarilaisten yhteisestä historiallisesta tehtävästä yhdessä muiden ns. suomalais-ugrilaisten kansojen kanssa, mikä erottaisi ne muista ja saattaisi ristiriitaan naapurikansojen kanssa. Tällainen käsitys

on tyhjä kuvitelma, jonka varaan suomalaisten ja unkarilaisten ystävyyttä ei voida rakentaa. Suomalaisten ja unkarilaisten sukulaisuus on siis, niin oudoksuttavalta kuin se ensimmältä saattaa tuntuakin, tosiasia. Tämä seikka on omiaan luomaan kansojemme välille tiettyä yhteisyyden ja läheisyyden tunnetta, mikä niin yksityisten ihmisten kuin kansojenkin välisissä suhteissa on suuriarvoinen myönteinen seikka. Mutta tähän tunteeseen liittyy Suomen ja Unkarin kansojen kohdalla vielä eräs yhteinen pyrkimys, mikä antaa sille todellisen sisällön ja erityisen merkittävyyden: rauhan puolesta sotaa vastaan.

Unkarilaisia elokuvia Seurassa

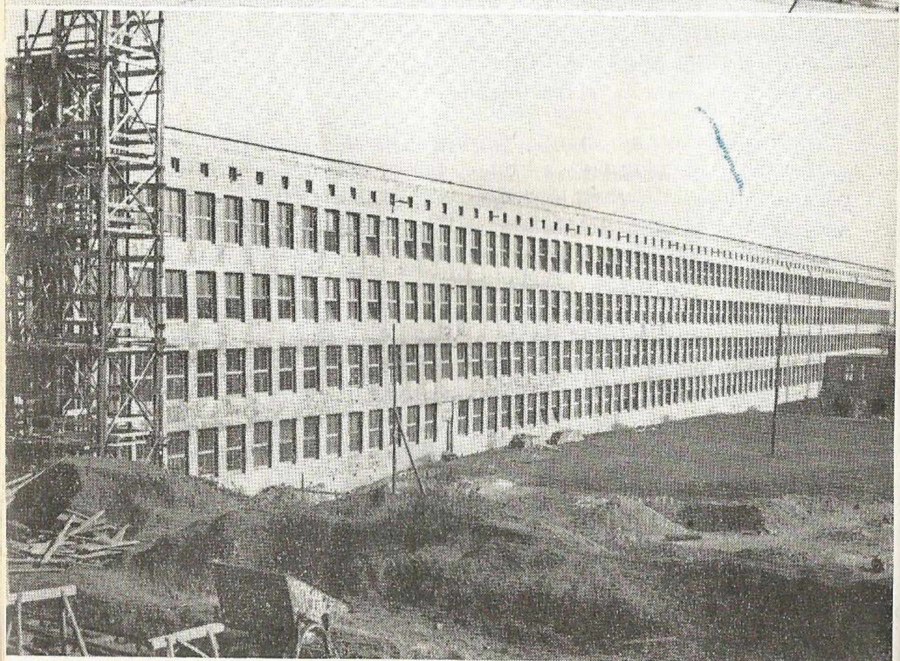
Uuden Unkarin elokuvataide herättää mielenkiintoa yhä laajemmissa piireissä. Niinpä huhtikuussa perustetun Suomi-Unkari Seuran Lahden osaston ensimmäisessä elokuvanäytännössä, joka pidettiin 11. 5. elokuvateatteri Ilveksessä, yleisö innostuneena seurasi unkarilaisen värielokuvan "Penkkiurheilijat kentällä" esitystä. Vaikka elokuvassa ei ollut suomenkielistä tekstiä, eläytyi yleisö siitä huolimatta siinä määrin elokuvan tapahtumiin, että kesken näytännön saatiin kuulla voimakkaita aploodeja. Ennen näytännön alkua Lahden osaston puheenjohtaja, taiteilija Olavi J o h a n s s o n puhui uuden Unkarin filmituotannon kehityksestä ja seuran merkityksestä. Tilaisuudessa oli 300 henkilöä.

Perjantaina 16. 5. esitettiin kutsuvieraille elokuvateatteri Capitolissa unkarilainen musiikkielokuva "Rouva Déry". Tilaisuudessa nähtiin mm. Suomen ulkoministeri, Unkarin kansantasavallan Helsingin-ministeri ja rouva Dömötör sekä useiden ulkomaiden edustajia.

Esitetty elokuva kuvasi viime vuosisadan alkupuolen Unkaria ja sen nousevan kansallisen näytelmätaiteen edustajain sankarillista taistelua Itävaltaa vastaan kansallisen unkarilaisen teatterin puolesta. Elokuva toi mieleen monia yhtymäkohtia oman maamme kansallisuustaistelusta ruotsalaistunutta (ja sittemmin venäläistynyttä) yläluokkaamme vastaan. Siksi elokuvan aihe vaikutti suorastaan k o t o i s e l t a. Aidot kohtaukset Unkarin kansan elämästä, kauniit kansanlaulut sekä erinomaisesti sovitettu musiikki valloittivat täydellisesti yli 600 henkeä käsittävän katsomon.

"Rouva Déryn" ensiesitys oli Tampereella elokuvateatteri Hämeessä 23. 5. ja "Penkkiurheilijat kentällä" näytettiin ensi kerran Kemissä elokuvateatteri Kivalossa 25. 5.

UNKARIN KOULULAITOS

Maan vapautumisen jälkeen on Unkarin kansantasavalta saavuttanut suuria voittoja julkisen opetuksen alalla. Koulut on valtiollistettu ja oppilaita on alettu kasvattaa sosialistisessa hengessä. Kaikkien koulumuotojen oppilasluku on kasvanut huomattavasti.

Oppi- ja korkeakoulujen opiskelijoiden sosiaalista rakennetta on parannettu: työläis- ja talonpoikaislasten lukumääräinen suhde oppikouluissa on 58.7 %, yliopistojen ensimmäisillä vuosikursseilla melkein 60.9 %.

Sosialismin perusteita luova 5-vuotissuunnitelma, sosialistinen kulttuurivallankumous asettaa uusia vaatimuksia kouluopetukselle. Koulusysteemin linjajakoisuutta on edelleen kehitettävä. Oppikoulujen luku nostetaan 108 000:sta 167 000:een. Yliopistojen ja korkeakoulujen opiskelijoiden määrä on oleva 53 000. Vuonna 1949 sai 69 000 lasta päästötodistuksen yleiskoulun 8. luokalta. 5-vuotissuunnitelman viimeisenä vuotena on heidän lukumääränsä oleva 130 000. Vuonna 1950 suoritti 14 000 oppilasta oppikoulun ylimmät 4 luokkaa. Vuonna 1945 heitä on oleva 32 000.

YLEISKOULUT.

Lainvoimainen säädös määrää, että Unkarissa on jokainen velvollinen käymään koulua 6—14 ikävuoden välillä. Jo tämä laki merkitsee jättimäistä kehitystä Horthy-aikaan verrattuna, jolloin oppivelvollisuusaika ei ollut 8, vaan 6 vuotta — sekin vain paperilla. Todellisuudessa oli lasten kouluttaminen saavuttamaton haave sadoilletuhansille vanhemmille. Tämä käy ilmi jo muutamista luvuista. Vuonna 1938 kaikkiaan 33 900 nuorta suoritti nykyistä yleiskoulun 8. luokkaa vastaavan oppimäärän. Vv. 1950—51 kävi 1 230 000 lasta yleiskoulua, mikä on 96.5 % kaikista oppivelvollisista. Eikä tässä kyllin. Pyritään siihen, ettei ainoakaan oppivelvollisuusikäinen lapsi jäisi kirjoittautumatta kouluun. Mutta koska pelkkä kirjoittautuminen on vain muodol-

Vasemmalla: Miskolcin kaupungin lähelle rakennetaan parhaillaan kokonaista yliopistokaupunkia laajoine teknillisine korkeakouluineen. Teollisuusyliopisto on jo osittain toiminnassa. Yllä yliopiston pääsisäänkäytävä. Alla eräs rakenteilla oleva yliopiston osa.

lisuus, määrää 5-vuotissuunnitelma, että on jatkuvasti vähennettävä koulusta poisjäävien lukua.

5-vuotissuunnitelma käyttää 340 miljoonaa forinttia yleiskoulujen kehittämiseen. Suunnitelman aikana avataan 1 675 uutta koulua. Useimmissa kouluissa tulee olemaan oma fysiikan ja kemian laboratorio, elokuvakone, ajanmukainen voimistelusali. Melkein kaikkiin kouluihin asennetaan kouluradio, josta kovaääniset johdetaan joka luokkaan. — Uusia yleiskouluja rakennetaan työläisten asuma-alueille, jotka Horthy-aikana oli laiminlyöty tarkoituksellisesti. Budapestin XIII piiriin rakensivat Horthyn viranomaiset vain 4 koulua, joista eräs, Tomori-kadun parakkikoulu, pystytettiin yli 25 vuotta sitten — väliaikaiseksi. Nyt on XIII piiriin rakennettu Kilián György-kadun koulu ja Tomori-kadun väliaikaisen koulun sijaan on rakennettu uusi ajanmukainen koulutalo. Jo vuonna 1951 rakennettiin 50 eri paikkakunnalle yleiskouluja, mm. Tatabányaan, Miskolcsiin, Nagybátonyiin, Székesfehérváriin, Ujkigyósiin ja Sztalinvárosiin.

Millaisia kouluja työtätekevien lapset saavat käydä? Sztalinvárosin uusi koulu on keskellä puistoa. Rakennus on ihana, yksikerroksinen. Pääovesta tullaan aulaan, jota valaisevat seinänkorkuiset ikkunat. Kaksikymmentä valoisaa, suurta luokkahuonetta avautuu puistoon. Sztalinvárosin lapset opiskelevat lukuhuoneissa pienten kirjoituspöytien ääressä. Voimistelusali on valtavan suuri, hyvinvarustettu. Siitä avautuvat ovet sekä tyttöjen että poikien pukuhuoneisiin. Koulussa on pioneerihuone, kauniita lukuhuoneita ja lukusoppia iltapäiväopiskelua varten.

Kulttuurivallankumous luo uusia koulumuotoja: Mátyásföldissä toimii erikoinen koulu nuorisojohtajien kouluttamiseksi. Kuvassamme keskellä koulun nuorekas johtaja János Bereczky.

Uusi unkarilainen yleiskoulutyyppi, jonkalaisia parhaillaan rakennetaan mm. Sztalinvároksen suureen nousevaan teollisuuskaupunkiin.

OPPIKOULUT

Mitä voidaan rakentaa 884 miljoonalla forintilla? Yhdysvalloissa tähän kysymykseen vastataan asetehtaiden, Titon Jugoslaviassa vankisellien lukumäärällä. Italiassa tai Ranskassa sanottaisiin, montako loistohuvilaa sillä voitaisiin rakentaa meren rannalle rikkaiden iloksi. Mutta Unkarin työtätekevän kansan vastaus kuuluu näin: 884 miljoonalla forintilla me kehitämme edelleen oppikoulujen, teknillisten koulujen ja ammattiopetuksen koko systeemiä ja rakennam-

Koulu sekin: Kossuth-palkittu ennätysmuurari Anna Czukor opettaa työkuntansa jäsenille uusia muurausmenetelmiä.

me 36 uutta oppikoulua 5-vuotissuunnitelman aikana.

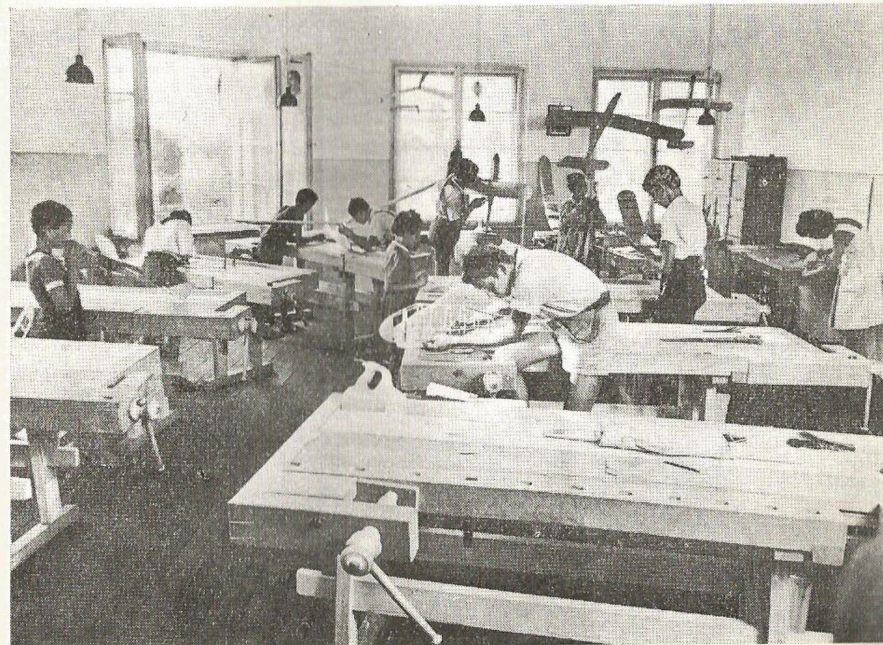
Vuonna 1951 rakennettiin Ozdiin 12 luokkahuonetta käsittävä uusi yleiskimnaasi. Suurenmoisista oppikoulurakennuksista on huomattavin Csepelin uuden kimnaasin 16-luokkainen rakennus, johon tulee erinomaisesti varustetut fysiikan, kemian ja biologian oppisalit. Rakennukseen tulee lisäksi kaksi voimistelusalia — molemmissa kylmä ja kuuma suihku — klubihuoneistoja sekä joukko lukuhuoneita. Uuteen rakennukseen muuttaa myös Csepelin koneteollisuusteknikumi, joka saa uuden oppisalin, nykyaikaiset koneet ja välineet.

5-vuotissuunnitelman ensimmäisenä vuotena oli oppikouluihin kirjoittautuneita kaksi kertaa niin paljon kuin Horthyn aikana. Suunnitelman loppuun mennessä on kirjoittautuvia melkein kolminkertainen määrä. Vuonna 1938 aloitti 15.600 oppilasta opiskelun oppikouluissa, vuonna 1954 on oppikouluopintonsa alkavien luku 42.000. Oppikouluopiskelijoiden määrä nousee 167.000:een, teollisuusteknikumeissa lukevien määrä yli 50 000. Myös ylioppilastutkintoon valmistuvien työtätekevien lukumäärä on valtavasti noussut. Vuonna 1948 heitä oli ainoastaan 580, vuonna 1951 jo 5 700.

Horthyn vuosina 1937—38 oli työläis- ja talonpoikaislapsia vain 4 pros. Unkarin oppikoulujen oppilaista. Vuonna 1949 oli oppikoulujen oppilaista jo yli puolet työläis- ja talonpoikaislapsia, vuonna 1950—51 58,7 %.

5-vuotissuunnitelman toteuttamiseen tarvitaan tiedemiehiä, korkeatasoisia tutkijoita. Kimnaasit antavat vankan pohjan yliopistoissa tapahtuvalle jatkokoulutukselle. Tehtaat, tuotantolaitokset, nousevat rauhanomaiset rakennelmat odottavat lukemattomia uusia teknikkoja ja ammattimiehiä. Tämän vuoksi on linjajakoisten koulujen määrää lisättävä, lisättävä teollisuus- ja maatalouskouluja. Sosialismi voidaan rakentaa vain satojentuhansien ammattimiesten avulla. Unkarin kansanhallitus on nostanut ammattioppilaat entisestä halveksitusta asemastaan, tehnyt heistä ammattinsa opiskelijoita ja huolehtii ei vain heidän taitonsa lisäämisestä, vaan myös siitä, että heidän koulunsa ovat ajanmukaiset ja hyvin varustetut. 5-vuotissuunni-

Käsityötaitoa kehittävä askartelu kuuluu olennaisesti uudenaikaisiin opetussuunnitelmiin. Kuvamme unkarilaisen yleiskoulun käsityötunnilta.

telman aikana lisätään teollisuuden ammattioppilaiden lukumäärä 31 000:sta 85 000:een.

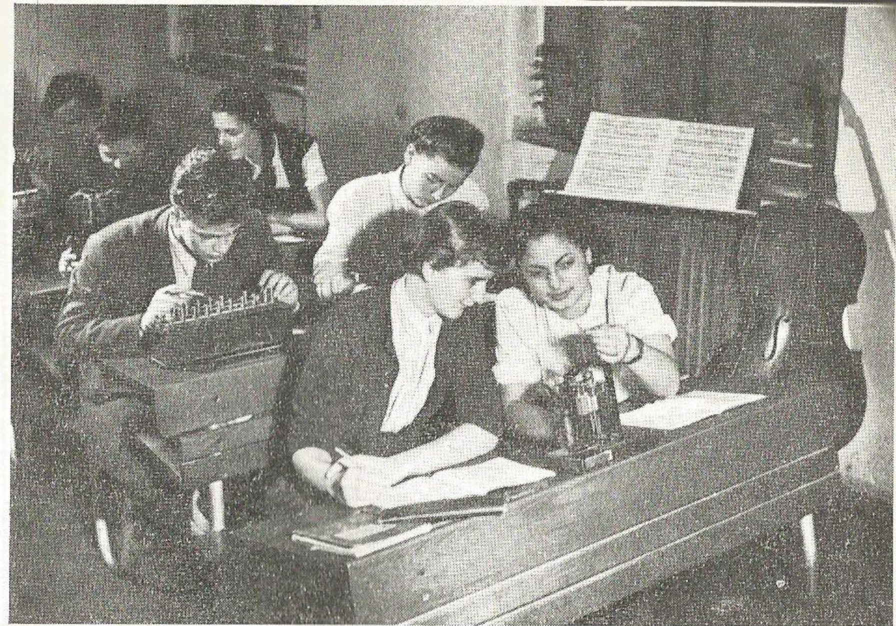
Opiskelu ei parane vain määrällisesti, vaan myös laadullisesti. Vuonna 1951 valmistettiin teollisuuskouluja varten 39 eri oppikirjaa ja oppikouluille 95 kirjaa melkein 6.5 milj. painoksena. 5-vuotissuunnitelman aikana tulee yhä uusia ja täydellisempiä oppikirjoja opiskelevan nuorison käteen. Oppikoululaisia auttavat opintiellä oppilaskodit, matka- ja vuokra-alennukset, lukuhuoneet, oppilasruokalat jne.

YLIOPISTOT JA KORKEAKOULUT

5-vuotissuunnitelman aikana käytetään 780 miljoonaa forinttia korkeamman opetuksen kehittämiseen, mikä on 35 kertaa niin paljon kuin viiden Horthyvuoden aikana 1933—38. Tuona aikana oli yliopisto-opiskelijoita vain 12 000. Vuonna 1932 oli pelkästään insinööreistä tuhansia työttömänä. "Diploomi-kerjäläinen" oli liikanimenä niille työttömille intellektuelleille, jotka valmistuivat Horthyn ajan yliopistoista. Kurjan tilansa korjaamiseksi he pitivät kokouksia ja neuvotteluja, joiden tuloksena he saivat — henkistä hätäaputyötä 40 pengön kuukausipalkalla.

Koulu elämää varten: Budapestin lastenrautatien nuoret toimihenkilöt saavat mitä parhainta havainto-opetusta rautatieläisammattia varten.

Unkarin koulusysteemi ei suosi fakki-idiotismia. Kuvassamme musiikkikoulun oppilaat perehtyvät myös fysikaalisiin ja sähköilmiöihin.

Nykyisin on korkeakouluihin kirjoittautuneita enemmän kuin opiskelijoita oli yhteensä vuonna 1938. Kaikkiaan on opiskelijoita yliopistoissa ja korkeakouluissa 40 661 — sadoistatuhansista kirjeopiskelijoista ja akatemioiden oppilaista lainkaan puhumatta. Mutta tämäkin valtaisa määrä osoittautuu riittämättömäksi. 5-vuotissuunnitelma edellyttää, että vuonna 1954 täytyy monien tuhansien kirjeenvaihto-opiskelijoiden lisäksi olla vähintään 52 980 yliopisto-opiskelijaa. Yksistään insinöörejä valmistuu 11 000, mikä on enemmän kuin Unkarissa oli insinöörejä 5-vuotissuunnitelman alussa. Unkarin yliopistoihin ja korkeakouluihin tulee joukoittain muurareiden, valureiden, entisten renkien, pientalonpoikien ja sivistyneistön lapsia, joilta Horthy-aika oli sulkenut koulutien.

Kuvaavaa entisajan köyhien opiskelijoiden elämälle on kuulun kirjailijan József Attilan esimerkki. Hänen oli hädissään

pakko kääntyä "Unkarin opiskelijavaikeuksia lievittävän avun" puoleen, jolta hän pyysi lainaa sillä perusteella, että hänellä on rahaa vain 14 filleriä ja hän on ollut asunnotta jo puolitoista kuukautta!

Unkarin yliopistojen ja korkeakoulujen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista on melkein 65.7 % työläis- ja talonpoikaislapsia. Kansantasavalta takaa heille kaikki opiskelumahdollisuudet. 5-vuotissuunnitelman aikana lisätään yleiskoulujen oppilaskotien, oppikoulujen kollegiumien ja yliopistojen opiskelijahotellien paikkamäärää 30 000:lla samalla kun yliopistojen stipendisysteemiä laajennetaan. Jo suunnitelman ensimmäisenä vuotena käytettiin 160 miljoonaa forinttia opiskelijoiden hyväksi. 15 000 oppikoululaista ja 15 600 ylioppilasta sai stipendin. Nämä valtavat summat osoittavat, että maassa kiinnitetään suurta huomiota ja huolenpitoa työläis- ja talonpoikaislasten kouluttamiseen.

Korkeampaan opetukseen sijoitettavalla 780 miljoonan forintin summalla rakennetaan suuria uusia yliopistoja ja korkeakouluja, minkä lisäksi entisiä laajennetaan ja ajanmukaistetaan.

Unkarissa toimii 309 työläisten iltaoppikoulua

Tuhannet unkarilaiset työläiset käyvät iltakoulua hankkiakseen oppikoulun sekä opettajia ja lastentarhanopettajia kouluttavien laitosten oppimäärän. Suuri osa niistä, jotka näin suorittavat ylioppilastutkintonsa, jatkaa opintojaan yliopistojen ja korkeakoulujen iltakursseilla.

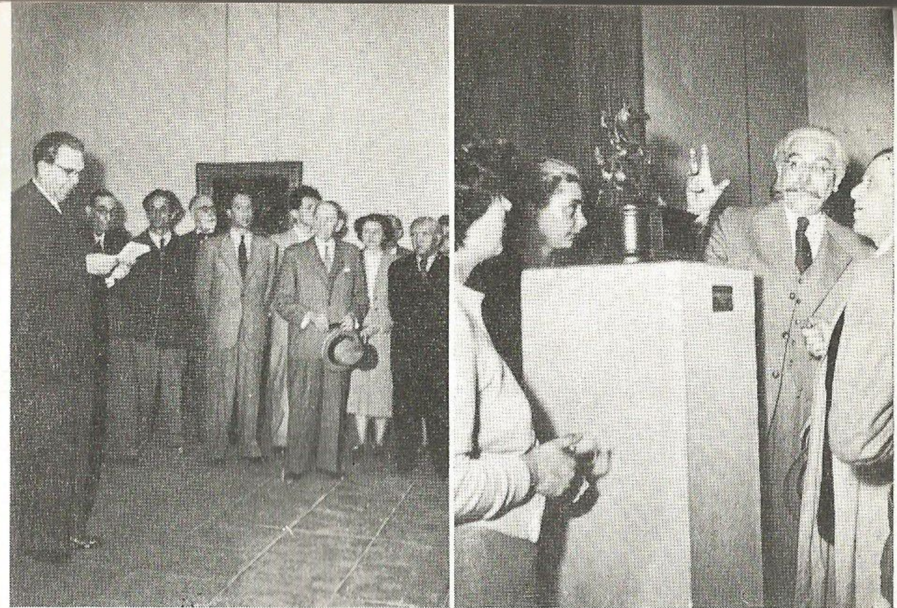
Työläisten sosiaaliset edut

Unkarin työtätekevät saivat viime vuonna ylimääräisinä sosiaalisina etuina rahamäärän, joka vastaa 21 % heidän palkoistaan.

Työtätekevien palkkoihin kuuluu huomattavia sosiaalisia avustuksia varsinaisten maksettujen palkkojen lisäksi. Sosiaalinen terveysvakuutus, jonka työnantaja joutuu maksamaan, on noin 10 % varsinaisesta palkasta, perhelisät 6 % ja huoltoavustukset noin 5 % palkoista. Tämän lisäksi valtio maksaa 60 % työläisten lomakustannuksista.

Mitä pidätte

"Suomi-Unkari"-lehden sisällöstä? Kiinnostaako teitä jokin erikoinen puoli Unkarin elämästä, jokin erikoinen aihe, jokin erikoinen ala? Onko teillä jotakin arvosteltavaa ja joitakin toivomuksia lehden toimittamisen suhteen? Siinä tapauksessa teitä pyydetään ystävällisesti kirjoittamaan lehden toimitukselle osoitteella: "Suomi-Unkari"-lehden toimitus, Helsinki, Mikonkatu 8 A 13.

Leonardo da Vincin syntymän 500-vuotispäivänä kansallinen rauhanneuvosto, Unkarin tiedeakatemia ja Unkarin taiteilijain ja taideteollisuustyöntekijäin liitto järjestivät muistoillan tiedeakatemian suuressa juhlasalissa.

Juhlapäivän johdosta on Unkarissa julkaistu József Füssyn kirja "Leonardo da Vinci", joka käsittelee suuren mestarin elämää ja teoksia.

Budapestin taidemuseossa on järjestetty Leonardo da Vinci-näyttely, jonka avasi opetusministeri Ernö Mihályfi. (Vas.) Oikealla Kossuth-palkittu kuvanveistäjä Pál Pátzay keskustelee näyttelyn osanottajien kanssa Leonardon ratsastajapatsaan pienoisjäljennöksen edessä.

Unkarilainen värillinen dokumentaarielokuva huhtikuun 4. päivän juhlallisuuksista

Uusi dokumentaarifilmi esittää sotilasparaatia Budapestissa, työtätekevien kulkuetta ja Diósgyörin jättiläismäisen sulatusuunin rakentajien työtä.

Unkariin perustettu elokuvien lainauspalvelu

Neuvostoliiton esimerkin mukaan on Unkariin perustettu myös elokuvien lainauspalvelu. Sieltä voivat tehtaat ja laitokset tilata teknikkoja ja koneenkäyttäjiä esittämään dokumentaari-, opetus- ja tieteellisiä filmejä.

MARTTI SAVO:

Béla Balázs — elokuvan teoreetikko ja kriitikko

Béla Balázs.

”Tuskin löytyy toista niin tunnettua ja tunnustettua lausepartta kuin se, että elokuvataiteen vaikutus suuriin ihmismassoihin on voimakkaampi kuin minkään muun taidealan vaikutus.

”Luulisi myös olevan itsestään selvä, että sosiaalisessa mielessä tärkeimmän taidealan teorian pitäisi olla myös tärkein kaikkien taidealojen teorioista. Tänään ei kukaan voi enää kieltää sitä tosiasiaa, että elokuva on vuosisatamme kansantaidetta. Valitettavasti se ei ole kansantaidetta sanan tavallisessa mielessä. Se ei ole kansan sielun hedelmä, vaan päinvastoin ihmisten sielut (ennen kaikkea kaupungin asukkaiden sielut) kasvavat ja kehittyvät tämän taidealan pohjalta, taidealan, joka on kasvanut valtavaksi teollisuudenhaaraksi. Kysymys maan elokuvakulttuurista on kysymys koko kansan sielullisesta terveydentilasta . . .

”Miljoonat ihmiset opiskelevat jo keskikouluissa kirjallisuuden historiaa ja estetiikkaa ja jopa maalaustaiteen ja kuvanveiston historiaa, lukematta koskaan kirjallisuutta ja käymättä koskaan taidehalleissa. Kaikki he käyvät kuitenkin elokuvissa, mutta ovat

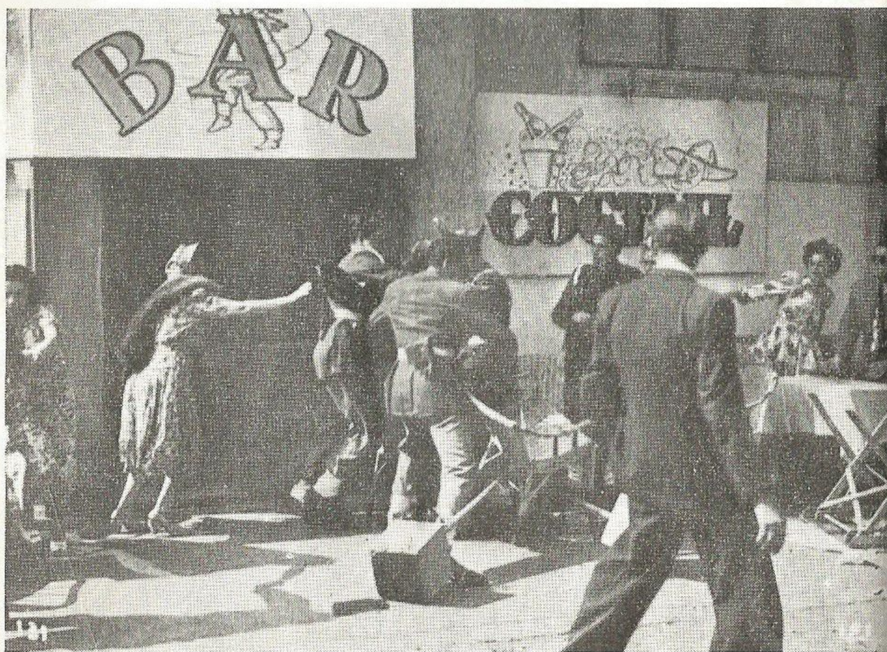
Vasemmalla pari kohtausta uusimmasta unkarilaisesta elokuvasta ”Länsivyöhyke”.

täysin alttiina kaikenlaisille vaaroille senvuoksi, että heiltä puuttuu elokuvasivistys. Kukaan ei ole opettanut heitä katsomaan ja arvioimaan elokuvia."

Näin kirjoitti unkarilainen Béla Balá[illegible], eräs maailman toistaiseksi vielä melko harvoista elokuvan teorian ja estetiikan tutkijoista. Elokuva on kehittynyt valtavaksi tekijäksi, jonka merkitystä ja vaikutusta yhteiskunnassamme nykyään voidaan tuskin yliarvioida, ja yleensä se tunnustetaan kaikkialla, mutta vain harvoin todella ymmärretään niin täydellisesti kuin sen teki Béla Balázs.

Elokuvan ikä on vain hieman yli 50 vuotta. Elokuvan ikä itsenäisenä taiteena on sitäkin lyhyempi. Tästä huolimatta sillä on jo takanaan paitsi huomattavia taiteellisia saavutuksia myös verrattain laaja teoreettinen kirjallisuus ja sen historiaa tutkivia teoksia. Kuitenkin niiden tiedemiesten luku, jotka ovat omistautuneet elokuvalle, on hyvin pieni. Tämän pienen, mutta sitä merkittävimmän joukon eräs huomattavimmista edustajista oli unkarilainen kirjailija ja elokuva-alan tiedemies professori Béla Balázs, jonka kirjallinen jäämistö muodostaa edelleenkin arvokkaan lähtökohdan elokuvataiteen tutkimisessa. Jonkinlaisen kuvan

Kohtaus elokuvasta "Länsivyöhyke".

hänen käsityksistään elokuvan merkityksestä ja vaikutuksesta antanee ylempänä siteerattu katkelma, jota voidaan täydentää vielä toisella lainauksella hänen v. 1922 kirjoittamasta kirjastaan:

"Victor Hugo on kirjoittanut, että painettu kirja otti itsellensä keskiajan tuomiokirkon tehtävän ja siitä tuli kansojen hengen kantaja. Monet tuhannet kirjat ovat repineet katedraalin hengen tuhansiksi lauseiksi. Sana on murskannut kiven. Yhtenäinen kirkko jaettiin tuhansiksi kirjoiksi. Näkyvästä hengestä tuli luettavissa oleva henki ja visuaalisesta kulttuurista ajatusten kulttuuri. Tällä oli tietenkin ollut taloudellisia ja yhteiskunnallisia perusteita, jotka muuttivat elämän kasvot. Tuskin kuitenkaan otamme huomioon, että siinä yhteydessä muuttuivat myös yksityisten ihmisten kasvot — aivan konkreettisesti: heidän otsansa, silmänsä ja suunsa olivat pakotetut muuttumaan. Nyt on kehitetty uusi keksintö, uusi kone, joka johtaa ihmisen jälleen visuaaliseen kulttuuriin ja joka tulee antamaan hänelle myös uudet kasvot: filmikameran takana olevat. Sen metoodina on tekniikka, joka kirjapainokoneen tapaan palvelee hengen tuotteiden monistus- ja levitysasiaa, ja sen vaikutus ihmiskunnan kulttuuriin ei tulevaisuudessa suinkaan ole pienempi kuin kirjapainotaidon."

Kohtaus elokuvasta "Länsivyöhyke".

Myöhemmin Balázs sai tilaisuuden todeta, kuinka oikeassa hän oli. Elokuvaa on säälimättömästi väärinkäytetty, ja sen vaikutus nykyään on useimmin ehkä kielteinen kuin myönteinen. Sen sijaan että elokuva kohottaisi sivistystä ja lähentäisi kansoja toisiinsa, se usein levittää vain väärinkäsityksiä ja lietsoo vihaa. Balázs pmmärsi kuitenkin hyvin, että vain määrätyt yhteiskunnalliset mullistukset voivat taata elokuvan edistyksellisen ja inhimillisen kehityksen. Ennen sitä ovat elokuvan myönteiset saavutukset usein satunnaisia, mutta sitä tärkeämpi on

Balázsin vetoomus elokuvan sivistystason kohottamisesta.

Béla Balázs syntyi Unkarissa Szegedin kaupungissa yksitoista vuotta ennen kuin Pariisissa oli avattu maailman ensimmäinen elokuvateatteri. Poliittisten olosuhteiden takia Balázs joutui siirtymään 1919 Wieniin, missä hän on toiminut "Der Tag"-lehden elokuva-arvostelijana, sittemmin Berliiniin, missä hän osallistui aktiivisesti elokuvaelämään, mutta poliittisten heilahdusten takia hänen oli jälleen pakko muuttaa. Tällä kertaa hän matkusti Moskovaan, missä työskentelikin sitten viime sodan päättymiseen saakka, mm. Yleisliittolaisessa Valtion Elokuvainstituutissa. Heti sodan päätyttyä Balázs palasi Unkariin ryhtyen oman maansa elokuvatuotannon jälleenrakentamiseen ja elokuvaopetuksen kehittämiseen. Hän kuoli Budapestissä 1948.

Béla Balázsin kirjallinen jäämistö käsittää runoja, elokuvakäsikirjoituksia, näytelmiä sekä oopperan ja baletin librettoja. Hänen tärkeimmät teoksensa, jotka edelleen vaikuttavat useiden maiden elokuvaopetuksessa, ovat kirjat "Der sichbare Mensch", "Der Geist des Filmes" sekä hänen viimeinen kirjansa "Der Film - Werden und Wesen einer neuen Kunst", joka muodostaa hänen aikaisempien teoreettisten tutkimustensa yhteenvedon ja edelleen kehittämisen äänielokuvan viime sodan jälkeisen kehityskauden saavutusten valossa.

Kun luokaton yhteiskunta joskus yhdistää kansat ja rodut — kirjoitti Balázs — silloin myös elokuva, joka tekee näkyvän ihmisen samalla tavalla näkyväksi kaikille, myötävaikuttaa siihen että kansojen ja rotujen fyysillinen erilaisuus ei enää erota ihmistä ihmisestä. Täten elokuva muodostaa tärkeimmän tienraivaajan kansainvälisen maailmanhumanismin syntymisessä.

Sillä välin on välttämätöntä kamppailla kansojen elokuvasivistyksen kohottamiseksi eikä

Kohtaus elokuvasta "Maan jano".

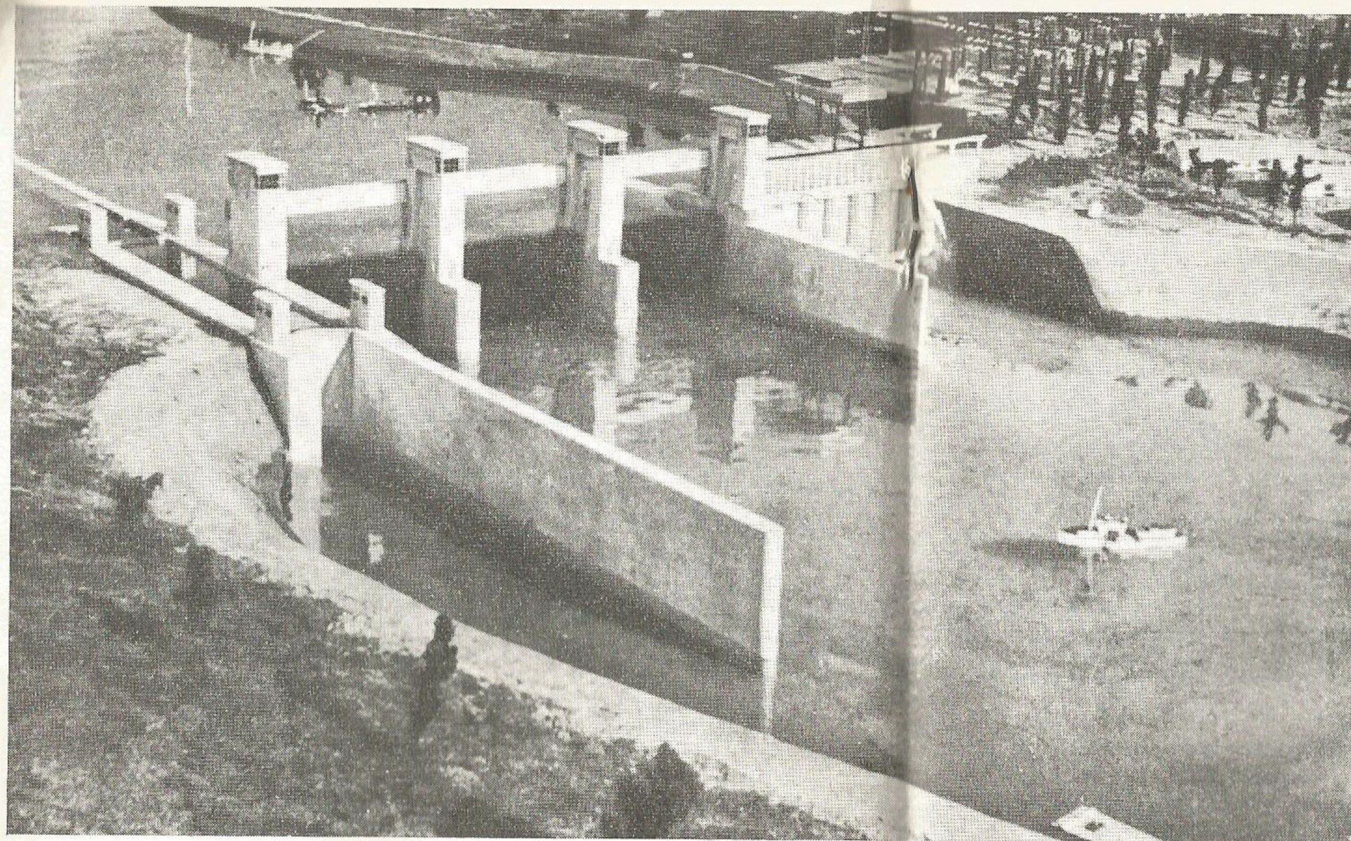

Kohtaus elokuvasta "Herraskemut". — Kaikkien edelläolevien elokuvien ideologiset perustukset on laskenut Béla Balázs.

suinkaan vain ammattimiesten joukossa, vaan myös laajan elokuvayleisön keskuudessa, ja juuri tässä mielessä Balázs teki hyvin paljon sekä kirjoillaan ja artikkeleillaan että eri elokuvakoulujen ja kurssien opettajana.

Sivistynyt ihminen on arvostelukykyisempi kuin sivistymätön ja täten vähemmän altis niille vaaroille, joihin sivistymätön ihminen tietämättömyydessään joutuu. Tämä oli Balázsin lähtökohta, kun hän kaikissa teoksissaan alleviivaa nykyajan "tärkeimmän taiteen" elokuvan tuntemisen ja oppimisen merkitystä.

Yhdessä Saksan elokuvamiesten kanssa Balázs kamppaili Saksan edistyksellisen elokuvataiteen puolesta kunnes Hitlerin valtaantulo pakotti hänet muuttamaan maasta. Yhdessä Neuvostoliiton kirjailijoiden kanssa Balázs taisteli teoksillaan fasismia vastaan ja yhdessä oman maansa taiteilijoiden kanssa hän oli elämänsä loppuvuosina mukana luomassa uuden Unkarin uutta elokuvataidetta.

Tiszan suurpadon malli.

TISZA-VIRRAN SUURPATO

963 kilometriä pitkän Tisza-joen säännösteleminen on eräs Unkarin kansantalouden vuosisatainen probleemi. Ennen tämä mutkitteleva, oikukas joki tulvi useita kertoja pitkälle yli äyräittensä Unkarin keski- ja eteläosissa, kun taas sen keski- ja yläosat olivat miltei purjehduskelvottomia lukemattomien sivuhaarojen takia.

1800-luvun suuren kansallisen heräämisen aikoina unkarilaiset insinöörit ryhtyivät säännöstelemään Tiszan juoksua. Heidän työnsä tuotti huomattavia tuloksia. Pakottamalla virran pato- ja kanavajärjestelmän avulla suhteellisen säännösteltyyn uomaan he saivat sen osittain purjehduskelpoiseksi.

Myöhempinä vuosina työ riippui ensi sijassa Tiszan varrella sijaitsevien suurtilojen omistajien eduista. He yrittivät vallata viljelyksille niin paljon maata kuin mahdollista ja saada itselleen nopeita ja helppoja voittoja vastavallattua maata viljelemällä. Samanaikaisesti ei ryhdytty minkäänlaisiin toimenpiteisiin säännöllisen vedensaannin turvaamiseksi. Tämä olisi vaatinut pitkäaikaisia pääomasijoituksia kuivuudelle alttiilla alueilla.

Näinollen monista seuduista ja varsinkin Tiszan itäpuolella sijaitsevista tasangoista tuli kuivia alueita, joissa vettä oli niukalti ja joissa sadot alkoivat pienentyä.

UNKARILAISTEN TIEDEMIESTEN LAATIMIEN SUUNNITELMIEN MUKAAN

kansantasavalta jatkaa Tiszan säännöstelemistä uusilla linjoilla laajentamalla samalla kastelujärjestelmää laajoille alueille, niin että vettä saadaan riittävästi Tiszan itäpuolisen kuivan maan muuttamiseen hedelmällisiksi vainioiksi.

Kolmivuotissuunnitelman aikana (elokuun 1. p:stä 1947—joulukuuhun 1949) rakennettiin Unkarissa kastelukanavia noin 13 000 hehtaarin suuruiselle alueelle. Viisivuotissuunnitelman kuluessa (tammikuun 1. p:stä 1950—joulukuun 31. p:ään 1954) tulee yhä laajeneva kastelujärjestelmä kä-

sittämään vielä lisäksi 160 000 hehtaaria.

UUSI RAKENTEILLA OLEVA SÄÄNNÖSTELYSUUNNITELMA

lähellä Tiszalökin kylää on eräs viisivuotissuunnitelman tärkeimpiä rakennustöitä. Se palvelee kolmea tarkoitusta: 1) laajentaa kastelujärjestelmää vielä yli 100 000 hehtaarin suuruiselle alueelle Tiszan itäpuolella, 2) lisää sähkövoimantuotantoa ja 3) pidentää Tiszan purjehduskelpoista osaa.

PATO

käsittää kolme rautaista 37 metrin levyistä luukkua. Kun luukut lasketaan, nousee vedenpinta yhdeksän metriä. Näin paisuneesta virrasta valuu joka sekunti 60 kuutiometriä vettä Tiszan itäpuoliseen pääkanavaan, jota myöskin parhaillaan rakennetaan ja joka tulee kulkemaan Unkarin tasangon halki 97 kilometrin pituudelta pohjois—eteläsuunnassa. Tämän pääkanavan avulla tulee Tiszalökin jättiläinen kastelemaan kaukaisimpiakin alueita.

VESIVOIMALAITOKSEEN

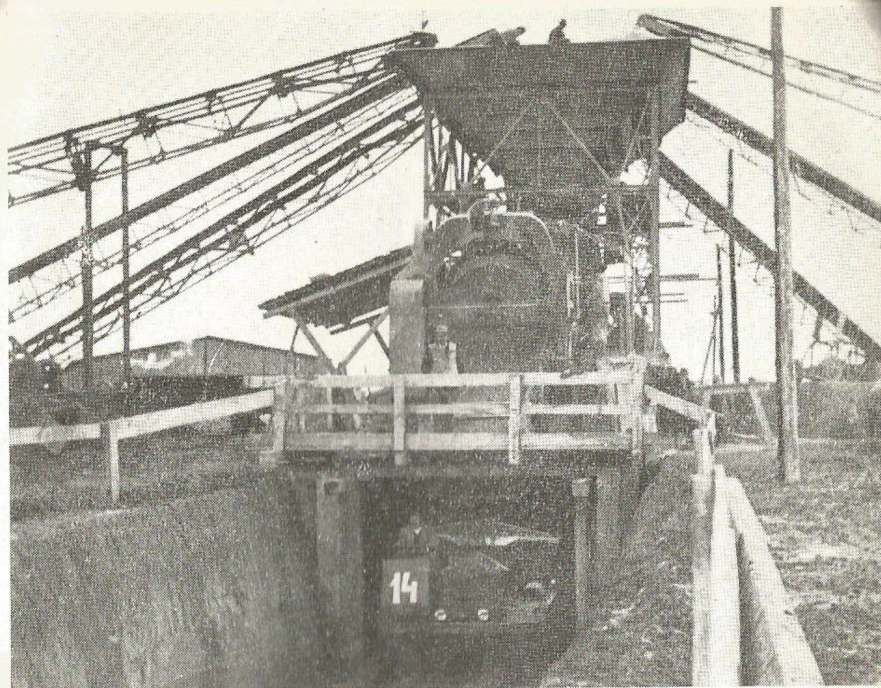
tulee kolme valtavaa turbiinia, jotka kehittävät vuodessa 55 miljoonaa kilowattituntia sähkövoimaa. Koska Unkarin sähkö tuotetaan suurimmaksi osaksi lämpöenergian avulla, on tämä enemmän kuin kaikkien Unkarissa tällä hetkellä toimivien vesivoimalaitosten yhteinen vuosituotanto. Tämän suunnattoman sähkövoimamäärän tuottamiseksi olisi poltettava 8 000 vaunulastillista hiiltä.

VESILIIKENNESULUT

tulevat olemaan 17 metriä leveitä ja 85 metriä pitkiä. Niiden avulla laivat nostetaan uuden padon yli. Veden nousemisen tuloksena Tiszasta tulee purjehduskelpoinen aina yläjuoksulle asti. 1 000 tonnin laivat voivat kulkea pääkanavaa ja Bodrog-jokea aina Sátoraljaujhelyyn, Tshekkoslovakian ja Unkarin rajalla olevaan kauppakeskukseen asti.

JOKISUUNNITELMAN RAKENTAMINEN

suoritetaan neuvostotieteen uudenaikaisimpien menetelmien mukaan. Tiszan uusi uoma kaivetaan kuivaan maahan neuvostoliittolaisten erittäin tehokkaiden kaivin- ja muiden koneiden avulla. Vasta silloin kun pato ja sulut on saatu valmiiksi, annetaan joen virrata uuteen uomaansa. Rakennustöiden aikana siirretään noin 6 milj. kuutiometriä maata. Rakentamiseen käytetään 100 000 kuutiometriä betonia ja teräsbetonia, 3 000 vaunulastia sementtiä, 120 000 kuutiometriä soraa, 95 000 kuutiometriä kiviä ja suunnattomia määriä muita aineita.

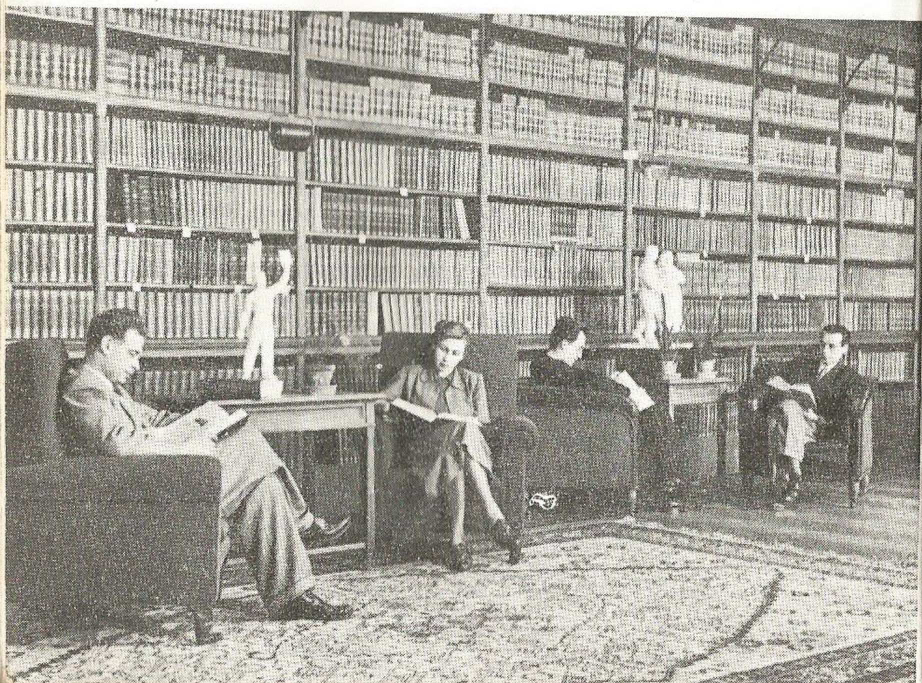

Tiszan suurpadon rakentamisessa käytetään uudenaikaisinta teknillistä kalustoa.

Tämä Tiszaa koskeva suunnitelma on tärkeä osa taistelusta, jota Unkarin työtätekevä kansa käy tieteen avulla luonnon muuttamiseksi. Kastelun laajentaminen ja suurisuuntainen metsänistutus muuttavat vähitellen Unkarin tasangon kuivan ilmaston ja lisäävät sen satotuloksia.

Kun nyt käynnissä oleva rakennustyö saadaan suoritetuksi, rakennetaan Tiszan varrelle kaksi muuta patoa. Nämä kolme voimalaitosta antavat mahdollisuuden kastella yli 400 000 hehtaaria maata. Mutta tämä ei suinkaan merkitse luonnonmuuttamisohjelman päättymistä. Kun Tiszan vesivoimalaitos on saatu käyttöön, aletaan Tonavan vesivoimalaitoksen rakentaminen, josta tulee kymmenen kertaa Tiszan laitoksia suurempi. Tiszan ja Tonavan vesivoimalaitokset ovat parhaillaan rakennettavan sosialismin luomuksia, jotka muuttavat kokonaan maan valtavien osien ulkoelintason ja onnellisemman elämän sadoilletuhansille Unkarin työtätekeville.

PARLAMENTIN KIRJASTOSSA

Unkarin parlamenttitalon leveillä portailla on vilkasta liikettä silloinkin, kun parlamentti on lomalla. Kirjastoon tulee ja sieltä lähtee lakkaamatta kävijöitä. Varsinkin iltapäivisin ja iltaisin ovat lukusalit hyvin täynnä.

Aikaisemmin saivat vain parlamentin ja ylähuoneen jäsenet käyttää hyväkseen parlamentin kirjastoa. Arvokkaat kokoelmat on avattu tiedemiehille ja tutkijoille vasta maan vapautuksen jälkeen.

Unkarin parlamentin kirjastossa on yli neljännesmiljoona teosta, ja näinollen se on viidennellä sijalla Euroopan 25 parlamenttikirjaston joukossa. Budapestin moniin muihin suuriin kirjastoihin verrattuna parlamentin kirjastolla on etuna, että sinne on koottu maan laajin lakitiedettä ja politiikkaa koskeva lähdekirjallisuus.

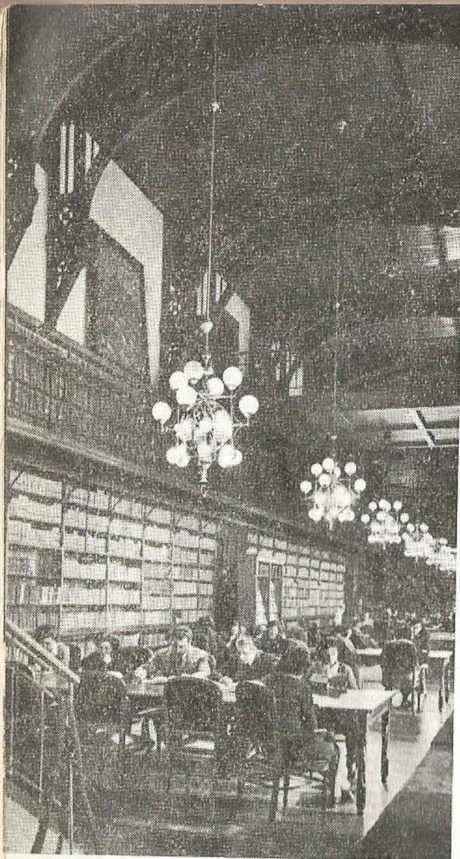
KIRJASTON UUSIA LUKIJOITA

"Vapaa pääsy parlamentin kirjastoon on suuri apu meille loppututkinnon suorittamattomille", kertoi Ilona Petrányi, eräs Eötvös Loránd-yliopiston historianopiskelija iloisena. "Teen parhaillaan muistiinpanoja "Le Moniteurin" painoksista vuodelta 1789 ja myöhemmin. Harjoitustyötäni varten tarvitsen Ranskan vallankumousta käsittelevää aineistoa, ja mistään muusta kirjastosta en voi saada näin tärkeää alkuperäistä lähdekirjallisuutta."

Eräs toinen parlamentin kirjastossa kävijä on hienomekaanikko László Kertész.

"Olen kolmannen vuoden ylioppilas valtiotieteellisen tiedekunnan iltaosastolla", hän lausuu. "Käyn työssä Ganzin sähkötehtailla, mutta työaikani kestää vain kuusi tuntia päivässä. Opintojeni takia lopetan kaksi tuntia aikaisemmin ehtiäkseni valmistaa tehtäväni. Saan tavallisen palkan myös näiltä kahdelta tunnilta. Tämä kirjasto sijaitsee lähimpänä tehdasta, ja tulen tänne usein suoraan työstä. Minulla on suurta etua päästä näin suureen kirjastoon. Olen aina ollut kiinnostunut lakitieteestä, mutta ennen ei minunlaiseni työläinen luonnollisestikaan voinut edes ajatella opiskelua yliopistossa. Olen nyt 31-

Vasemmalla yllä näkymä Kalastajabastionista parlamenttitalolle, alla eräs parlamentin kirjaston upea lukuhuone.

Eräs parlamentin kirjaston lukusali.

vuotias ja suoritan pian loppututkintoni."

Kuljemme goottilaistyylisten lukusalien halki. Pehmeät matot vaimentavat askelemme ja kimaltelevat lamput valaisevat ylellisen mukavaa kalustoa. Kurkistamme vielä lukusalien yhteydessä oleviin yksinäishuoneisiin, joissa näemme työhönsä syventyneitä tutkijoita.

Suippokaaren muotoiset ikkunat avaavat näkymän Tonavalle, ja kauempana kuvastuvat taivasta vasten kauniit Buda-vuoret.

MITÄ KIRJASTON JOHTAJA SANOO?

"Emme huolehdi vieraistamme vain asettamalla aineistoamme heidän käyttöönsä, vaan annamme myöskin neuvoja ja ohjausta kokemattomille", lausuu György Tordai, kirjaston johtaja. "Kirjakokoelmamme on laaja, ja olemme täydellä syyllä siitä ylpeitä. Mutta mielenkiintoa ei myöskään puutu. Senjälkeen kun tämä avattiin, on meiltä kysytty mm. aineistoa kansainliitosta ja YK:sta, Kiinan perustuslaista, neekerikysymystä käsittelevää kirjallisuutta, Espanjan avioliittolain lähdekirjallisuutta, Englannin vaalioikeutta koskevia teoksia jne. Voitte itse todeta täällä yleisön monipuoliset harrastukset."

Lukusalien viereisissä huoneissa kirjastoapulaiset järjestävät ja luetteloivat ahkerasti vastasaapunutta aineistoa. Äsken saatiin juuri 12 laatikkoa kirjoja, lehtiä ja aikakausjulkaisuja.

"Olemme järjestäneet vaihdon 30 maan parlamentin kanssa", selittää johtaja. "Saamme heidän viralliset julkaisunsa, parlamentin pöytäkirjat, budjetit jne. Kotimaisten ja ulkomaisten aikakauslehtien kokoelmamme on kerätty yli kahdensadan vuoden ajalta. Se on korvaamattomana apuna tutkijoille. Eri puolilla maapalloa julkaistut sanoma- ja aikakauslehdet eivät ole vain tutkijain, vaan kenen tahansa käytettävissä. Meidän kannaltamme on tärkein asia tyydyttää yleisön tiedonhalua. Erikoistapahtumista meillä on lisäksi asiakirjoja. Näistä kirjasto pitää luetteloa. Auttaaksemme tutkijoita heidän työssään lainaamme heille myöskin tarvittavaa aineistoa määräajaksi."

*

Parlamentin kirjaston perustamista koskeva päätös tehtiin vuosien 1848—49 vapaustaistelun aikana.

Unkarin kansantasavalta on kehittänyt vapaustaistelun päämääriä myös tällä alalla: se on avannut parlamentin suljetun kirjaston ja saattanut sen laajat kokoelmat koko kansan omaisuudeksi.

Sopimuksia Unkarin ja Tshekkoslovakian välillä

Unkarin Kansantasavallan ja Tshekkoslovakian Tasavallan hallitusten edustajat ovat allekirjoittaneet sopimuksia Bratislavassa. Tehdyt kolme sopimusta koskevat rajaliikennettä, tulliapua ja raja-asemia ja ne tulevat suuresti edistämään molempien maiden taloudellista kehitystä ja sosialismin rakentamista.

Stahanovilaistodistukset annettu 97 käsityöläisosuuskunnan jäsenelle

Äskettäin annettiin 97 uutta stahanovilaistodistusta eri puolilla maata olevien käsityöläisosuuskuntien työläisille. Kaikista palkituista tuli stahanovilaisia maaliskuun 9. ja huhtikuun 4. päivän välisenä aikana pidetyissä työkilpailuissa. 35 työläistä sai tämän kunniapalkinnon tuotantoparannuksistaan.

Budapestin vesijohtoverkostoa laajennettu 20 kilometriä

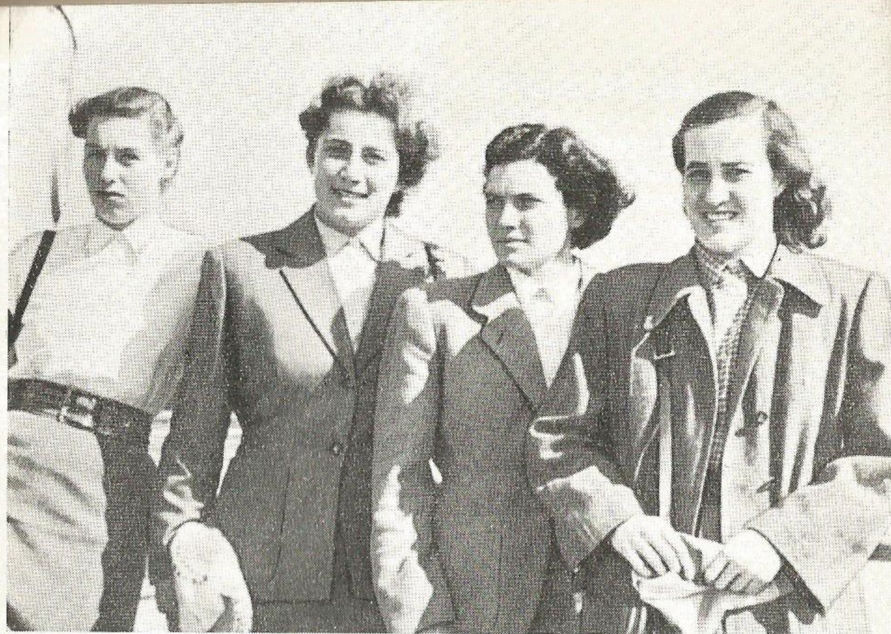
Vuonna 1952 yhdistettiin Csillaghegy, Római Fürdö ja Békásmegyer Budapestin vesijohtoverkostoon. Uusia pumppulaitoksia rakennetaan Budan eteläpuolella olevien seutujen vedensaannin parantamiseksi.

Unkari valmistaa trolleybusseja

Ensimmäinen Unkarissa valmistettu trolleybussi on hiljattain asetettu Budapestin liikenteeseen.

Lentopalvelua laajennettu Unkarissa

MASZOVLET-lentoyhtiö aloittaa uusia lentovuoroja Unkarin maaseutukaupunkien välillä. Uudet lentolinjat ovat Pécs—Szeged, Pécs—Nagykanizsa sekä Györ—Szombathely—Nagykanizsa. Tähän saakka ovat matkustajat voineet lentää näiden kaupunkien väliä vain Budapestin kautta. Budapestin ja maaseutukaupunkien välisten lentovuorojen lukumäärää tullaan myös lisäämään.

Tähtiuimarien pikavierailu

Unkari on uinnissa maailman johtavia maita ja sen vuoksi on luonnollista, että pustan maassa kiinnitetään vakavaa huomiota uimareiden olympiavalmennukseen. Budapestissa suoritettavan jokapäiväisen harjoittelun lisäksi kävivät 16 maan parasta uimaria harjoittelumatkalla Neuvostoliitossa ja sieltä paluumatkalla nähtiin nämä uima-altaiden kuuluisuudet Helsingissä, tosin vain Malmin lentokentällä, jossa he joutuivat odottamaan muutaman tunnin Tukholman koneen lähtöä.

Eva ja Ilona Novák, Eva Székely, Geza Kádas ym. unkarilaiset tähtiuimarit ovat jo tuttuja "Unkari-Suomi"-lehden lukijoille ja siksi kerrottakoon tässä vain muutamia tuloksia Ruotsin kilpailuista.

Vesipalloilussa Unkari voitti Ruotsin 7—2. Miesten 100 metrin vapaauinnissa oli Geza Kádasin voittoaika 58,5. 100 metrin selkäuinnissa napattiin voittajalle László Gyöngyösille aika 1.11,0. 400 metrin vapaauinnissa oli kolme unkarilaista kärjessä: Csordas 4.48,0, Nyéki 4.49,3 ja Kettecy 4.53,3. Naisten lajeissa voitti Judit Temes 100 metrin vapaauinnin 1.07,6, Eva Novák 200 metrin rintauinnin 2.58,2, Judit Temes myös 100 metrin selkäuinnin 1.17,0. Unkarilaisilla oli Ruotsissa kaksi kilpailua ja viimeisissä kilpailuissa voitti Eva Székely 200 metrin rintauinnin 2.51,6 ja Eva Novák 400 metrin vapaauinnin 5.18,1. Miesten 4x200 metrin viestin voitti Unkari 8.58,4.

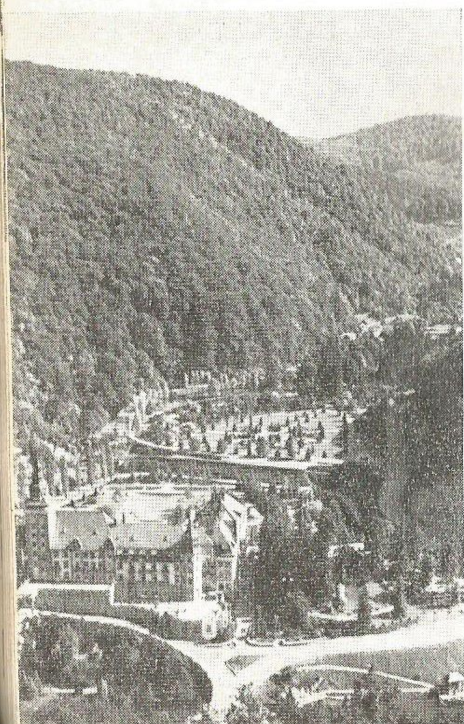
16.000 aktiiviuimarin maan edustajat saavuttivat Ruotsissa hyvän menestyksen. Lehtiarviot olivat kauttaaltaan myönteisiä, kuten "Eva Novák on ilmestys" ("Idrottsbladet") ja "Unkarin naisuimarit uivat ihmeaikoja" ("Ny Dag"), pari otsikkoa lainataksemme. Ja päätteeksi mainittakoon vielä Ruotsin Uimaliiton edustajan, kamreeri Tage S v a n b e r g i n lausunto unkarilaisista:

— Harvoin meillä on ollut niin miellyttävää kansainvälistä urheilijavaihtoa kuin tämä oli. Se, että kaikki unkarilaiset olivat miellyttäviä, erehtymättömiä ja erittäin urheilijamaisia, oli ilahduttavaa, mutta myös saamamme opetukset olivat sellaisia, että ne tekivät tämän kilpailutilaisuuden ilahduttavaksi.

Vasemmalla yllä unkarilaiset uimaritähdet Kato Szöke, Eva Novák, Eva Székely ja Maria Litomeritzki (vasemmalta). Alla unkarilaiset tähtiuimarit ministeri Ferenc Dömötörin ympärille ryhmittyneinä Malmin lentokentällä.

Sinisellä Balatonilla

Balaton on Euroopan toiseksi suurin järvi. Juna kiitää kahden tunnin ajan rannikkorataa kylpylä- ja lomanviettopaikasta toiseen, ja ikkunasta avautuu suurenmoinen näköala järvelle purjeveneineen ja lintuparvineen. Järven vesi on lämmintä ja silkinpehmeätä. Kylpyläin nimetkin ovat kuin musiikkia: Boglár, Aliga, Lelle... Ne soivat kuin näppäiltäisiin kitaran kieliä. Ulkomaalaiselle ne eivät sano mitään, mutta unkarilaisen korvissa ne soivat yhtä miellyttävinä kuin sana: loma. Pysähtykäämme hetkeksi, ja kuva ajatuksissamme tulee täyteen elämää ja väriä, tuntemattomasta sanasta tulee tuttu, se kertoo päivän heleästä auringonpaisteesta ja iltayön musiikista...

Balaton sijaitsee Tonavan länsipuolella, entisen Pannonian keskellä. Seutu on ollut roomalaisten, sitten Turkin ja myöhemmin myös Saksan siirtokuntana. Höyrykylpylä- ja minareettiraunioineen huolellisesti viljeltyine viinitarhoineen ja laajoine feodaalitiloineen sillä oli kauan siirtomaakulttuurin leima. Eräskin ruhtinas omisti täällä 70.000 hehtaaria maata. Nyt on hänestä vain muisto jäljellä — niinkuin turkkilaisista saunoistakin.

Mutta palatkaamme itse Balatoniin. Pinta-alaltaan se on 600 neliökilometriä, pituudeltaan 78 km ja rantaviivaltaan 200 km. Tihanyn niemimaa jakaa järven kahteen altaaseen. Pientä merta muistuttava pohjoisosa on eteläosaa syvempi ja laajempi. Ulkomaalaista ihmetyttää suuresti Balatonin mataluus. Pohjoisosan keskisyvyys on 6—7 metriä, kun taas eteläosan vain 3—4 metriä. Auringonsäteet lämmittävät veden nopeasti, niin että toukokuussa ja syyskuussa on uiminen yhtä miellyttävää kuin keskikesälläkin. Kesä- ja elokuussa vesi on lämpimämpää kuin ilma aamulla ja illalla. Tavallisesti on veden keskilämpö kesällä noin 21 astetta. Järven laaja pinta haihduttaa kuitenkin jatkuvasti niin paljon vettä, että rannoilla helle ei koskaan tule painostavaksi. Balaton-järven ilmasto onkin kesällä aivan verraton. Pilviset, samoinkuin tukahduttavan kuumat päivät ovat erittäin harvinaisia.

Lillafüredin kuumavesilähteet vetävät vertoja Hévizin lähteille Balatonin rannalla.

Balatonilainen maisema Tihanyn niemen kohdalla.

Pohjoisrannikkoa reunustavat 250—440 metrin korkuiset, tuliperäiset vuoret, jotka ovat kauttaaltaan vihreän metsän peitossa. Tunnetuimpia näistä vuorista ovat Badacsony, Szentgyörgy, Szigliget ja Toti, joiden etelärinteillä leviävät kuuluisat Badacsonyn, Csopakin ja Füredin viinitarhat. Lukuisat lahdet ja poukamat antavat miellyttävää vaihtelua seudulle. Kaislikkorannat ovat onkijain ja soutajien mielipaikkoja. Pohjoispuolella vesi syvenee muutaman askelen päässä rannasta, minkä vuoksi se on uintipaikkana sopivampi kuin

matala etelärannikko, joka taas on ihanteellinen uinti- ja leikkipaikka lapsille. Täällä he voivat kahlata huoletta 200—300 metriä rannasta.

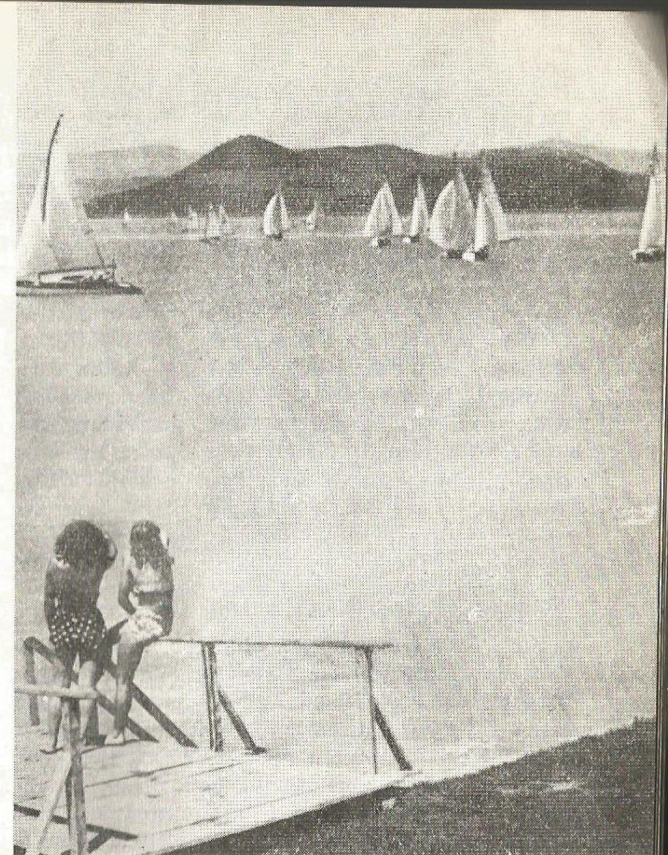
Vapautuksen jälkeen tuli Balaton-järvestä eräs työtätekevien suosituimpia lomanviettopaikkoja. Ammattiliittojen kansallisen neuvoston ja työtätekevien tarmokkaiden ponnistusten ansiosta saatiin kaikki sodan tuhoamat kylpylät ja hotellit nopeasti jälleenrakennetuiksi. Nyt voivat työtätekevät perheineen nauttia hyvin ansaitsemastaan levosta paikoissa, jotka aikaisemmin olivat heiltä täydellisesti suljettuja.

Balaton-järven vesi ei ole ainoastaan virkistävää. Sen kokoomus vaikuttaa myös parantavasti. Veden sisältämä happi, magnesium, jodi ja kalkki soveltuvat erinomaisesti hermosairauksien ja anemian parantamiseen. Pitkällisen sairauden tai henkisen väsymyksen uuvuttamat toipilaat virkistyvät täällä nopeasti. Pohjoisrannikon mutaa käytetään niveltulehdusten hoitamiseen. Järven ilmasto vahvistaa sekä ruumista että sielua ja lisää työkykyä.

Lähellä Tihanyn niemeä sijaitsee pohjoisrannikolla Batonfüred, eräs Unkarin vanhimpia ja suurimpia kuumavesikylpylöitä. Sen hiilihappokylpyjä käytetään sydän- ja verenkiertosairauksien hoitoon sekä henkisesti tai fyysillisesti väsyneiden henkilöiden vahvistamiseen. Balatonfüredin kuumien lähteiden vettä käytetään juomana myös sokeritaudin ja allergian sekä vatsa- ja suolitautien hoidossa. Kylpylä on avoinna koko vuoden.

Ei vain Balaton ole lomakeskus, vaan sitä on myös Mátran viehättävä vuoristo. Kuvassamme eräs Mátran kauniinrehevistä lomaseuduista.

Kesää, valkoisia purjeita ja Balatonin sineä. Taustalla kohoavat Tihanyn niemen kukkulat.

Balaton-järven lounaisosassa, viisi kilometriä Keszthelystä, sijaitsee Hévizin kylpylä vuosisatoja vanhan luonnonkauniin puiston keskellä. Sen kuumat 32—37-asteiset lähteet saavat alkunsa 10 eekkerin (eekkeri = 40,5 aaria) laajuisen järven pohjasta, jota nykyisin peittää useita metrejä vahva radioaktiivinen mutakerros. Sanatorion yhteydessä on lasiseinäinen uimahalli, joten siellä voidaan ottaa sopivan lämpöisiä kylpyjä talvellakin.

Hévizin kuumia lähteitä ja mutaa suositellaan lihas- ja nivelsairauksien sekä hermotulehdusten ja halvaustapausten hoitamiseen.

Balaton-järvi ja sen ympäristö

tarjoavat lukemattomia mahdollisuuksia urheiluun, ensi sijassa tietysti vesiurheiluun — uintiin, purjehdukseen ja soutuun. Purje- ja soutuveneitä voidaan vuokrata halvalla mistä tahansa lomanviettopaikasta. Kesäisin järjestetään Balatonilla joka viikko purjehdus-, soutu- ja uintikilpailuja. Vapautuksen jälkeen ovat myös muut urheilulajit kehittyneet, ja nykyään on jokaisessa lomapaikassa tennis-, lentopallo- ja koripallokentät. Pöytätennis on myös yhtä suosittua. Balaton-järvessä on tavattoman runsaasti kaloja, ja urheilukalastajille se on todellinen paratiisi. Balatonissa asustaa 35 eri kalalajia. Tunnetuimpia niistä ovat "fogas", "süllö" ja karppi.

Balaton jäätyy talvisaikaan nopeasti mataluutensa takia. Talvikuukausina sen valtavaa pintaa peittää hohtava jää- tai lumikenttä, ja iloinen talviurheilu antaa eloa koko maisemalle. Järvi muodostaa jättiläismäisen jääradan, jossa purjekelkkailijoilla ja luistelijoilla on tilaa miltei määrättömästi. Lomakodit ja hotellit ovat avoinna koko vuoden.

---

189 miljardia forinttia sairaaloille Unkarissa.

Unkarin terveydenhuoltoministeri Anna Ratko puhui Debrecenin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan neuvoston kokouksessa niistä huomattavista tuloksista, joita on saavutettu Unkarin yliopistojen hyvän työskentelyn ansiosta, ja erityisesti Debrecenin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan saavutuksista, tiedekunnan, jossa allergian ja antibioottisten aineiden tutkimus on pisimmälle kehittynyt. Hallitus on helpottanut näiden tutkimusten suorittamista myöntämällä v. 1951 yksinomaan Debrecenin yliopistolle 2.200.000 forinttia opiskelijoiden stipendejä ja muuta sosiaalista apua sekä tutkimusvälineistöä varten.

Vuoden 1952 taloussuunnitelma edellyttää 3.608.000 forintin myöntämistä samoihin tarkoituksiin.

Sairaaloille ja muille terveydenhoitolaitoksille myönnetty määräraha, joka vuonna 1951 oli 89 miljoonaa forinttia, nousee vuoden 1952 aikana 189 miljoonaan forinttiin.

Budapestin kaupunginneuvoston vieraina bulgarialaisia

Budapestin kaupunginneuvoston bulgarialaiset vieraat tri Ivan Pashov, Sofian kaupunginneuvoston puheenjohtaja sekä Sofian kaupunginneuvoston toimeenpanevan komitean puheenjohtajat Ivan Pano ja Stefan Yotov ovat vaihtaneet mielipiteitä ja kokemuksia Budapestin kaupunginneuvoston toimeenpanevan komitean jäsenten ja Budapestin piirineuvostojen puheenjohtajien kanssa.

Vajaakykyiset lapset ja heidän kasvatuksensa

Unkarissa on vajaakykyisten lasten erikoiskasvatuksella jo omat perinteensä. Ensimmäinen erikoisopetuslaitos, kuurojen ja mykkien koulu, perustettiin vuonna 1802. Ensimmäinen laitos henkisesti vajaakykyisiä henkilöitä varten perustettiin vuonna 1870. Vuosisadan alussa alettiin järjestää erikoisia kursseja henkisesti ja ruumiillisesti vajavaisten lasten ja aikuisten opettajille. Näistä kursseista sai alkunsa 1920-luvulla terapeuttisen kasvatuksen korkeakoulu, jossa henkisesti ja ruumiillisesti vajaakykyisten henkilöiden opetukseen erikoistuneet opettajat saavat koulutuksensa. Tässä koulussa pidettiin 4 vuotta kestäviä kursseja, ja heti alussa Unkarin lääketieteellisen ja kasvatusopillisen tiedekunnan huomattavimmat edustajat ilmoittautuivat vapaaehtoisesti kurssien opettajiksi.

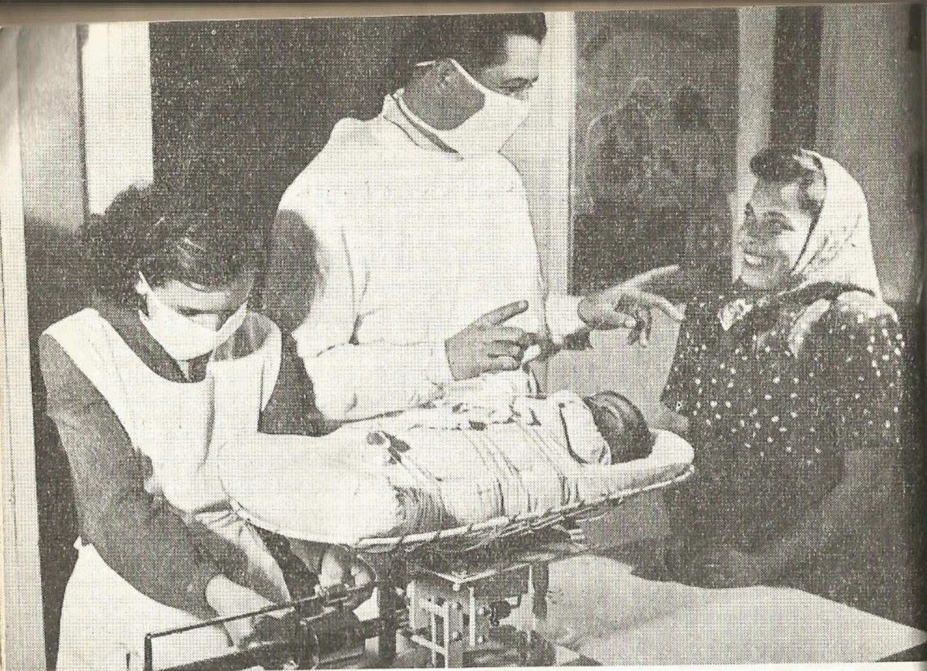
Ennen toista maailmansotaa perustettiin erikoislaitokset aistiviallisia (kuuroja ja sokeita) ja liikuntaviallisia varten.

Suhteellisen korkean älykkyystason omaavia vajaamielisiä opetettiin pienissä erikoisluokissa, joita nykyään nimitetään terapeuttisiksi luokiksi. Alhaisella älykkyystasolla olevien vajaamielisten lasten kouluttaminen oli erikoiskoulujen ja laitosten tehtävänä. Alhaisimmalla tasolla olevat vajaamieliset (idiootit), jotka eivät voineet oppia mitään, pantiin hoitokoteihin. Tämän lisäksi perustettiin myös muutamia ammattioppilaitoksia korkealla älykkyystasolla olevia vajaamielisiä varten.

Useat laitokset ovat erikoistuneet kuurojen ja mykkien opetukseen. Itse asiassa Unkarin terapeuttinen kasvatus on saavuttanut niin huomattavia tuloksia kuurojen ja mykkien opetuksessa, että useat ulkomaalaiset erikoistuntijat, mm. eräs hollantilainen kasvatustieteilijä, ovat tutkineet ja soveltaneet sen menetelmiä.

Sokeain kasvatus on ollut Budapestin sokeainlaitoksen tehtävänä. Pääkaupungissa on myös rampojen lasten koti.

Ennen sotaa Unkarin erikoiskasvatuksen oli kuitenkin kamppailtava monenlaisia vaikeuksia vastaan. Terapeuttisen kasvatuksen korkeakoulussa ei ollut lainkaan palkattua vakinaista henkilökuntaa, vaan se toimi vain vapaaehtoisen työn pohjalla. Siinä ei kyetty kouluttamaan tarpeeksi erikoisopettajia, ja senvuoksi vajaakykyisten opettaminen jäi

Lasten henkiset ja ruumiilliset vajavaisuudet voidaan parhaiden torjua jo ensilapsuudesta aloitetulla hyvällä hoidolla. Oikealla: Riisitaudin tuhot voidaan korjata mm. alppiaurinkohoidolla.

useimmissa tapauksissa opettajille, joilta puuttui tämän alan tuntemus. Erikoislaitoksia oli aivan liian vähän, ja erikoisluokat olivat täynnä etupäässä yhteiskunnallisesti sorretun ja köyhtyneen työväenluokan heikostikehittyneitä lapsia.

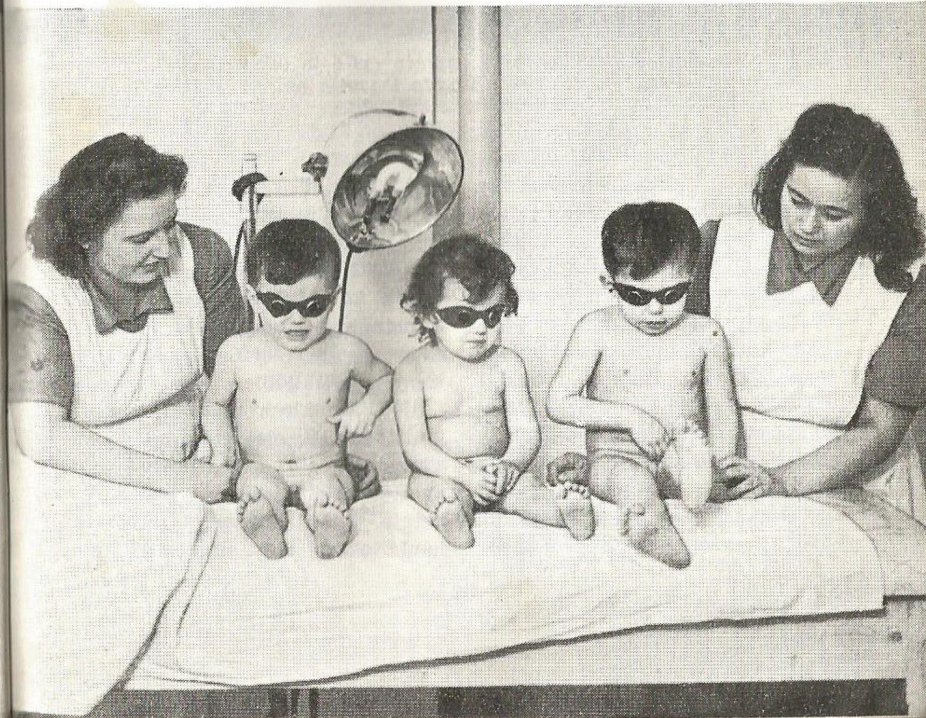
Vapautus muutti ratkaisevasti Unkarin terapeuttisen kasvatuksen kehitystä. Vajaakykyisten erikoiskasvatuksessa on tapahtunut huomattavaa edistystä ja kehityssuunta jatkuu viisivuotissuunnitelman aikana.

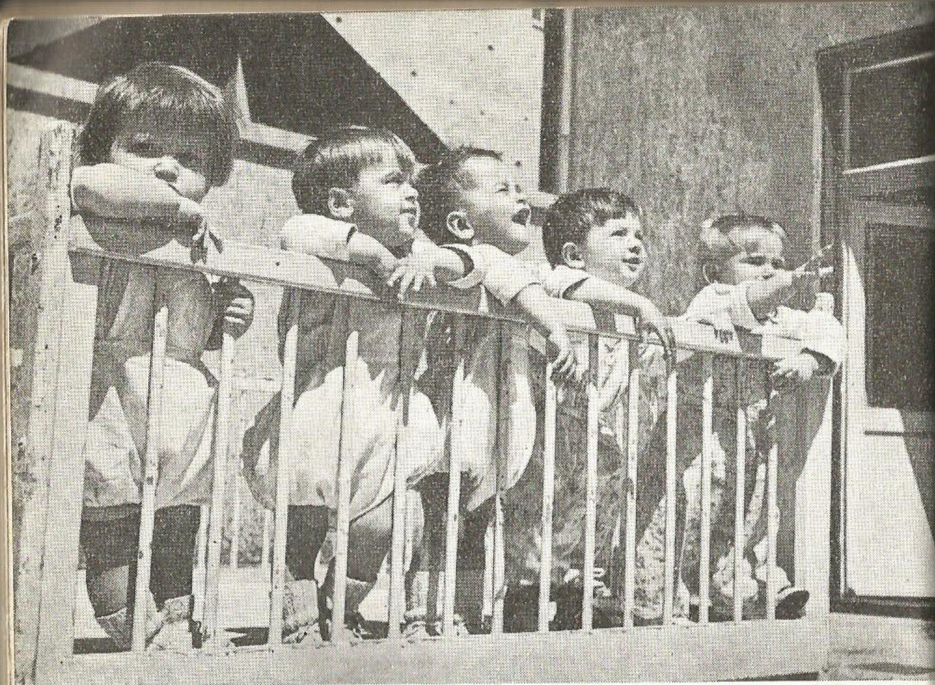
Terapeuttisen kasvatuksen opettajakorkeakoulu on järjestetty aivan uudelle pohjalle. Korkeakoulun säännöissä määrätään koulu käsittämään viisi osastoa sekä kaksi tieteellistä laitosta kliinillistä ja tutkimustyötä varten. Opiskelijat saavat stipendin ja täysihoidon voidakseen harjoittaa opintojaan taloudellisten huolten painamatta. Korkeakoulun ensimmäisenä tehtävänä on antaa ammattiopetusta opettajille, jotka ovat opettaneet erikoisluokkia, mutta joilta on puuttunut tarpeellinen erikoiskoulutus. Tässä mielessä korkeakoulu järjestää jatkokursseja pääkaupungin ja maaseudun erikoisluokkien opettajille. Koulu pitää myöskin uusinta- ja lisäkursseja terapeuttisten luokkien ennestään päteville opettajille.

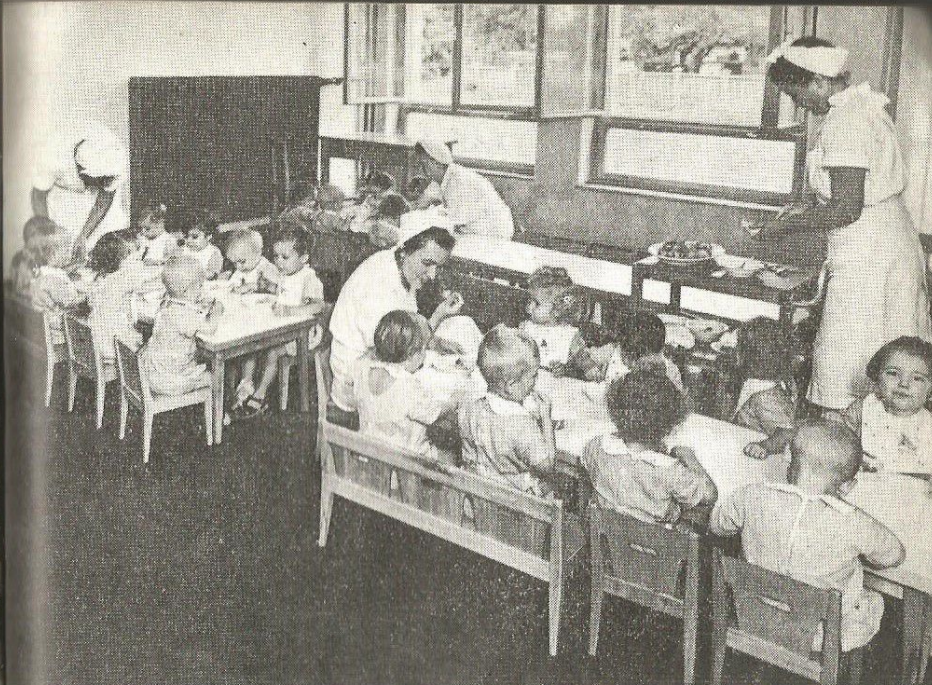
Vuoden 1945 jälkeen on vajaakykyisten erikoiskasvatuslaitosten lukumäärä noussut noin kaksinkertaiseksi. Näiden laitosten rakenne ja organisatio on myös muuttunut, sillä nyt on pyrkimyksenä perustaa itsenäisiä kouluja kansakoulujen yhteyteen liitettyjen erikoisluokkien sijasta. Tarkoituksena on kehittää terapeuttiset koulut sisäoppilaitoksiksi, joissa iltapäivisin tapahtuva askartelu ja neuvonta edistää lasten kehitystä.

Lasten siirtämisen kansakouluista erikoiskouluihin määrää asiantuntijakomitea. Jokainen tapaus tutkitaan perusteellisesti. Vajaakykyisten kasvatuksen päämääränä on Unkarin kansantasavallan edustaman näkökannan mukaan mahdollisimman monen vajaakykyisen palauttaminen normaaliin elämään, jotta heistä tulisi yhteiskunnalle hyödyllisiä jäseniä. Senvuoksi vajaakykyisten opetus ja kasvatus suoritetaan suunnitelmallisella pohjalla.

Alkeisopetusta varten on pe-

Aurinko ja säännöllinen, riittävä ravinto (yllä ja oik.) voivat muiden hoitokeinojen lisäksi usein aikaansaada ihmeitä vajaakykyisten lasten kehityksessä.

rustettu erikoislastentarhoja. Koulut pohjautuvat näihin lastentarhoihin. Vajaakykyisten lasten on käytävä jotakin erikoislaitosta vähintään kymmenen vuotta. Koulunkäynnin päätyttyä lapset sijoitetaan ammattioppilaitoksiin, joissa heidät opetetaan suorittamaan tehtaissa tai maataloudessa esiintyviä tehtäviä. Vuodesta 1945 on niiden laitosten lukumäärä, joissa koulutetaan henkisesti vajaakykyisiä, kasvanut viisinkertaiseksi. Erikoislaitoksia on perustettu myöskin aikuisia varten, jotka aikaisemmin eivät voineet päästä osallisiksi koulutuksesta.

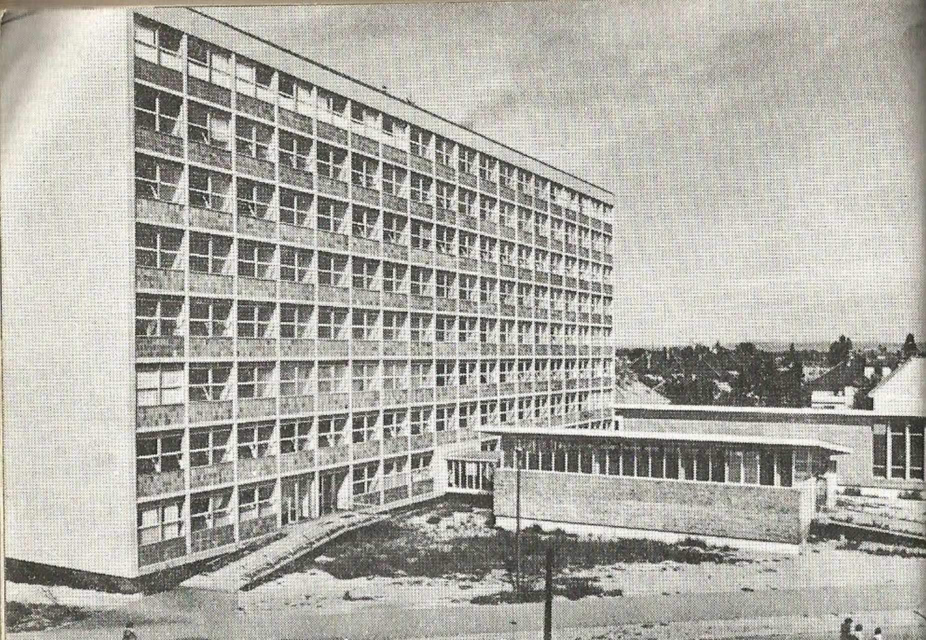
Sen koulutuksen lisäksi, jota annetaan korkeammalla henkisellä tasolla oleville, oppimiskykyisille henkilöille, kiinnitetään paljon huomiota myöskin alemmalla tasolla oleviin vajaamielisiin, joita ei varsinaisesti voida opettaa. Heitä varten on hoitokoteja, jotka toimivat lastensuojelulaitoksen valvonnan alaisina.

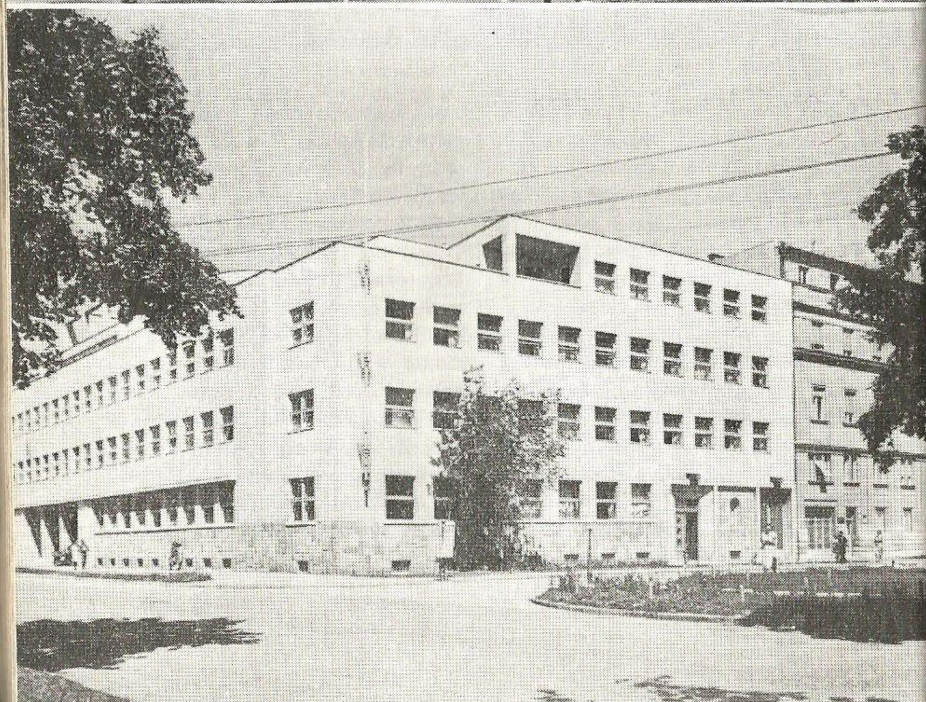
Kodeissa annetaan huolellista hoitoa henkisesti vajaakykyisille, jotka olisivat vain taakkana ympäristölleen, ja jotka eivät kykene huolehtimaan itse itsestään. Vajaamielisille kuuroille ja muille aistiviallisille on omat erikoislaitoksensa.

Ennen vapautusta ei erilaisilla terapeuttisilla kasvatuslaitoksilla ollut minkäänlaisia oppikirjoja. Nyt käytetään kussakin laitoksessa omia, juuri sille soveltuvia oppikirjoja. Erikoisopettajien lukumäärä on noussut 170 %.

Myöskin puheviallisia lapsia varten on järjestetty erikoisopetus. Nykyisen Budapestissa toimivan laitoksen lisäksi on maaseudulle järjestetty useita puheviallisten luokkia.

Entisen rampojen lastenkodin lisäksi on perustettu kansallinen fysioterapeuttinen laitos. Siellä annetaan 150 vuodepotilaalle ja lukuisille liikuntakykyisille rammoille kaikkein ajanmukaisinta hoitoa. Rampoja lapsia varten on suunniteltu ja tullaan pian rakentamaan erikoiskouluja, joissa nämä lapset voivat saada riittävää fysioterapeuttista ja sairashoitoa.

Taistelu syöpää vastaan

Aikaisemmin suhtauduttiin Unkarissa yleensä hyvin pessimistisesti syöpäsairauksiin. Ennen maan vapautumista ei senaikainen terveydenhuoltopolitiikka edes pyrkinytkään poistamaan tätä pessimismiä jo siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei kyennyt luomaan niitä edellytyksiä, joita kehittynyt lääketiede tarvitsee syöpäsairauksien parantamiseen.

Kun terveydenhuoltoviranomaiset ryhtyivät maan vapautumisen jälkeen taisteluun pahanlaatuisten kasvaimien aiheuttamia sairauksia vastaan, oli ensimmäiseksi saatava ihmiset luopumaan pessimistisestä asenteestaan. Oli tehtävä suurelle yleisölle tunnetuksi, että on mahdollista pysähdyttää syöpäsairauden kehittyminen, jos se vain ajoissa havaitaan ja sitä ryhdytään parantamaan.

ENSIMMÄINEN TOIMENPIDE

Syöpätaistelu ei aikaisempien laiminlyöntien takia ole suinkaan ollut helppoa. Vuonna 1948 aloitti terveydenhuoltoministeriö — ei tosin vielä järjestetyssä muodossa — lähinnä Unkarin demokraattisen naisliiton ja Punaisen Ristin sekä alan asiantuntijoiden myötävaikutuksella laajan valistustoiminnan. Kaupungeissa ja kylissä koetettiin tuhansien esitelmien, satojentuhansien kirjasten ja jatkuvan valistustyön avulla saada ihmiset käsittämään, että syöpä voidaan parantaa. Heille osoitettiin kuvilla ja kirjoituksilla, miten alkuasteella oleva syöpä voidaan parantaa sataprosenttisesti ja että alkuaste — johon ei vielä liity kipuja — voidaan todeta vain ns. joukkotarkastuksissa.

Valistustyön onnistumista osoittaa, että vuosina 1949 ja 1950 Unkarissa suoritettiin 150.000 joukkotutkimusta.

JÄRJESTELMÄLLINEN TAISTELU

Vuoden 1950 lopulla ei tässä terveyssuojelussa ollut kuitenkaan vielä varsinaisia johtoelimiä, jotka olisivat yhdistäneet eri toimintamuodot yhdeksi ko-

Taistelussa syöpää vastaan esittää tärkeää osaa myös ajanmukainen ja tiheä sairaalaverkko. Vasemmalla ylhäällä Ujpestin ammattiliittojen vastaanottolaitos, alhaalla Szegedin kaupungin lääkärinvastaanottolaitos, joka sekin kuuluu ammattiliittojen sosiaalivakuutuksen piiriin.

konaisuudeksi ja taanneet tällä tavalla nopean kehityksen.

Terveydenhoitoministeriö asetti päämääräksi koko maata käsittävän organisation muodostamisen syöpätaistelua varten. Ensi sijassa se tällöin käytti hyväkseen Neuvostoliitossa saatuja kokemuksia: osoittaahan juuri Neuvostoliiton esimerkki, miten erinomaisia tuloksia syöpätaistelussa voidaan saavuttaa.

VERKOSTON LUOMINEN

Syöpätaisteluverkoston johtava laitos on terveydenhoitoministeriön johdolla toimiva "Lóránd Eötvösin radium- ja röntgenlaitos" Budapestissa.

Koko maahan perustetaan yhteensä kuusi piirikeskusta (1 Budapestiin ja 5 maaseudulle), ja kunkin keskuksen toimintapiiri käsittää 2—4 komitaattia. Suunnitelluista kuudesta keskuksesta on kaksi jo aloittanut toimintansa, muut neljä valmistuvat viisivuotissuunnitelman loppuun (1954) mennessä. Piirikeskuksiin perustetaan tutkimuslaitoksia, joissa kussakin on 50—60 sairassijaa. Jokaisessa tällaisessa laitoksessa on laboratorio ja röntgen- ja radiumhoitolaitteet.

Syövän parantuminen edellyttää, että se keksitään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä taas edellyttää säännöllisiä lääkärintarkastuksia työpaikalla. Kuvassamme tehtaan lääkärintarkastus käynnissä.

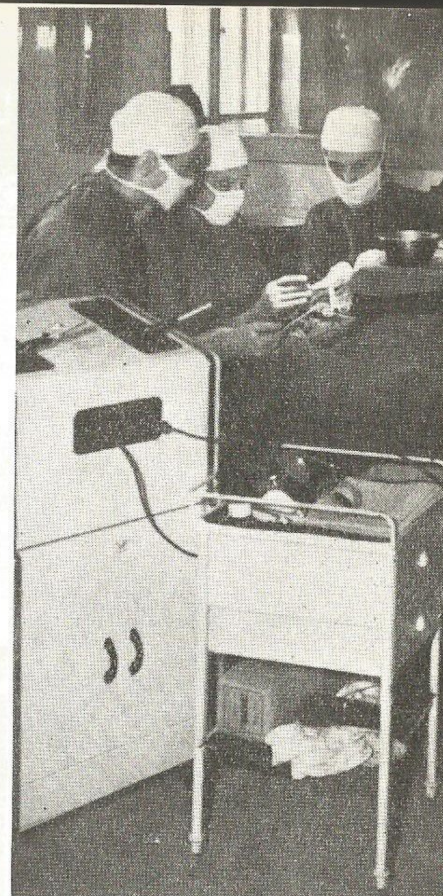
Unkarissa toimii jo 200 joukkotutkimusasemaa. Budapestissa ja maaseudulla aloitti toukokuun 1. päivänä 1951 25 syöpäasemaa toimintansa. Tutkimusasema lähettää henkilöt, joissa havaitaan tai epäillään olevan kasvain, syöpäasemalle tai poliklinikalle.

JOKAINEN SAIRAS SAA HOITOA

Laaja verkosto on tehnyt mahdolliseksi, että vuonna 1951 50 % kaikista 35—50-vuotiaista naisista joutui tutkimuksiin. Vuonna 1952 nousee luku 60 %:iin, ja viisivuotissuunnitelman loppuun mennessä on kaikki yli 35-vuotiaat naiset tarkastettu.

Tänä vuonna on aloitettu myös yli 40-vuotiaitten miesten joukkotarkastukset. Tarkoituksena on, että maan jokainen yli 35-vuotias asukas saapuisi kaksi kertaa vuodessa joukkotarkastuksiin, joihin ilmoittautuminen on vapaaehtoista.

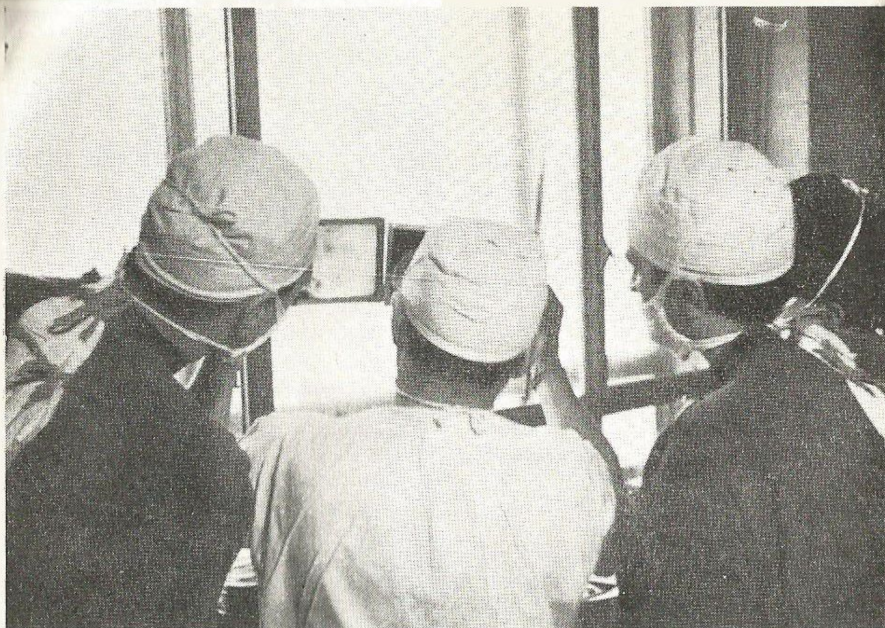
Ministeriön määräyksen mukaan on tarkastuksessa sairaaksi todettujen ja hoitolaitoksissa olevien henkilöiden ilmoittauduttava piirin syöpäkeskukseen. Tämä tekee mahdolliseksi sairaiden jatkuvan tarkkailun, hoidon ja paranemisen.

Vaarallinen aivosyöpäleikkaus parhaillaan käynnissä Lóránd Eötvösin sairaalassa Budapestissa.

ERIKOISLÄÄKÄREIDEN KOULUTTAMINEN

Lóránd Eötvösin radium- ja röntgenlaitoksen tehtävänä on kehittää syöpätaistelussa käytettäviä menetelmiä ja opettaa niitä lääkäreille, joita yhä lukuisam-

Lääkärit tutkivat syöpäkasvaimesta otettua röntgen-kuvaa.

min liittyy mukaan syövänvastustamistyöhön. Kurssien osanottajina on yleensä naistautien lääkäreitä, kirurgeja ja röntgenlääkäreitä Budapestista ja maaseudulta.

Kurssit ovat maksuttomia ja maaseudulta saapuneet osanottajat saavat Budapestissa ilmaisen täysihoidon. Lisäksi maksetaan kaikille osanottajille koko kurssin ajalta heidän täysi palkkansa.

Syöpätaistelun tuloksista on todistuksena parantuneiden yhä kasvava lukumäärä.

Unkari voitti Tshekkoslovakian koripalloilijat

Unkarin naisten maajoukkue voitti Tshekkoslovakian naisjoukkueen jännittävän ottelun jälkeen tuloksella 56—52. Unkarin miesjoukkue voitti tuloksella 66—52.

Ostapenkon muistokilpailut Budapestissa

Ensimmäiset polkupyöräajot Budapestista Sztalinvárokseen ja takaisin omistettiin kapteeni Ostapenkon muistolle. Natsit murhasivat tämän sankarillisen neuvostokansan edustajan Budapestin piirityksen aikana.

Kuinka Imre Némethistä kasvoi maailmanmestari

Yli kymmenen vuotta sitten eräs pitkä ja hoikka nuorimies oli heittämässä kiekkoa. Urheilukentällä, missä hän oli harjoittelemassa, oli myös useita urheilijoita ahkerasti ”moukaroimassa”. Nuorukainen halusi nostaa maasta lähelleen pudonneen moukarin ja heittää sen takaisin, mutta eräs moukarinheittäjistä halusi pelottaa laihaa poikaa ja huusi:

”Älkää koskeko siihen, se on vaarallinen väline!”

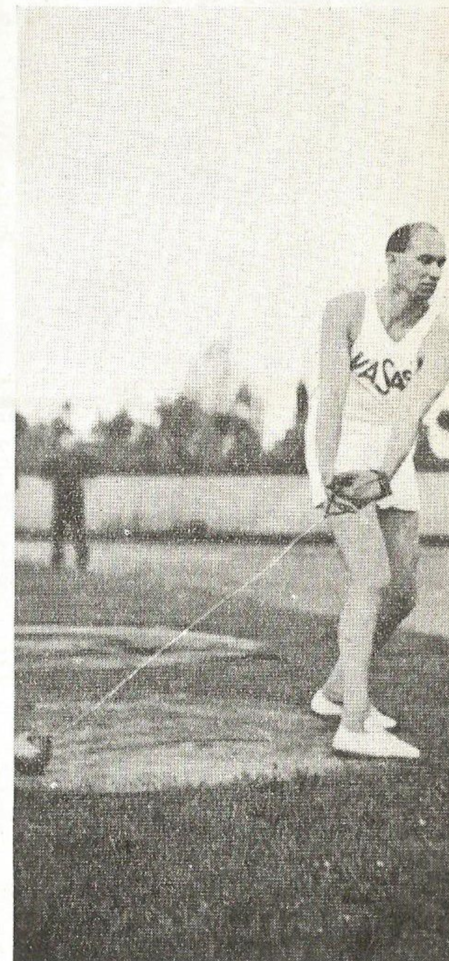
Tämä huomautus ärsytti nuorta kiekonheittäjää, ja hän huudahti itsevarmasti:

”Minä tulen ja heitän moukarinne niin kauaksi, että ette edes pysty löytämään sitä.”

Tämän sanottuaan hän astui kehään ja heitti moukaria 33 metriä, mikä on todella harvinaista ensimmäiseksi heitoksi.

*

Tällä tavalla tuli unkarilaisesta Imre Némethistä, Lontoon olympiakisojen mestarista ja nykyisestä maailmanmestarista moukarinheittäjä. Itse asiassa Imre Né-

Maailmanmestari Imre Németh ”leipälajinsa” kimpussa.

methin ura alkoi hyvin epätavallisissa olosuhteissa. Kun hän innostui moukarinheittoon ja ryhtyi harrastamaan sitä vakavasti, hän painoi vain noin 71 kiloa moukarinheittäjien painaessa tavallisesti 90—95 kiloa. Vahvojen heittäjien joukosta löytyy tuskin kevyempää kilpailijaa kuin hän. Tämä unkarilainen moukarinheittäjä oli kuitenkin poikkeus, joka vahvistaa säännön, kuten sanotaan.

Imre Némethin ura on läheisessä suhteessa hänen luonteeseensa ja jokapäiväiseen elämäänsä. Koska hän on aina ollut ensimmäisiä työssään, hän on myöskin urheilussa aina etsinyt sitä, mikä on uutta, ja pyrkinyt täydellisyyteen. Moukarinheitossa häntä auttoi suuresti se, että työkaluseppänä hän oli kehittynyt tarkaksi ja täsmälliseksi. Myöskin mieliurheilussaan hän heti haki parempia ratkaisuja ja paransi suoritusta kohottaen samalla moukarinheiton niin korkealle tasolle, että hän piankin jätti urheilutoverinsa kauas jälkeensä. Hänen ensimmäinen ennätysheittonsa oli 49,37 metriä, ja siitä lähtien hän on käytännöllisesti katsoen kilpaillut vain omia tuloksiaan vastaan urheilukentillä. Miltei jokaisessa kilpailussa hän

Imre Németh rentoutumassa perheensä parissa.

Kumpi lienee ylpeämpi palkintopokaaleista, isä vai poika?

on näin kamppaillut omia ennätyksiään vastaan ylittäen parhaat heittonsa kokonaista 14 kertaa.

Ne, jotka seurasivat Imre Némethin kehitystä, käsittivät, että hän ei pysähtyisi vain Unkarin kansalliseen ennätykseen, sillä hän kykeni parempaankin.

*

Ennen Lontoon olympiakisoja unkarilaisilla yleisurheilijoilla, samoinkuin kaikilla olympialaisiin valmistautuvilla unkarilaisilla urheilijoilla, oli tilaisuus valmentautua mitä suotuisimmissa olosuhteissa. Lähellä pääkaupunkia, Tatan luonnonkauniissa ympäristössä, pidettiin loppukilpailut erikoisesti tätä tarkoitusta varten perustetulla suurenmoisella urheiluleirillä. Imre Némethin kunto parani jatkuvasti, ja jo harjoituksissa kävi ilmeiseksi, että hän pystyisi ylittämään kaikki aikaisemmat hyvät tuloksensa millä hetkellä hyvänsä. Eräässä kilpailussa syntyikin uusi moukarinheiton maailmanennätys. Tämä oli Imre Némethin ensimmäinen huomiotaherättänyt saavutus. Mutta se oli yllätys vain katsojille. Kun kilpailussa tuli moukarinheiton vuoro, kuuluttaja varoitti yleisöä, että sen ei pidä hämmästyä, jos se sattumalta sai-

si todistaa uuden maailmanennätyksen syntymisen.

Jo ensimmäinen heitto osoitti selvästi hyvin valmentautuneen Némethin olevan ainutlaatuisessa kunnossa. Heti hänen ensimmäiset heittonsa ylittivät Unkarin kansallisen ennätyksen: yksi oli 57,35 metriä, toinen 57,02 metriä, ja eräs heitto, jonka aikana hän astui kehästä, sinkosi moukarin 58 metrin päähän. Kun viimeisen heiton aika tuli, Imre Németh keskitti tarmonsa ja moukari lensi 59,02 metriä. Näin Németh ylitti saksalaisen Blaskin vuonna 1938 saavuttaman maailmanennätyksen.

*

Tämän jälkeen unkarilainen moukarinheiton maailmanmestari on korjannut voiton toisensa jälkeen. Lontoon olympiakisoissa hän oli varma mestari ja vähän myöhemmin hän sai kutsun Ruotsiin. Siellä olivat eräät suhtautuneet epäilevinä Imre Némethin saavuttamaan 59,02 metrin maailmanennätykseen. Maailmankuulu ruotsalainen yleisurheiluvalmentaja Gösta Holmer oli lausunut ennen olympiakisoja: "En usko Imre Némethin saavuttaneen maailmanennätystään sääntöjenmukaisella moukarilla. Moukarinheitto on 95-kiloisten urheilua, ja heihin verrattuna Imre Németh on kevyen sarjan urheilija." Vaikka Imre Németh oli voittanut kaikki kilpailijansa — niiden joukossa ruotsalaisen Ericsonin — Lontoossa, oli vielä eräitä epäluuloisia.

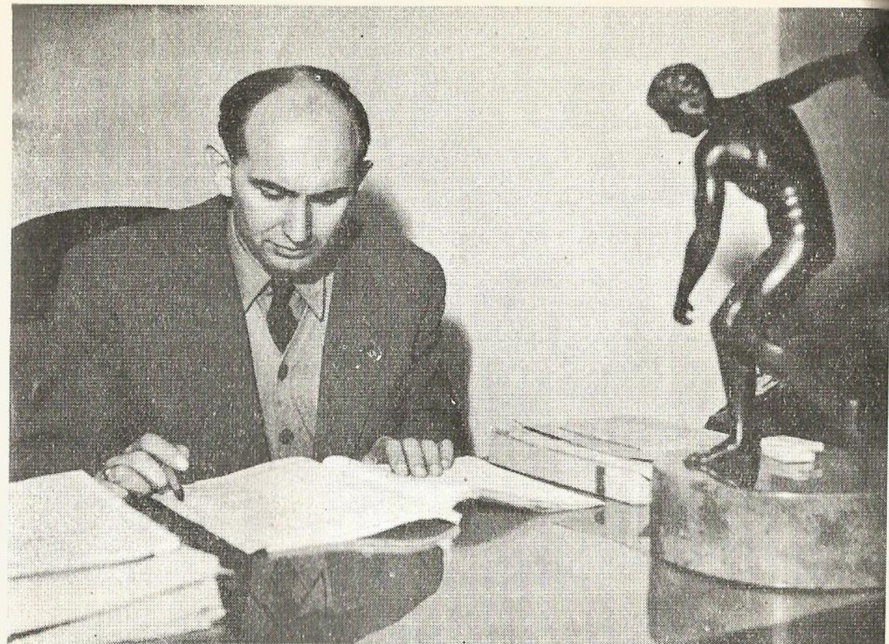
Silloin Imre Németh näytti Ruotsissa, että hän todellakin oli maailman paras moukarinheittäjä. Unkarilainen osallistui seitsemään kilpailuun ja todisti tuloksillaan, perättäisillä voitoillaan, ettei hänen maailmanennätyksensä eikä olympiamestaruutensa olleet mitään satunnaisia saavutuksia. Ruotsin lehdistö julkaisi pitkiä artikkeleita Imre Némethistä, ja vaikka niissä todettiinkin, että "ruotsalaisiin moukarinheiton jättiläisiin verraten unkarilainen muistuttaa vain leikkivää lasta", ei hänen poikkeuksellisia kykyjään enää epäilty.

Imre Némethin ura jatkoi nousuaan. Vuonna 1949 hän saavutti uuden maailmanennätyksen heittämällä 59.57 metriä Katowicessä, Puolassa, minkä jälkeen hän lähti Neuvostoliittoon. Palattuaan Unkariin hän heitti viimeisen maailmanennätyksensä 59,88 metriä, joka on yhä rikkomatta.

*

Maailmanmestari Imre Némethille, Ganzin sähkötehtaiden apulaisjohtajalle, on valtio, työtätekevä kansa, osoittanut kunnioitustaan. Kuuluisa unkarilainen on myös Unkarin parlamentin jäsen.

"Olen erittäin onnellinen saadessani edustaa Unkarin kansaa ei vain urheilukentällä, vaan

Imre Németh työpöytänsä ääressä Ganzin sähkötehtailla.

myöskin parlamentissa", hän lausui tultuaan valituksi. "Tiedän, että tämä ei ole vain minuun, vaan myös Unkarin kaikkiin urheilijoihin kohdistettu kiitollinen tunnustus niistä tuloksista, joita olemme saavuttaneet niin joukkourheilun kuin laatu-urheilunkin kehittämisessä vapautuksen jälkeen."

Tämän pitää Németh mielessään varsinkin tällä hetkellä, ennen Helsingin olympiakisoja. Moukarinheitto on kehittynyt viime aikoina kaikkialla maailmassa, ja sen vuoksi hänen on tehostettava jatkuvasti valmentautumistaan. Tässä suhteessa ei talvikaan ole esteenä. Silloinkin hän suorittaa jokapäiväiset harjoituksensa säännöllisesti — eikä vain moukarin kanssa, vaan hän uhraa aikaa myös muille urheilulajeille.

Imre Némethin päämääränä on voittaa olympiamestaruus uudelleen sekä parantaa moukarinheiton maailmanennätystään saavuttamalla taianomaiset 60 metriä.

Unkarilainen olympiadelegatio Suomessa. Vasemmalta: Józzef Venesz, Ferenc Pelvassy, Béla Rajki, Guyla Hegyi ja Arpád Csanádi.

200 Unkarilaista Olympialaisiin

Pääkaupungistamme Helsingistä on viime aikoina muodostunut kansainvälisen urheilutoiminnan keskuspaikka, vaikka kisoihin vielä onkin runsaasti aikaa. 68 olympiakisoihin osallistuvan maan olympiakomiteoiden — ainakin useampien niiden — työohjelmaan kuuluu tutustuminen kisapaikkoihin riittävän ajoissa. Unkarin olympiakomitean edustajia olemme nähneet Helsingissä jo useamman kerran: viime vuonna kävi olympiakomitean varapuheenjohtaja ja moukarinheiton maailmanennätysmies, huhtikuussa saapui Unkarin olympia-attashea ja toukokuussa 5-henkinen delegatio, jonka johtajana toimi urheiluministeri Guyla Hegyi ja jäseninä Béla Rajki, Józzef Venesz, Arpád Csanádi, ja Ferenc Pelvassy.

Ministeri Hegyi kertoi Unkarin soutajien saapuvan ensimmäisinä Helsinkiin. Unkarin soutajat joutuvat harjoittelemaan virtaavassa Tonavassa ja sen vuoksi täytyy heidän tulla hyvissä ajoin harjoittelemaan ja totuttautumaan meriratаan, jossa soutaminen on aivan toisenlaista kuin Tonavassa. Niinpä nähdäänkin unkarilaiset soutajat jo kesäkuun puolivälissä Taivallahdella ja Meilahdella.

Unkarin olympiajoukkue tulee käsittämään kokonaisuudessaan noin 300 henkilöä, johon määrään sisältyy 200 urheilijaa ja lisäksi johtajat, valmentajat, hierojat, kokit ja muu tarpeellinen henkilöstö. Soutajat saapuvat rautateitse, kun sen sijaan muu osa joukkueesta lentää suoraan Budapestistä Helsinkiin useampina ryhminä. Unkarilaisia tullaan näkemään kaikilla olympialaisilla kilpailupaikoilla lukuunottamatta purjehdusta, jossa lajissa ei Unkarissa ole riittävästi harjoitusmahdollisuuksia. Naisurheilijoita tulee joukkueessa olemaan nelisenkymmentä ja he osallistuvat uintiin, yleisurheiluun, voimisteluun ja miekkailuun.

Unkarissa on tällä hetkellä n. 1 miljoona urheilunharrastajaa, joka määrä tietää sitä, että n. 10 % maan asukkaista osallistuu aktiivisesti urheilutoimintaan. Tämä luku tulee nousemaan jatkuvasti, siitä ovat takeena yhä lisääntyvät urheilulaitokset ei vain Unkarin kaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa, vaan maan joka kolkassa, ja jatkuva urheilun tieteellinen kehittäminen, siihen erikoisesti luettuna valmentajien ja urheilunopettajien koulutus korkeakouluissa ja instituuteissa.

Unkari on valmistautunut ja valmistautuu parhaillaan huolella edessä oleviin kisoihin. Viime syksystä lähtien on eri alojen edustajille pidetty leirejä ja joukkue alkaa nyt hahmottua. Soutajia lukuunottamatta osallistuvat kaikki olympiajoukkueen jäsenet muutamaa viikkoa ennen kisoja Tatan vuoristossa sijaitsevassa urheiluopistossa pidettävälle viimeistelyleirille, jossa samassa paikassa trimmattiin myös kuntoon se joukkue, joka Lontoon kisoista toi Unkarille 10 kultamitalia.

Valmennus ja harjoitusmatkat, joihin lasketaan mm. osallistuminen sellaisiin kilpailuihin kuin 7 maan nyrkkeilyottelu Moskovassa, uimareiden harjoittelu Moskovassa ja kilpailumatka Ruotsiin plus olympiajoukkueen matka Helsinkiin, tulee maksamaan Suomen rahassa n. 200 miljoonaa markkaa.

Unkarilaiset tulevat olympiakisojen aikana saamaan varsin runsaasti tietoja kisakaupungista. Ministeri Hegyin kertoman mukaan saapuu Helsinkiin 8 urheilulehtimiestä ja 3 radioselostajaa, joiden kautta unkarilaiset saavat tietoja Némethin, Novákin & kumppanien menestymisestä olympialaisissa. Unkarin urheilulehti "Szabad Nep", joka tavallisesti ilmestyy 5 kertaa viikossa 100.000 kappaleen painoksena, ilmestyy kisojen aikana 300—400.000 kappaleen painoksena.

Voitto Raatikainen.

Unkarin urheilun organisatio

— *Urheiluliike Unkarissa ennen sotaa rajoittui pääasiassa joidenkin urheilujärjestöjen ja yksityisten henkilöiden toiminnan varaan, ja kulttuuriministeriössä oli osasto, joka hoiti maan urheiluasioita, kertoi meille Unkarin ruumiinkasvatuskorkeakoulun opettaja Arpád Csanádi, tutustuessaan olympiavalmisteluihin maassamme. Tämä järjestelmä oli voimassa vielä jonkin aikaa Unkarin kansan vapautuksen jälkeenkin. Vähitellen, sitä mukaa kuin Unkarin kansan taloudellinen ja yhteiskunnallinen vapautuminen edistyi, siirryttiin urheilun alallakin uuteen organisatioon, ja vuodesta 1950 lähtien maan urheilutoimintaa on johtanut ministerineuvosto, jonka alaisena on maamme urheiluasioita käsittelevä korkein elin: Országos Testnevelési és Sportbizottság (OTSB).*

— *Mainitun OTSB:n alaisina toimivat läänien, kaupunkien ja piirien urheilukomiteat, johtaen kukin omalla työsarallaan urheilutoimintaa. Lisäksi ovat ammattiyhdistykset kiinnittäneet suurta huomiota urheilun harrastuksen laajentamiseen, ja näillä on olemassa myös oma urheilullinen keskusjärjestönsä, joka toimii OTSB:n ohjauksen alaisena.*

— *Unkarin ruumiinkasvatuskorkeakoulu, joka sijaitsee Budapestissa, toimii ylimpänä voimistelun- ja urheilunopettajien sekä johtajien kasvatuslaitoksena. Tämän laitoksen 4-v. oppikurssin käyneille jaetaan korkein diplomi, mikä merkitsee sitä, että heillä on oikeus toimia voimistelun- ja urheilunopettajana kaikissa kouluissa ja yliopistoissa Yhden vuoden oppikurssin suorittaneet taasen voivat toimia urheilunohjaajina ja valmentajina.*

— *Tämän lisäksi kulttuuriministeriön alaisten, varsinaisten opettajakoulujen (seminaarien) ohjelmaan kuuluu myös urheilukasvatus ja tämän koulun suorittaneilla on oikeus toimia kansakoulujen voimistelun- ja urheilunopettajina.*

— *Kansanurheilu keskittyy pääasiassa MHK-nimisen järjestön puitteisiin. Tämä merkitsee sitä, että MHK:n urheilutoimintaan osallistuva vuosittain suorittaa määrätyt pakolliset ja vapaavalintaiset urheilusuoritukset, jotka ovat valitut ja laaditut sukupuolen ja iän mukaan. Mainittuun urheilutoimintaan osallistuminen on tietysti vapaaehtoista. Ensimmäisenä vuonna siihen osallistui n. 400.000 osanottajaa. Tänä vuonna tähän urheilutoimintaan on ilmoittautunut lähes miljoona kansalaistamme.*

Toivo Salonen.

Unkarin uintiopetusmenetelmät

Unkarin uimarit valmistautuvat innokkaasti Helsingissä pidettäviin olympiakisoihin.

Valmistelujen ehdittyä vaiheeseen, jossa päähuomio kiinnitetään tyylin viimeistelyyn, ovat tärkeänä tekijänä kustakin uimarista otetut erikoisvalokuvat, jotka osoittavat niin valmentajalle kuin uimarille itselleenkin, mitkä virheet olisi korjattava.

Tässä tarkoituksessa on valmistettu valokuvasarjoja, jotka samalla havainnollistavat selkäuintikäännöstä.

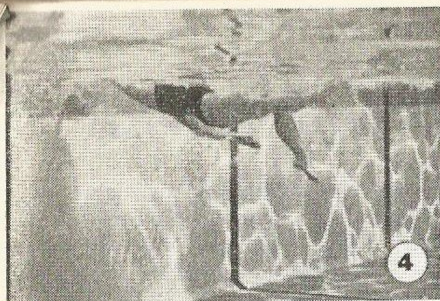
Valokuvat esittävät parhaan tekniikan omaavaa unkarilaista selkäuimaria Judith Temesiä, jonka paras tulos v. 1951 oli 1 min. 15 sek. 50 metrillä.

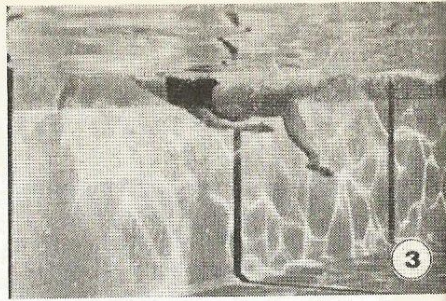
SELKÄUINTIKÄÄNNÖS

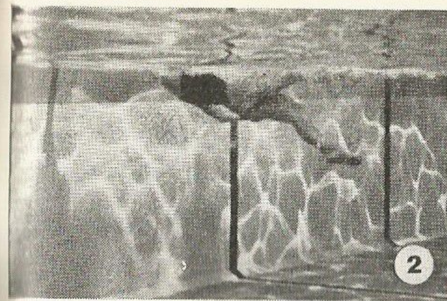
Selkäuintikäännös, joka on samankaltainen kuin rintauinnissakin, määräytyy selkäuintimääräysten mukaisesti. Siihen asti kun uimari saavuttaa altaan seinän ja lähdettyään siitä hän saa uida vain selällään. Käytännössä tämä merkitsee, että uimarin täytyy käännöstä suorittaessaan laskea tarkasti liikkeensä tapah-

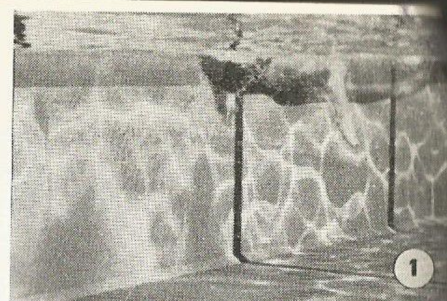
200:n rintauinnin maailmanmestari Eva Novák täydessä vauhdissa elementissään.

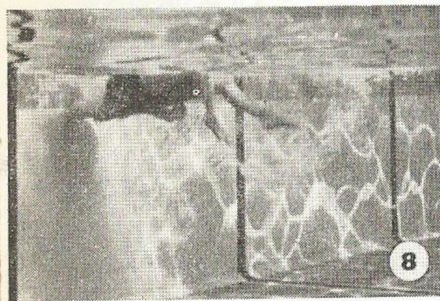

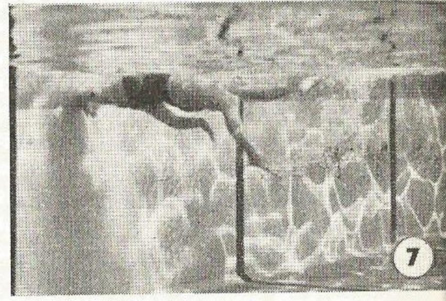

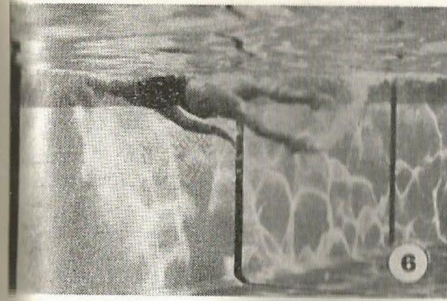

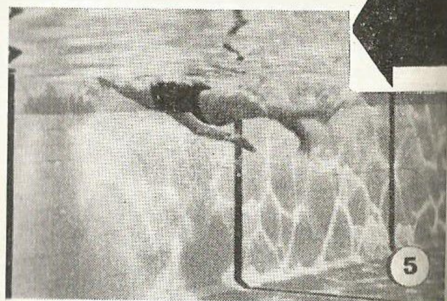

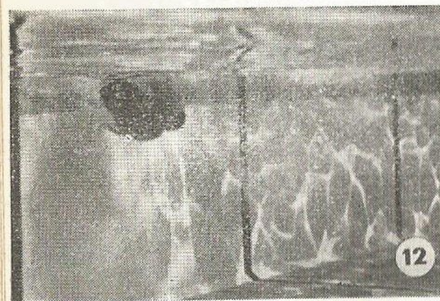

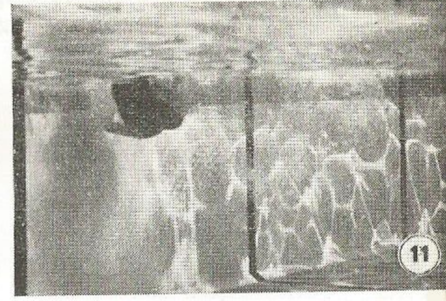

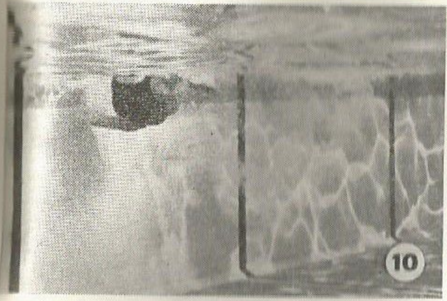

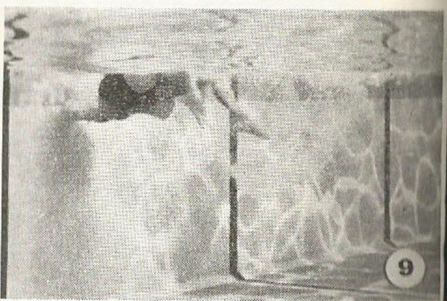

tuviksi sinä lyhyenä "väliaikana", joka alkaa uimarin koskettua seinämää ja päättyy hänen lähtiessään taas liikkeelle.

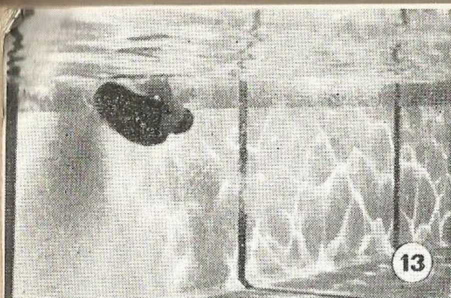
Nopeasti ja rytmikkäästi suoritettu käännös voi antaa kilpailijalle etumatkaa, sillä hän saattaa siten voittaa — varsinkin pienissä altaissa, joissa on käännyttävä usein — arvokkaita kymmenesosasekunteja, jopa sekuntejakin.

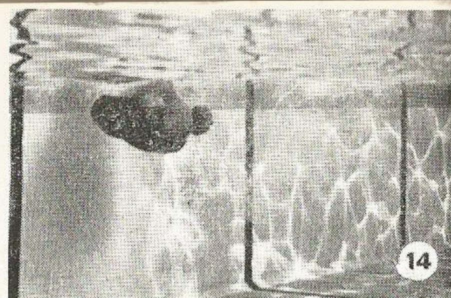
T,ällä hetkellä käännöstekniikka on ehtinyt jo korkealle tasolle. Hyvä uimari kykenee kääntymään sekunnin murto-osassa

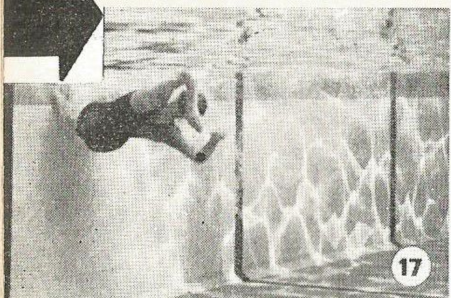
ilman, että hänen liikkeittensä rytmi silti häiriytyy.

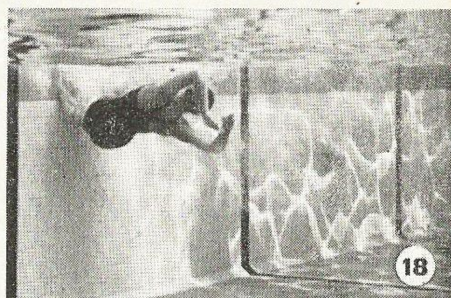
Käännöksen monista eri suoritustavoista on suosituin ja eniten käytetty ns. "kuperkeikkakäännös". Valokuvasarjamme antaa yksityiskohtaisen kuvan tästä käännöksestä.

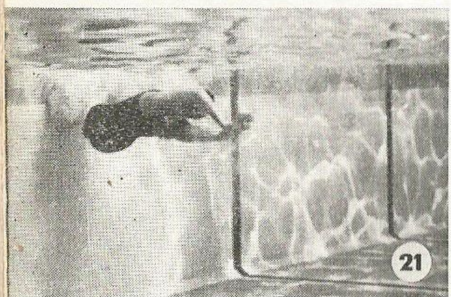
Samoinkuin crawlissa alkaa selkäuinnin käännös yhtä tai kahta vetoa aikaisemmin kuin uimari koskettaa seinämää, jolloin hän arvioi välimatkan ja pidentää tai lyhentää vetojaan säilyttääkseen sopivan rytmin. Parin jalan päässä seinämästä

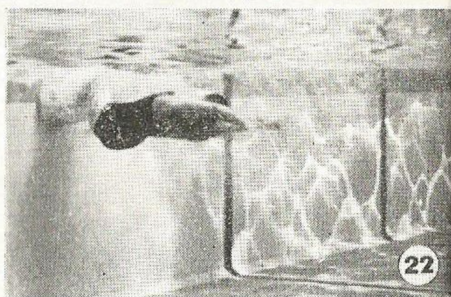

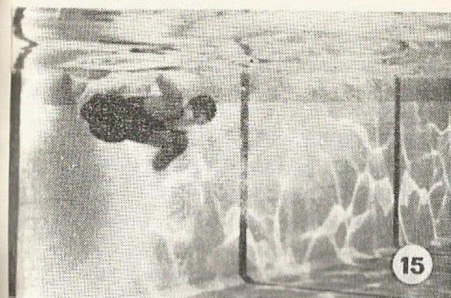

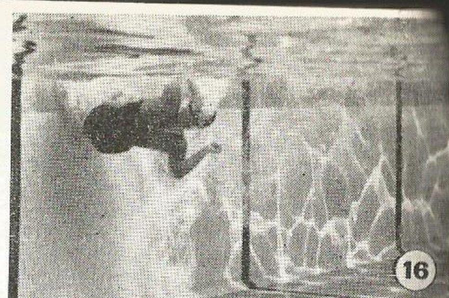

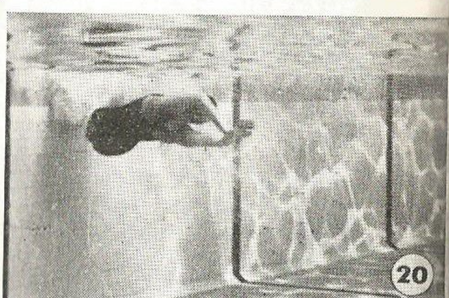
hän tekee voimakkaan vedon vasemmalla kädellään (mikäli käännös tapahtuu oikealla kädellä) yhdistäen siihen nopean ja lujan crawlin. (Kuvat 1—8). Kuvissa 6 ja 7 näkyy selvästi crawlin lyhentäminen ja nopeus. Kuvat 8 ja 9 esittävät käännöksen seuraavia vaiheita. Sisäänhengitys tapahtuu juuri ennen pään nytkäyttämistä taaksepäin.

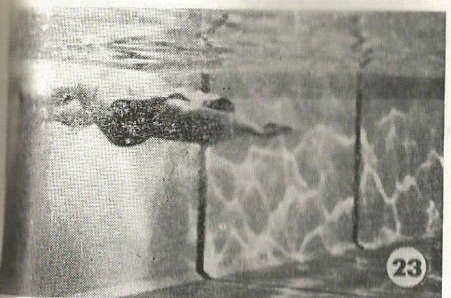
On tärkeätä, että pään taaksevetäminen, joka aloittaa tämän liikesarjan, suoritetaan oikein ja oikealla ajalla, koska juuri se määrää ruumiin asennon veden

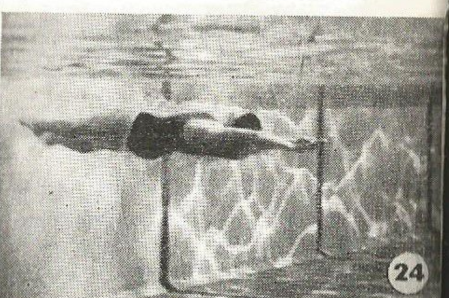

alla käännöksen aikana. Tämä liike ei saa olla irrallinen, vaan sen on oltava täysin sopusoinnussa muun ruumiin kanssa.

Pään takaisin vetäminen aloittaa ruumiin kokoonvetämisen. Aluksi koukistuvat polvet (kuva 9) ja melkein samaan aikaan lantio (kuva 10) ja lopuksi myös selkäranka (kuva 11). Käännösvaiheessa ruumis on melkein täysin kokoonvedetty. Tämän liikesarjan aikana kantapäät, polvet ja osa reisistä ovat veden yläpuolella, kun taas jalkapohjat kääntyvät seinää kohti sitä kos-

kettavan käden yläpuolelta (kuvat 13—14). Tällä liikkeellä on itse käännös tapahtunut, ja nyt seuraa vaihe 8, voimakas seinästä ponnahtaminen.

Hyvän seinästä lähdön ensimmäisenä ehtona on, että seinään käännetyt jalkapohjat nojaavat siihen samanaikaisesti ja sopivalla kohdalla — 12—16 tuumaa vedenpinnan alapuolella — lujan tuen saamiseksi (kuvat 15—16). Samalla taivutetut kädet ojennetaan pään yli, jotta ruumiin liukuminen tapahtuu hyvin (kuvat 17—20).

Seinästä lähtö ei saisi olla liian nopea ja "potkumainen". Sen maksimivaikutus olisi saavutettava silloin, kun 30 % liikkeestä on suoritettu. Näin lähtö tapahtuu varmemmin ja ruumis liikkuu joustavammin.

Uloshengitys alkaa lähdön alkaessa (kuvat 20—24) ja päättyy sillä hetkellä, kun uimarin kasvot sukeltavat esiin vedestä.

Lähdettyään seinästä uimari jatkaa uintiaan crawlilla juuri samalla hetkellä, kun ruumiin liukumisnopeus hidastuu uintinopeudeksi.

Ensimmäinen veto liittyy crawliin, kun olkapäät ovat tulleet melkein pinnalle. Tämä veto nostaa ruumiin kokonaan veden pinnalle.

Ensimmäinen veto suoritetaan oikealla ajalla, kun se liittyy crawliin, jolloin lähtövauhti ja crawl eivät enää pysty antamaan kelluvalle ruumiille vauhtia, jonka uimari saavuttaa uudessaan.

Kuvat ja selostus Béla R a j k i n.

TAMPEREEN OSASTO ESITTÄYTYY

Heti sen jälkeen kun pääkaupungissa syksyllä 1950 oli perustettu Suomi-Unkari Seura hoitamaan Suomen ja Unkarin välisiä kulttuurisuhteita, heräsi tamperelaisten keskuudessa ajatus seuran alaosaston muodostamisesta paikkakunnallemme. Vaikuttimia oli useita, mutta ratkaisevana oli kuitenkin se, että varsin monet tamperelaiset olivat henkilökohtaisesti saattaneet tutustua Unkarin kansantasavallan elämään, sen valtavaan rakennustyöhön, ja ennenkaikkea moni heistä oli solminut lujat ystävyyssiteet unkarilaisiin. Matkan aikana ja kirjeenvaihdon perusteella usea kaupunkimme asukas oli voinut todeta veljeskansamme kulttuurielämän korkean tason. Varsinkin taiteen ja urheilun jatkuva voittokulku kiinnosti suuresti ei ainoastaan Unkarissa käyneitä, vaan myöskin sellaisia, jotka eivät vielä toistaiseksi ole omin silmin saattaneet sitä todeta. Kun tähän vielä lisätään, että valtaosa veljesmaassamme käyneistä tamperelaisista kuuluu nuoreen polveen, niin ei siinä erinomaisessa startissa, minkä osastomme heti sai, ole mitään ihmeteltävää.

Osastomme perustava kokous pidettiin helmikuun alussa v. 1951 ravintola Tuotannon kabinetissa. Tilaisuudessa oli läsnä runsaat 60 henkilöä, heidän joukossaan mm. Unkarin lähetystön henkilökuntaa ministeri Dömötörin johdolla. Seuran puh.johtajan, maisteri Ele Aleniuksen alustuksen jälkeen käydyssä keskustelussa todettiin osaston tarpeellisuus. Osastoon liittyneiden henkilöiden joukossa oli varsin tunnettuja tamperelaisia eri yhteiskuntapiireistä. Mm. kaupunginjohtaja Typpö oli ensimmäisten liittyneiden joukossa. Ja näin alkoi osaston ripeä toiminta — toiminta, joka on ollut kaiken lisäksi verrattain tulosrikasta. Seuraavassa muutama sana työstämme runsaan vuoden ajalta.

Osastomme ensimmäinen julkinen tilaisuus oli Liikeväenkerholla järjestetty ohjelmallinen illanvietto Unkarissa maaliskuussa 1848 tapahtuneen kansannousun 103. vuosipäivänä.

Unkarin vapautumisen kuudentena vuosipäivänä järjestimme elokuvaesityksen täpötäydelle katsomolle elokuvateatteri Hällässä. Tilaisuuden alussa oli lyhyt päivän merkitystä kuvaava esitelmä.

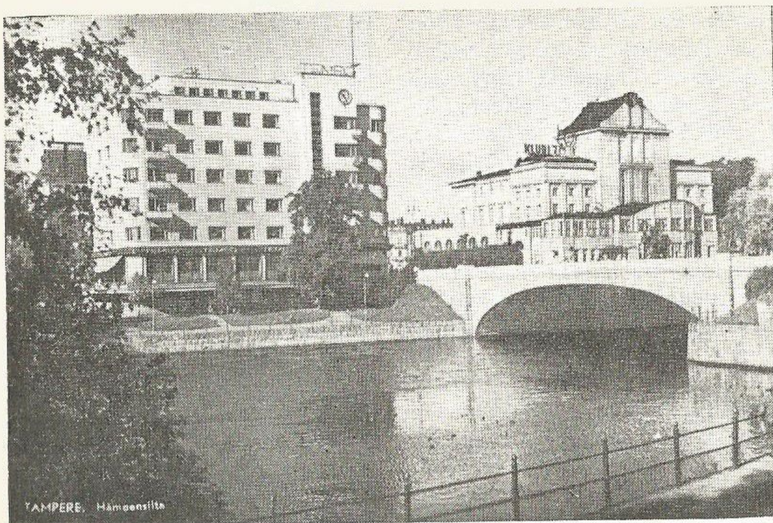
Osastomme alueelta sai kaksi henkilöä tilaisuuden tutustua työläisvaltuuskunnan matkassa Unkariin ja he ovat kertoneet kokemuksiaan matkaltaan kotipaikkansa asukkaille.

Lehtori Kuuno Honkonen Suomi—Unkari Seuran Tampereen osaston puheenjohtaja.

Syystoimintakauden huomattavin tapaus oli Unkarin työläisen elämää kuvaava näyttely. Tampereen Teatterin lämpiössä pistäytyi tuona aikana tavallista enemmän tamperelaisia.

Tämän vuoden toiminnasta mainittakoon vuosikokous ohjelmallisine illanviettoineen, Mátyás Rákosin merkkipäivän johdosta

Tammerkosken kaupunkia Hämeensillan ja kosken vaiheilta.

toimeenpantu elokuvatilaisuus ("Maan jano"), jonka yhteydessä selostettiin hänen vaiherikasta elämäntyötään Unkarin kansan hyväksi. "Penkkiurheilijat kentällä" vapautumisen vuosipäivänä keräsivät "Hällän" jälleen täyteen kiitollista yleisöä. Huhtikuun toiminnasta mainittakoon lisäksi unkarilaisen musiikin merkeissä järjestetty illanvietto.

Tulevasta toiminnastamme mainittakoon touko-kesäkuun vaihteessa esitettävä unkarilainen elokuva ja juhannuksen aikoina maahamme saapuvien unkarilaisten taiteilijain vierailun valmistelut, jotka jo ovatkin käynnissä. Tämän harvinaislaatuisen vierailun pitänevät tamperelaiset mielessään. Jäsenmäärämme on tällä hetkellä jo yli 200, ja tarkoituksenamme on saada se jatkuvasti nousemaan. (Halukkaat voivat ilmoittautua osastomme sihteerille rva Saga Lahtiselle puh. 7386).

Osastomme johtokuntaan kuuluvat tällä kertaa seuraavat henkilöt: Rva Saga Lehtinen (siht.), neidit Tuula Peltonen, Ulla Wisotzky ja Lea Hakala, opettaja Edith Lähdesmäki, lehtori Anna Gartz, hrat Pekka Kangas (varapuh.j.) ja Keijo Savolainen, näyttelijä Veikko Sinisalo, insinööri Leo Jyväkorpi, kapellimestari Mauno Saksanen sekä allekirjoittanut puheenjohtajana.

Kuuno Honkonen.

Helsinki 1952. Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön Kirjapaino

